

Medlemmer af Folketinget Kim Behnke (UP), Thorkild B. Fransgaard (UP) og Kirsten Jacobsen (UP) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ophævelse af forældede bestemmelser i Kong Christian den Femtes Danske Lovs 1. bog om retten og rettens personer. (Lovforslag nr. L 182).

Medlemmer af Folketinget Birthe Skaarup (DF), Ester Larsen (V), Henriette Kjær (KF) og Yvonne Herlöv Andersen (CD) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om udbygning af registret for knoglemarvsdonorer. (Beslutningsforslag nr. B 148).

Den første sag på dagsordenen var:

1) Forhandling om redegørelse nr. R 11: Fødevareministerens redegørelse af 27. februar 2001 om Regeringens Fødevarepolitiske Rede-gørelse II.

(Redegørelsen anmeldt 27/2 2001. Redegørelsen givet 27/2 2001. Meddelelse om forhandling 27/2 2001).

Forhandling

Erling Christensen (S):

I Socialdemokratiet støtter vi selvfølgelig hovedprincipperne i regeringens fødevarepolitik: sikkerhed, gennemskuelse og troværdighed.

Klare og entydige regler, som både er lette at kontrollere og forstå, er forudsætningen for høj fødevarer sikkerhed.

Det er brugen af forsigtighedsprincippet også. Hver gang der er en begrundet mistanke om usikkerhed eller risiko i forbindelse med fødevarer, mener vi, at tvivlen skal komme forbrugeren til gode. Derfor ser vi det også som en samfundsmæssig opgave at bygge bro over den ubalance, der er i dag, mellem på den ene side producenterne og på den anden side forbrugeren.

Vores mad har i dag udviklet sig til et spørgsmål om højteknologi. Maden gensplej ses, fyldes med tilsætnings- og aromastoffer og anrettes i nemme, tilberedte portioner klar til mikroovnen.

Producenterne skaber i stigende grad fødevarer med en bedre smag, mindre fedt og længere holdbarhed. Der investeres formuer i at udvikle nye og smarte fødevarer og give forbrugeren indtrykket af, at der er videnskabelig dokumentation for fødevarernes kvalitet og den høje salgspris. Det er der langt fra altid.

I Socialdemokratiet vil vi derfor også fastholde, at det alene er fødevarerproducenterne, som har ansvaret for fødevarernes sikkerhed og kvalitet gennem egenkontrol. Det må være i deres egen interesse at overbevise forbrugeren om, at deres produkter ikke er sundhedsskadelige, ellers går det jo ud over afsætningen.

Markedet har dets eget sorteringsmekanisme, og det giver ikke sjældent både lav kvalitet og lav pris. Derfor er det heller ikke overraskende, at forbrugeren bliver mere og mere bekymret over, hvad det i grunden er, de spiser. De spørger sig selv: Kan vi stole på varedeklarationen, kan vi spise maden med god samvittighed, er det sundest kun at købe økologisk? Alle har desværre ikke råd til den luksus.

I Socialdemokratiet ser vi det som vores politiske opgave helt at fjerne bekymringen og øge forbrugernes tryk. Det ved vi nu at også fødevarerproducenterne er enige med os i. Formanden for Danske Slagterier, Bent Claudi Lassen, sagde jo forrige fredag: »Det er en fælles opgave at genskabe forbrugernes tillid til fødevarerne, og det er rigtigt, at vi har problemer, som skal løses. Det vil jeg gerne give tilsagn om at medvirke til.«

I Socialdemokratiet er vi meget glade for dette tilsagn. Den overordnede målsætning er nemlig at sikre forbrugeren et reelt valg, når de står i supermarkedet over for den smukt indpakke og fedtfattige mad med kryptiske varedeklarationer.

Vi ved, at mange partier i salen i dag lovpriser valgfrihed og menneskets ret til at vælge til og fra. Det må i sagens natur også gælde forbrugeren. Socialdemokratiet støtter derfor også op om regeringens målsætning om en bevidst og målrettet forbrugerpolitik. Valg af fødevarer skal ikke bero på smarte emballager og vildledende farvefotos, som ikke har noget som helst at gøre med det produkt, der er i pakken. Mærkningen skal fortælle, hvad produktet indeholder.

Vi er enige i redegørelsens hensigt om at forbedre mærkningsreglerne og gøre dem mere gennemskelige, ikke mindst på GMO-området. Vi mener, at kvalitetsmærket skal udbredes til langt flere fødevarer. Vi er sikre på, at hvis kvali-

tetsmærket bliver markedsført korrekt, så vil forbrugerne tage det til sig som en garanti, når de køber ind, nøjagtig som de har gjort det med Ø-mærket.

Med fødevareloven vedtog vi en forbrugerbeskyttelseslov, som skulle sikre forbrugerne sunde fødevarer. Fødevarekontrollen er da også i dag langt mere effektiv og gennemskuelig, end da kontrollen blev udøvet lidt forskelligt fra kommune til kommune indtil for et par år siden.

Til gengæld har der været en del diskussion om offentliggørelsen af kontrolresultater. De indtil nu offentliggjorte oplysninger har ikke været tilstrækkeligt relevante for forbrugerne, så de har kunnet foretage et valg eller fravalg af den pågældende leverandørs produkt, og derudover har mælkeproducenterne opfattet de offentliggjorte lister som en gabestok.

I Socialdemokratiet bakker vi derfor op om idégruppens anbefalinger til en fremtidig offentliggørelsesstrategi af kontrolresultater. Det vil bl.a. fremgå af lovforslag nr. L 133. Hovedformålet er stadig en god og grundig information til forbrugerne.

Det betyder for det første, at offentliggørelsen skal ske straks efter tilsynet. For det andet skal både gode og dårlige resultater gøres tilgængelige for forbrugerne, således at virksomhederne ikke længere skal føle sig hængt ud, men snarere har et incitament, en slags ekstra markedsføring af sit image på statens regning til at komme på listen over gode fødevarereproducenter.

I Socialdemokratiet er vi glade for, at regeringen i redegørelsen for alvor sætter fokus på folkesundhed og god ernæring. Sundhed og ernæring er et af Socialdemokratiets kerneområder. Vi er bekymret for udviklingen i danskernes sundhedstilstand, som er langt ringere end i resten af EU.

Danskerne har den næstlaveste gennemsnitslevetid i EU, og det burde jo få nakkehårene til at rejse sig på os alle sammen her i salen i dag. Det er ikke kun et alvorligt problem for den enkelte, men også for dansk økonomi.

At flere og flere danskere lider af de såkaldte livsstilssygdomme, er et faktum, det skyldes bl.a. de levevilkår, vi lever under i et moderne samfund, hvor alt skal gå så stærkt. Her spiller vores kostvaner en væsentlig rolle.

Undersøgelser viser, at danskerne spiser for meget fedt, for lidt fisk og for lidt frugt og grøntsager. Det smager måske heller ikke så godt som chokolade og milkshakes, men for lidt af det sunde og for meget af det usunde fører til, at vi

nu står med en langt alvorligere og mere skjult sygdomsrolle, end man næsten kan sige om både tilsætningsstoffer og pesticidrester i maden. Desværre har det ikke hidtil haft den samme gennemslagskraft i befolkningen som salmonellatilfælde eller BSE.

Vi er derfor også tilfredse med, at regeringen nu vil gøre en ekstra indsats på det ernæringsmæssige område. Vi kan gøre meget her i Tinget for at give forbrugerne et så reelt valg som muligt. Men til gengæld kan og skal vi ikke bestemme, hvad forbrugerne vælger at spise. Det er en privat sag.

I sidste ende er det jo det enkelte menneskes og familiernes eget ansvar. Til gengæld er det vores politiske ansvar at sørge for, at der er så mange informationer tilgængelige for mennesker i form af vejledning om en god og varieret kost, madopskrifter og om det ernæringsmæssige indhold i maden.

Vi mener, at der især skal rettes en særlig indsats mod den sociale ulighed i sundheden. Flere undersøgelser viser, at de lavtuddannede og dermed lavindkomstgrupperne har en kortere levealder end andre i samfundet, hvilket ikke mindst skyldes dårlig levevis og kostvaner, som går i arv til de næste generationer i familien.

Den sociale slagside af folkesundheden skal tages alvorligt. Det vil vi også gøre noget ved i Socialdemokratiet. En målrettet indsats på ernæringsområdet skal starte hjemme i familien, i dagplejen, i vuggestuen og fortsætte i børnehaver og i folkeskolen.

Vi har i Fødevareudvalget modtaget et brev fra Parkskolen i Struer, der fortæller, at der måske er bureaukratiske og usmidige regler, som sætter en bremse for udviklingen af skolebespisningen. I Socialdemokratiet ønsker vi, at skolerne skal hjælpes godt i gang med den opgave. Det giver vi penge til. Bureaukrati må aldrig sætte en stopper for gode projekter, som i Parkskolens tilfælde også omhandler samarbejde med et lokalt plejehjem. Varieret og næringsrig kost vil også være et glædeligt indslag for mange ældre rundtomkring på landets plejehjem.

Det er derfor glædeligt at konstatere, at flere og flere af landets kommuner nu søger hjælp til omstilling af den offentlige bespisning. Der er på finansloven afsat 150 mio. kr. over 3 år til forsøg med en ernæringsrigtig og økologisk mad i skoler og daginstitutioner.

Vi står på den ene side over for et stigende antal forbrugere, der kræver specialprodukter og høj kvalitet, og på den anden side et fødevarer-

marked, hvor konkurrencen er intens helt ud i det sidste led i fødevarerækden.

Når målsætningerne i regeringens fødevarerpolitiske redegørelse bliver en realitet, er vi i Socialdemokratiet sikre på, at vi har overvundet de alvorligste knaster på fødevarerområdet, men dilemmaet står vi stadig tilbage med: fødevarerikkerhed over for dyrevelfærd, miljø, globalisering og industrialisering af lokalproduktion.

Derfor skal politiske beslutninger herom fremstå klart og åbent og i dialog med befolkningen. Det er Socialdemokratiets politik.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Hr. Christian Mejdahl for en kort bemærkning, og derefter er det hr. Jens Kirk og så hr. Christian A. Hansen og fru Annie Lunde Hansen.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Socialdemokratiets ordfører, hr. Erling Christensen, sagde, at fødevarerikkerhed er producenternes ansvar. Det lyder rigtigt, og det er jeg i og for sig også enig i langt hen ad vejen.

Jeg vil derfor godt spørge, om ikke også hr. Erling Christensen mener, at der ligger et ansvar i forarbejdningsleddet, i detailleddet og for så vidt også på køkkenbordet, når vi snakker om fødevarerikkerhed. Jeg er helt sikker på, at dér er nogle af risiciene lige så store, som de måske er i producentleddet.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Tak for hr. Erling Christensens fremlæggelse af Socialdemokratiets synspunkter.

Vi går selvfølgelig alle sammen ind for fødevarerikkerhed, ingen tvivl om det, og vi kan også alle sammen gå ind for, at alle skal spise sundt og ernæringsrigtigt, men det kan nok ikke altid være f.eks. fødevarerhvervet alene, der skal sørge for, at alle spiser rigtigt.

Det, der får mig herop, er lige så meget side 53 i redegørelsen, hvor der sluttes af med, at der står på de sidste 5 linjer, at jordbruget og især de store jordbrug modtager store beløb fra skatteborgerne. Det er korrekt, men er det det, vi skal diskutere her, for jeg synes jo nok, at det er lidt mærkeligt, at vi skal diskutere det her.

Vi ved, at vi i vores jordlove faktisk gør alt for ligesom at sige, at vi ikke kan have disse ejendomme, men det er ligegodt dem, man lægger vægt på her. Det er vel også en kendsgerning, at vi indbetaler 14 mia. kr. til EU, og at vi får ca. 14

mia. kr. tilbage, og det er for størstedelens vedkommende landbrugets skyld, at vi får alle disse penge tilbage, og de 5 mia. kr. vil gå til forbrugerne i Danmark som et tilskud til alle skatteborgere her i Danmark.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Hr. Erling Christensen var inde på noget omkring producenterne, når de producerede fødevarerne, og jeg vil gerne spørge hr. Erling Christensen, om det ikke lige så meget er en dialog, vi skal have skabt med forbrugerne, for på den ene side vil forbrugerne gerne have sunde fødevarer, de vil gerne have en god fødevarerikkerhed, de vil gerne have, at tingene er helt i orden, men på den anden side ser vi også en tendens til, at kødpølsen stadig væk kun må koste 2,50 kr., og det hænger ligesom ikke sammen.

Derfor var det måske en idé at få skabt en dialog med forbrugerne om, at hvis de vil have kvalitet, må de også betale lidt mere for det.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Jeg sagde i slutningen af min ordførertale om dilemmaerne, at de politiske beslutninger herom skal fremstå klart og åbent og i dialog med befolkningen. Det er Socialdemokratiets politik.

Jo, kan jeg sige til alle spørgerne, svaret ligger også hos familierne, som jeg sagde, ligger det også hjemme på køkkenbordet, men der ligger også et ansvar hos myndighederne i forhold til at vejlede producenterne og forarbejdningsleddet hele vejen igennem, således at det ikke bare er kontrol, men også vejledning. Det er det samarbejde, der skal til, for at nå den målsætning, som ligger her i redegørelsen. Det var det, jeg klart gjorde rede for i min ordførertale. Så jo, Christian Mejdahl, svaret har vi hver især ...

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Det hedder hr. Christian Mejdahl.

Erling Christensen (S):

Undskyld, hr. Christian Mejdahl ... på det område her.

Til hr. Jens Kirk: Jeg kunne jo spørge, om hr. Jens Kirk er uenig i det, der står på side 53, eller om hr. Jens Kirk mener, at de 14 mia. kr., der går frem og tilbage til EU, skulle bruges på en anden måde, men vi må høre, om det kommer i Venstres ordførertale.

Så er jeg da glad for, at hr. Christian A. Hansen fra Dansk Folkeparti gentager Socialdemokratiets politik omkring dialogen, for det er vi fuldstændig enige om, og svaret til hr. Christian A. Hansen har jeg også givet i forbindelse med svaret til hr. Christian Mejhdahl.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Jeg skal lige rette en enkelt ting, som var formandens skyld. Jeg kom til at sige hr. Christian A. Hansen, det er hr. Christian H. Hansen, men det er ikke hr. Erling Christensens fejl. Så er det fru Annie Lunde Hansen.

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Når Erling Christensen nævner, at det måske kan være svært for nogle indkomstgrupper altid at købe de bedste og de sundeste fødevarer, må jeg så spørge, om Socialdemokratiet i den nærmeste fremtid vil være med til en differentieret moms på fødevarer. Er det noget, vi kan forvente af Socialdemokratiet?

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Jeg synes, at vi har nogle paradoksproblemer i den megen snak om fødevarer kvalitetsikkerhed og økologi på den ene side og så det stadig voksende forbrug af junkfood og hel- og halvfabrikata i husholdningerne, som er tilsat masser af kunstige tilsætningsstoffer og fedt, og jeg ved ikke hvad for noget skidt, der indgår i det, suppleret med at forbrugerne spiser helt forkert. Der er sådan en kvalitetsopfattelse, kvalitetssøgning, som er i modsætning til de brede massers – undskyld udtrykket – måde at købe ind og spise på.

Har Socialdemokratiet et bud på bedre oplysning af forbrugerne? Jeg tænker på, at der var noget, der hed husholdningens 5 minutter, eller hvad det nu hed, i radioen i gamle dage, sådan noget med Husholdningsrådet, eller hvad det nu var. Med alle de medier, vi har til rådighed nu til dags, så burde der måske kunne blive 5 minutter til sådan noget hver dag. Jeg tror virkelig, at der er et behov, for folk er kommet langt fra de naturlige forhold, når det gælder, hvor fødevarer kommer fra, og hvad de indeholder.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Jeg kan godt sige til hr. Erling Christensen, at jeg ikke er uenig i det, der står her. Enhver kan reg-

ne ud, at der er ejendomme, som ligger over det, man må have på én ejendom som landmand. Men det er en fødevarerpolitisk redegørelse, ikke så meget økonomisk, og derfor kan jeg ikke forstå, hvorfor den redegørelse skal slutte den sidste linje med, at for øvrigt så modtager de store brug så meget i gennemsnit.

Det er sådan set dem, vi helst ikke vil have, eller mange helst ikke vil have her i Folketinget. Men det er vel en kendsgerning, at hvis vi ikke vil have de store landbrugserhverv, de store landbrugsproduktioner, så vil vi få færre milliarder retur fra den fælles ordning i EU. Så vil vi ikke få ca. 14 mia. kr., men måske kun 10-12 mia. kr. Og det er dér, at der ligger et tilskud til de danske forbrugere. Jeg så gerne som liberal, at man selv betalte for fødevarerne ved, at man giver en højere pris for de fødevarer af god kvalitet, som man gerne vil købe.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Hr. Jens Kirk snakker ikke om markedsøkonomi, hr. Jens Kirk siger, at han er medlem af et liberalt parti, man kunne somme tider have lyst til at sige liberalistisk parti, og hr. Jens Kirk står og snakker om EU, men i forhold til de problemer, vi har stået med i forbindelse med BSE, hvor vi snakkede markedsøkonomi for at løse problemet, så har det ikke været den udmelding, jeg har fået fra hr. Jens Kirk.

Når det er nævnt på side 53, kunne jeg forestille mig, at ministeren og ministeriet har ment, at fødevarererede gørelsen skal omhandle fødevarer fra jord til bord og derfor også, hvor de kommer fra, og at det er en faktuel oplysning, der er givet her.

Til fru Annie Lunde Hansen: Jeg nævnte problemet med fødevarer. Jeg har ikke tiden til at forklare problemet omkring økologien, som jeg var inde på, men det er væsentligt, som jeg sagde, at vi får gjort det muligt, at også lavindkomstgrupperne kan få råd til at købe økologiske fødevarer.

Med hensyn til den differentierede moms har jeg set de forskellige regeringer, der har siddet igennem årene, hvor det har været drøftet, og det er ikke blevet gennemført. Jeg vil ikke her i forbindelse med fødevarererede gørelsen give et svar på, hvor Socialdemokratiet står, for det har ikke været min opgave, men vi kan måske senere diskutere det i Skatteudvalget.

Hr. Ole M. Nielsen har fuldstændig ret i det paradoksproblem eller dilemma i forhold til

junkfood, som er nævnt i fødevareredegørelsen. Det var derfor, at jeg i min ordførertale nævnte, at en målrettet indsats på ernæringsområdet er vigtig, og det forstår jeg at hr. Ole M. Nielsen er enig med mig i.

Vi kan ikke tage ansvaret fra hjemmet, fra familien. Vi forsøger igennem information om ernæring og gennem støtte til skolebespisning at få forbrugernes øjne rettet mod den rigtige ernæring, således at man lærer det fra barnsben af, således at dårlige eksempler ikke går i arv til næste generation, men at det er de gode ting, den positive cirkel, vi får til at gå i arv.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Det er jo ikke meget svar, man får fra en socialdemokratisk ordfører. Jeg spørger én gang mere: Er det ikke korrekt, at det er den store landbrugseksport, landbrugsproduktion i Danmark, som er årsag til, at vi får lige så mange EU-kroner hjem, som vi indbetaler, og at vi deraf kan se, at ca. 4-5 mia. kr. går til at billigøre fødevarerne i Danmark, altså til den danske skatteborger?

Burde det ikke også have været en faktuel oplysning, der skulle have stået under de fem linjer, som nok ikke hører så meget hjemme i den redegørelse, vi snakker om her?

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Hr. Erling Christensen refererede til, som han fuldstændig rigtig sagde i sin ordførertale, en målrettet indsats på ernæringsområdet. Det er vi helt enige om, men hvordan? Jeg synes faktisk, at det går den anden vej.

Så nævner hr. Erling Christensen skolebespisning, men skolebespisning er jo netop udtryk for, at elendigheden er til stede, for den er der netop for at reparere på de elendige forhold i hjemmet, de elendige betingelser, der er for en ordentlig ernæring.

Jeg synes, at vi burde arbejde frem imod noget, som virkelig kunne informere forbrugere og måske de unge mennesker, børnene. Jeg ved ikke engang, hvad det hedder i skolen nu om dagen – jeg er ikke undervisningsordfører – men der var noget, der hed madlavning eller skolekøkken eller sådan noget i gamle dage, hvor er det i dag? Bliver det dyrket på en måde, som er helt fundamental for indlæringen af, hvad der er rigtig ernæring?

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Når hr. Erling Christensen taler om sundhed og ernæring helt ned til skoleklasserne og institutionerne, kan vi være helt enige med ham. Men så vil jeg gerne spørge, om det kan være helt korrekt, at man så beder institutionerne om kun at købe økologiske fødevarer, når vi på nuværende tidspunkt ikke har nogen undersøgelse af, om økologiske varer er sundere end almindelige fødevarer. Dét synes jeg, at de forskellige institutioner skulle stilles frit, så de virkelig købte de bedste varer af bedste kvalitet til børnene.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Til hr. Jens Kirk: Strukturerne diskuterer vi i landbrugsloven, her snakker vi om fødevarer. Det er da klart, at dansk landbrugseksport og værdien af det, landbruget producerer, er af stor betydning for det danske samfund. Det er der jo ingen der er i tvivl om. Men jeg synes ikke, at tiden og emnet lægger op til en EU-diskussion. Vi kan godt tage den for min skyld, men her i dag snakker vi om fødevareredegørelsen.

Til hr. Ole M. Nielsen: Elendigheden er der, og derfor er der skolebespisning. Det var det, jeg sagde omkring samfundet, hvordan vi har for travlt alle sammen, hvordan mange, som hr. Ole M. Nielsen siger, køber junkfood. Hvordan gør vi noget ved det? Det gør vi også i skolekøkkenet, i hjemkundskab, som det hedder, og derfor er det også væsentligt, at det er med, men det er selvfølgelig også væsentligt, at hjemkundskabslokalet, skolekøkkenet, også kan bruges, når man snakker om skolebespisning, og her er der nogle bureaukratiske regler.

Det er en stor opgave, der ligger i at starte op. Det er familier, som har travlt, og derfor handler det også om, som jeg sagde i min ordførertale, at give information, give vejledning. Det kunne være, som hr. Ole M. Nielsen siger, at medierne jævnlig hen over ugen gav gode råd til familien om, hvordan man hurtigt kan tilberede et godt og nærende måltid.

Til fru Annie Lunde Hansen om institutionen, der skal stilles til: Det, jeg sagde i min ordførertale, er, at vi oplever, at flere og flere kommuner og institutioner nu kommer og beder om hjælp til, hvordan de kan gøre det. De er for så vidt stillet frit, de bestemmer jo selv, hvilken mad de vil servere, selvfølgelig afhængig af budgettet. Det, det handler om her, er, at vi også dér giver en vejledning, så de kan tilberede gode og næ-

rende måltider til både børn og ældre på de institutioner, som vi har.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Jeg har tilladt mig at skifte emne. Der er mange emner at diskutere med regeringens ordfører på området, og det var fru Annie Lunde Hansen, der fik mig ind på emnet, som jeg også har overvejet i forvejen til min ordførertale, for fru Annie Lunde Hansen snakkede om, at man skulle indkøbe de bedste fødevarer til f.eks. skolekøkket, skolebutikken og plejehjemmet.

Kan den socialdemokratiske ordfører bekræfte, at det ikke kan dokumenteres, at økologiske fødevarer er bedre eller sundere, men når man løber dem, er det, fordi man går ind for en anden produktionsform end den såkaldte konventionelle? Det er det, det handler om, og det kan sagtens accepteres, men man skal ikke tro, at man får et bedre eller sundere produkt.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Det er kort til hr. Erling Christensen, som nævnte, da han skulle svare på et spørgsmål, som var stillet af Venstre, at det her er en fødevarerpolitisk redegørelse, og derfor mest omhandlede fødevarer – jeg tror, at vi alle sammen hurtigt kan blive enige om, at det er meget logisk – og derfor var dialogen om EU ikke taget med.

Så vil jeg gerne spørge hr. Erling Christensen: Man skriver et andet sted i redegørelsen også om tilskudsordningerne, at dem skal man prøve at få reduceret, osv. osv. Det tror jeg også der er mange der er enige i. Og man snakker om dialog, og her snakker man så om dialog i forhold til de østeuropæiske lande, men det fremgår jo tydeligt af redegørelsen, at én af grundene til den dialog er, at man skal sørge for at få de østeuropæiske lande ind i EU. Lige på det felt kan man altså godt drøfte EU, men man kan ikke på det andet felt, hvordan forholder det sig med det?

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Til hr. Erling Christensen: Det er ikke korrekt, at institutionerne i kommunerne stilles frit. Vi ser det gentagne gange både i pressen og i de kommuner, vi selv bor i, at kommunerne bliver pålagt at købe økologiske varer.

Så vil jeg gerne spørge: Er det bevist, at økologiske varer er bedre og er sundere? Jeg ved godt,

at det er en anden produktionsform, og at der måske er nogle miljøaspekter i det, men jeg vil gerne have at vide, om de helbredsmæssigt og sundhedsmæssigt skulle være bedre.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Det er jo netop, som fru Annie Lunde Hansen var inde på her til slut: Det er andre produktionsformer, det er et andet miljø, og så skyldes det jo også den frygt, som den moderne storproduktion har givet forbrugerne. Vi har haft alt for mange eksempler på forbrugernes berettigede frygt for indholdet af fødevarertilsetningsstoffer, pesticider og mange andre ting, og vi har haft en dioxinsag osv., som gør, at forbrugerne er nervøse for det, de spiser.

Derfor er det, forbrugerne ønsker økologi, og det er også derfor, vi fra Socialdemokratiets side støtter den økologiske produktionsform, fordi forbrugerne ved, hvad det handler om. De ved noget om dyrevelfærd, de ved noget om miljøet, og som den fødevarerpolitiske redegørelse nævner i sin indledning, og som jeg sluttede min ordførertale af med, er vi næsten hver dag nødt til at tage politisk stilling til det dilemma, vi står med. Men vi må sige, at økologien giver i hvert fald forbrugerne fornemmelse af en større trykkel ved at spise disse fødevarer. Det har vi oplevet.

Med hensyn til EU og tilskudsordninger er det jo meget interessant, at hr. Christian H. Hansen fra Dansk Folkeparti vil have en dialog om EU. Det vil vi også gerne i Socialdemokratiet, også i forlængelse af »Agenda 2000« på landbrugsområdet, som jo i høj grad var det, vi skulle bruge i dag. Vi skulle måske fremrykke tidspunktet for en mere markedsrettet økonomi på landbrugsområdet, og så kunne det jo godt være – det er i hvert fald det, man siger – at hvis vi fik alle disse tilskud væk, kom forbrugerne til at betale den pris for fødevarerne, som virkelig er fødevarernes pris.

(Kort bemærkning).

Fødevarerministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg vil godt lige knytte et par bemærkninger til diskussionen om, hvad det egentlig er, vi ved om økologien og om sundheden.

Det er ikke så forfærdelig længe siden, at der blev lavet en større undersøgelse på KVL, og den undersøgelse viste for det første, at vi har meget lille viden, og derfor gav undersøgelsen klart udtryk for, at der var brug for noget mere

viden på området. Men undersøgelsen understregede også, at der var adskillige tendenser for de forskellige områder, der understregede, at noget tydede på, at der var en større sundhedsværdi i de økologiske fødevarer, men at den viden, man havde til rådighed, var for lille på nuværende tidspunkt. Det vil altså sige, at der fra videnskabsfolkernes side klart er tilkendegivet, at der er nogle elementer, man meget gerne vil have undersøgt yderligere.

Dertil synes jeg, man skal føje – hvad den socialdemokratiske ordfører, hr. Erling Christensen, allerede har gjort – at økologien først og fremmest er spørgsmål om en produktionsform. Det er klart, at det er en fordel at få fødevarer, der ikke er produceret med anvendelse af pesticider eller kunstgødning for den sags skyld, og det er jo ikke nogen større videnskabelig undersøgelse, der behøves, for at vi ved med sikkerhed, at situationen er sådan. Det er jo simpelt hen kriterierne for den økologiske produktion.

Måske skulle jeg lige tilføje, at med hensyn til de offentlige køkkener har der lige været afholdt en større konference med Kommunernes Landsforening. Vi arbejder sammen med Kommunernes Landsforening for at prøve at finde ud af, om vi ikke kan lave en frivillig aftale, som ligner den, KL har lavet om miljøet, for at støtte anvendelsen af økologiske varer i de offentlige køkkener.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, det var godt, at ministeren kom med de oplysninger om kvaliteten af økologisk mad, som nogle af de borgerlige ordførere tilsyneladende ikke har været opmærksomme på, og i den forbindelse er jeg også glad for ministerens understregning af, at selvfølgelig er fødevarer, der er produceret uden brug af gift, sundere end dem, som er produceret med gift. Det behøver man hverken at være profet eller videnskabsmand for at regne ud, og jeg synes, det er fint, at ministeren understregede det.

Men jeg har et spørgsmål til hr. Erling Christensen om den trussel mod fødevarerens kvalitet, som ligger i, at vore fødevarer systematisk forurenes med gensplejsning. Vil Socialdemokratiet være indstillet på sammen med os andre at gennemføre en lov om fuldstændig mærkning her i Danmark af fødevarer, så man som forbruger kan være sikker på, at de ikke indeholder gensplejsede bestanddele, og at der heller ikke har været anvendt gensplejset foder? Jeg synes,

det kunne være en god ting, hvis vi gennemførte en sådan lov, og jeg håber, hr. Erling Christensen kan svare bekræftende.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Hr. Erling Christensen sagde, at økologien næsten er garant for, at man kan undgå forbrugernervøsitet, og så nævnte hr. Erling Christensen pesticidrester. Det var ministeren også inde på, og jeg vil godt bede hr. Erling Christensen bekræfte, at de fund, der gøres af pesticidrester i danske fødevarer, er mikroskopiske, og at de ikke udgør en sundhedsrisiko.

Når der også nævnes dioxin, er den økologiske produktion vel ingen garant for, at der ikke også kan findes dioxin i økologiske fødevarer. Fisken, der hives op af havet, indeholder jo også i et vist omfang dioxin, og det gør mælken fra den økologiske ko måske også, fordi den dioxin, der kommer op af skorstenene, falder ned på det græs, som køerne æder. Jeg vil godt have en kommentar til det fra hr. Erling Christensen.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Det drejer sig også om den misforståelse, som en række borgerlige ordførere tilsyneladende har gjort sig skyldige i med hensyn til de oplysninger, der kom fra KVL for nylig, om sundhedsværdien af de økologiske varer i forhold til de konventionelle.

Sagen er jo, som også fødevarerministeren har redegjort for, at man sagde, at man endnu ikke havde det endelige, hundrede procent sikre videnskabelige bevis for, at de økologiske varer var sundere, og derfor ville man gerne have flere midler til at forske i lige præcis de aspekter. Det er altså ikke særlig usædvanligt, at forskere har den slags ønsker om at kunne underbygge deres resultater yderligere ved hjælp af yderligere forskningsmidler, men derimod er det jo helt indlysende, at økologiske varer ikke er sprøjtede, og at hovedparten af de pesticidrester, der findes i fødevarer, netop stammer fra direkte sprøjtning med pesticider. De findes altså ikke i de økologiske varer, og derfor er det indlysende, at de økologiske varer alene af den grund er sundere. Dertil kommer, at mange undersøgelser tyder på, at de har et betydeligt højere indhold af de såkaldte sekundære næringsstoffer, som også er af stor betydning for menneskelig sundhed.

Jeg skal spørge den socialdemokratiske ordfører, om han kan bekræfte, at det er sådan, det forholder sig med udsagnene fra KVL.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Jeg synes, det er ærgerligt, at hr. Keld Albrechtsen ikke var med Fødevarerudvalget i USA, hvor vi netop havde lejlighed til at diskutere GMO-problematikken. Det var hårdt stof at komme igennem. Det var svært stof, men det var videnskabeligt dokumenteret.

Men som jeg sagde i min ordførertale: Ja, hr. Keld Albrechtsen og jeg er enige i redegørelsens hensigt om at forbedre mærkningsreglerne og gøre dem mere gennemskuelige, ikke mindst på GMO-området. Derfor ja til mærkning.

Jeg kan bekræfte det, hr. Christian Mejhdahl sagde om dioxin. Det findes de steder, hr. Christian Mejhdahl nævnte, så det er jeg enig med hr. Christian Mejhdahl i. Og så vil jeg også gerne bekræfte hr. Jørn Jespersens udsagn.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ja, jeg kan bekræfte, at mine arbejdsopgaver her i landet ofte stiller sig i vejen for rejseaktiviteter. Det er på den måde, jeg har valgt at prioritere mit arbejde, og det kan naturligvis kritiseres.

Men tilbage til spørgsmålet om GMO-mærkning: Jeg er glad for, at vi kan være enige om hensigten, nemlig at vi skal have de varer mærket. Men problemet er, at tiden går, og flere og flere af vore fødevarer forurenes med f.eks. gensplejset soja og majs. De produkter er ikke mærkede, så forbrugerne kan ikke se, om det, de tager ned fra hylden, indeholder gensplejsning eller ej, og de kan heller ikke se, om der har været brugt gensplejset foder. Derfor var mit spørgsmål, om man fra Socialdemokratiets side vil være med til at lave en lov, så der indføres fuldstændig mærkning, også af gensplejset soja og majs og når der har været brugt gensplejset foder.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg takker for bekræftelsen fra hr. Erling Christensen og håber, at det kan bidrage til, at de misforståelser, der åbenbart har været fra borgerlig side om økologi, er ryddet af vejen, så vi ikke behøver at bruge så meget mere tid på dem.

Jeg vil godt lidt ind på et andet aspekt, nemlig spørgsmålet om EU-støtten og den betydning,

den har for forbrugerne. Jeg kan forstå, at Venstre er meget optaget af støtte og tilskud og sådan noget; det er jo paradoksalt set i sammenhæng med partiets mere generelle ideologi, men det er på den anden side ikke ukendt, så det kan ikke overraske så meget.

Men kan den socialdemokratiske ordfører bekræfte, at de beregninger, der er lavet over, hvad f.eks. sukkerordningen i de europæiske landbrugsordninger koster de europæiske forbrugere, helt samstemmende viser, at de koster forbrugerne 11 mia. kr. om året?

Det er altså en merpris, som europæiske forbrugere skal betale for at give særordninger til europæiske landmænd, bare for ét produkt. Og betyder det ikke samtidig, at vi hindrer fattige ulande i at eksportere deres varer til os, og at vi får en intensiv produktion, som er til skade for natur og miljø? Er det ikke konsekvensen af EU's landbrugspolitik?

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Nej, jeg kritiserer ikke hr. Keld Albrechtsens arbejdsform; det tilkommer ikke mig, overhovedet ikke. Jeg ville bare gerne beskrive, at Fødevarerudvalget havde en interessant oplevelse i USA, som ikke gør det lettere for os at gøre de ting. Men vi vælger, og det er væsentligt, at vi vil give forbrugerne valgmuligheder, og det gør vi ved at mærke produkterne.

Til hr. Jørn Jespersen: Hvor meget sukkerordningen koster forbrugerne har jeg ikke eksakt, men hvis hr. Jørn Jespersen har et eksakt tal på 11 mia. kr., er det sikkert korrekt. Men jeg har også fra anden side set beregninger, som siger, at hvis man fjerner hele det tilskudssystem, kan vi – som jeg også sagde i et tidligere svar – forvente, at madvarepriserne vil stige. Så vil det jo foregå på markedsmaessige vilkår, og det er det, vi kan se i øjeblikket med f.eks. oksekød: når der er meget kød på markedet, vil prisen falde, og er der lidt kød på markedet, vil den stige. Men økonomernes vurdering er, at hvis man fjerner tilskudssystemet, vil madvarepriserne stige for forbrugerne.

Jeg burde måske i mit sidste svar til hr. Christian Mejhdahl have gentaget det, som hr. Bent Claudi Lassen sagde på Danske Slagteriernes årsmøde forrige fredag. Han sagde, at det er en fælles opgave at genskabe forbrugernes tillid til fødevarerne, at det er rigtigt, at der er problemer, som skal løses, og at han gerne ville give tilsagn om at medvirke til at løse dem. Det synes jeg var

et godt tilsagn efter nogle ordvekslinger, der var sådan pro et contra, og jeg sagde på Socialdemokratiets vegne, at det tilsagn fra fødevarerproducenterens side var vi meget tilfredse med og glade for.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):
Så er det hr. Christian Mejdahl som ordfører.

Christian Mejdahl (V):

Venstre er enig med regeringen i, at der skal lægges vægt på en debat om fødevarerpolitikken, en saglig debat, som kan danne grundlag for holdbare politiske beslutninger til gavn for forbrugerne og for de fødevarerproducerende erhverv.

Det er så det, regeringen lægger op til med den fødevarerpolitiske redegørelse, og jeg skal allerede nu kvittere for den, selv om vi fik den med 1 uges forsinkelse, ved at sige, at Venstre er enig med regeringen langt hen ad vejen.

Regeringen vil få travlt, hvis den skal gennemføre det, den lover at arbejde for. Regeringen skal imidlertid ikke bebrejdes, at den har ambitioner, i hvert fald ikke på de områder, hvor vi er enige, men vi er ikke enige hele vejen.

Der er ting, som Venstre er kritisk over for og uenig i, og de ting vil jeg tage fat på undervejs, og det er tydeligt at se, at fødevarerministeren har haft en finger på tastaturet, da redegørelsen blev skrevet.

Redegørelsen skitserer en række fødevarerpolitiske dilemmaer eller paradokser, når mange hensyn skal forenes og gå op i en højere enhed. Det viser med al ønskelig tydelighed, hvilke udfordringer man står over for som producent, forbruger og for den sags skyld også myndighed.

Venstre vil opfordre til, at der findes en balance, der gør, at vi ikke havner i hverken den ene eller den anden grøft, når vi skal forene fødevareresikkerhed og fødevarer kvalitet, miljø og dyrevelfærd, korrekt ernæring og gode smagsoplevelser osv.

Et andet paradoks er, at i takt med den økonomiske udvikling og velstand er den andel af forbrugerkronen, som går til mad, faldet fra næsten 40 pct. til ca. 10 pct. gennem de sidste 50 år. På den baggrund er det vel ikke så sært, at landbrug, fiskeri og gartnere har været nødt til at forcere en strukturudvikling ved at udnytte den teknik og teknologi, der har været til rådighed.

I redegørelsen hedder det, at den danske fødevarer sektor har haft tradition for at levere masseproducerede produkter af en ensartet kvalitet.

Her synes jeg, der er grund til at nævne: af fremragende kvalitet! Og så findes der endda et utal specialprodukter. Hvordan kan man ellers forklare, at Danmark, som der står i redegørelsen, er verdens største nettoeksportør af fødevarer målt pr. indbygger? Den position kan kun opnås ved at afsætte kvalitetsprodukter til gode priser.

I redegørelsen slår regeringen til lyd for at fremme en liberalisering af samhandelen med fødevarer ved at fjerne handelshindringer og ved at nedtrappe og fjerne støtteordninger. Den politik er Venstre enig i, men der er nogle forudsætninger, som skal være opfyldt. Dem springer regeringen over.

Venstres forudsætninger for at afvikle landbrugsstøtten er, at det sker gradvis og ligeligt i de industrialiserede lande, altså i WTO-regi, og at man samtidig letter erhvervene for de særbyrder, der er pålagt dem i forhold til konkurrenterne. Er de betingelser opfyldt, så er vi med på at afvikle støtten.

Noget tyder på, at den politik får trange kår, når man ser på, hvordan en kæmpestor fødevarerproducent som USA går den modsatte vej og forøger støtten, endda mærkbart, til sine fødevarerproducenter.

Venstre er enig med regeringen i forskningens betydning og ligeså, hvad angår uddannelse, men hvad angår landbrugets overbygningsuddannelse, som er uømt og styrket, så pynter regeringen sig med lånte fjer. Den nødvendige og rigtige styrkelse af driftslederuddannelsen, der teknisk set betegnes som modul 3, fik landbrugsskolerne og landbrugsskoleleverne lov til selv at betale. Der fulgte ikke taksametertilskud med, som der normalt gør til de øvrige erhvervsuddannelser. Det forhold bør regeringen rette op på ved førstkomende lejlighed.

Fødevareresikkerhed har en central plads i redegørelsen. Forbrugerne har krav på, at fødevarer er sikre, og det er uacceptabelt, hvis fødevarer udgør en sundhedsmæssig risiko, står der. Det er der jo ingen, der kan være uenig i, men her er der mange om ansvaret. Det hviler ikke kun på producenterne. Hele vejen gennem forarbejdnings- og detailledet til køkkenbordet går fødevarerne igennem mange hænder, og det er ikke mindst det sidste led, der er sårbart i sikkerhedsmæssig henseende.

Det står der også noget om på redegørelsen side 41. Alle led i kæden må medvirke til fødevareresikkerheden og derfor også have et medansvar herfor. Fødevarerne skal også kontrolleres, det bliver de også, dels ved egenkontrol, dels

ved offentlig kontrol. Regeringen er nu optaget af, at alle kontrolresultater skal offentliggøres, uanset om disse viser overholdelse eller overtrædelse af reglerne, som der står.

I Venstre mener vi, at der bør indbygges et væsentlighedskriterium og et retssikkerhedskriterium i offentliggørelsesproceduren. Det kan sagtens gøres, uden at det svækker tilliden til kontrollen på hverken hjemmemarkedet eller eksportmarkedet. Hvis regeringen vil være konsekvent, så burde den jo ikke kun fortælle om, hvor mange der bliver syge af fødevarer, men også om, hvor mange der trods alt overlever.

Jeg synes, der er grund til at glæde sig over, hvor få tilfælde, der er af antibiotika- og pesticidrester i danske fødevarer. Her er der god grund til at kippe med flaget for producenterne. Her er det dem, der har ansvaret, men det er også dem, der skal have æren herfor.

Når så regeringen vil arbejde for, at harmoniseringen i EU af indsatsen mod zoonose sker på et højt niveau, så ønsker jeg held og lykke med det. Foreløbig er det overkommeligt at tælle de lande, der har gennemført zoonosedirektivet. Og med hensyn til BSE-foranstaltninger er Danmark også i front. Her er det tilsyneladende den økonomiske ligestilling, det kniber med at få øje på.

Redegørelsen har et fyldigt afsnit om økologi. Det er positivt, at Fødevareministeriet vil bistå virksomheder i forbindelse med deres indsats for eksport af økologiske fødevarer, når vi i Danmark har mere, end vi selv kan bruge. Men der kan vel kun blive noget til eksport, så længe vi tillader økologiske bedrifter at hente foder og gødning fra den konventionelle produktion.

Og jeg vil godt advare mod, at man sætter lighedstegn imellem økologi og kvalitet. Derved løber man en alvorlig risiko for at stemple øvrige fødevarer som sekundavarer, og det er ikke rimeligt.

Til afsnittet om mærkning, GMO og funktionelle fødevarer vil jeg knytte den bemærkning, at vi støtter regeringens bestræbelser i arbejdet for at forbedre reglerne for mærkning. Men forudsætningen for, at forbrugerne har fordel af mærkningen er, at den er pålidelig og let overskuelig, ellers virker den modsat hensigten.

GMO-teknikken er kommet for at blive. Rigtigt anvendt vil den have vide perspektiver, men så længe produkterne er omgærdet af skepsis, er en pålidelig mærkning påkrævet. Der er tilsyneladende en bitte åbning i regeringens holdning til funktionelle fødevarer, og selv om vi i Venstre

ikke mener, at mad og lægemidler skal blandes sammen, så ser vi en fordel i både at kunne gøre det og også i at fortælle om det, når det kan dokumenteres, at det er en klar sundhedsmæssig fordel.

Redegørelsens femte afsnit har nogle negative udmeldinger om de moderne fødevarereproducerende erhverv, og jeg vil tillade mig at sætte et stort spørgsmålstegn ved, om grafen, der er vist på side 54, er repræsentativ. Enhver ved, at al produktion påvirker miljøet i et eller andet omfang. Gennem diverse vandmiljøplaner er man kommet langt med at minimere miljøpåvirkningen fra landbruget, og den stigende miljøbevidsthed i alle samfundslag slår også mærkbart igennem i hele samfundet. Den udvikling hilser Venstre velkommen.

Vi vil holde et vågent øje med regeringen, når den nu skal føre alle de her intentioner ud i livet. Nogle af dem vil vi hjælpe til med, andre må regeringen selv klare. Men pas nu på at redegørelsen ikke bliver hul tale, vil jeg sige til ministeren, f.eks. når der står, at man vil fremme miljøvenlige produktionsmetoder i jordbruget bl.a. ved etablering af læhegn. Hvordan var det, finanslovudspillet lød?

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Det var ikke så ringe en tale, hr. Christian Mejdahl holdt på Venstres vegne.

Regeringen vil få travlt, hvis alt skal gennemføres, sagde hr. Christian Mejdahl i sin indledning. Jo, det er rigtigt. Men jeg tror godt, jeg på statsministerens vegne kan sige, at det er vi da klar til. Vi er også klar til at tage en periode mere i regeringen, hvis det er sådan, at det er dét, der skal til.

Hr. Christian Mejdahl var enig i, at støtten skulle nedtrappes. Jeg vil spørge hr. Christian Mejdahl: Gør vi det ved at gå tilbage til en national støtte helt imod »Agenda 2000« på landbrugsområdet?

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Jeg vil også sige, at det var en pæn tale, hr. Christian Mejdahl holdt. Måske var den lidt pænere, end man kunne have forventet den fra Venstres side, men man må så også tilføje, at når det er hr. Christian Mejdahl, der er ordfører, så plejer det altid at være pænt.

Men det var lige til det med offentliggørelse: Hvad er det, Venstre er så bange for? Man har

drøftet det her meget lang tid i Folketinget. Man har nu lavet noget, som hedder lovforslag nr. L 133, hvor man faktisk lægger op til, at de gode resultater skal offentliggøres, men også de dårlige resultater. Der har været problematikken om, at det kun skulle være det, der var relevant for forbrugeren, der blev offentliggjort. Det er også lagt ind i det.

Man har fået fjernet det om mælkeproducenterne, som mange partier og også Venstre var modstandere af, og det var vi også i Dansk Folkeparti. Den pind går også ud. Hvad er det, Venstre er så nervøs for? Er det ikke meget naturligt, at forbrugeren har et krav på at få at vide: Hvad er det, der er galt de forskellige steder? Jeg tror, de fleste forbrugere ude i landet har den holdning.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Christian Mejdahl mente, at gensplejsede fødevarer var kommet for at blive. Det tror jeg nu ikke på. I en række af vores nabolande er der flere og flere butikker, som simpelt hen ikke vil have med dem at gøre. Jeg håber da også, at det bliver sådan i Danmark. Jeg tror ikke, forbrugeren ønsker det.

Men jeg vil godt stille det samme spørgsmål, som jeg stillede til hr. Erling Christensen, uden at få noget klart svar fra hr. Erling Christensens side: Vil Venstre være med til at mærke gensplejsede fødevarer helt til bunds, således at også fødevarer, der er produceret på basis af gensplejset foder, bliver mærket som gensplejsede, og således at det soja og majs, der i dag ikke skal mærkes, også bliver mærket til bunds?

Det synes jeg er meget væsentligt at få afklaret, for jeg føler, at Folketinget er på vej ud i noget, der ikke duer på det her område. Det bekymrer mig lidt.

Så håber jeg, ministeren vil komme med en tilkendegivelse af, at hr. Christian Mejdahl har fejllæst redegørelsen med hensyn til funktionelle fødevarer. Jeg må indrømme, at hvis den kan læses sådan, at Danmark nu er ved at være på retræte i det spørgsmål, så synes jeg, det er dybt beklageligt. Jeg håber, at ministeren kan slå fast fuldstændig krystalklart: Selvfølgelig vil Danmark ikke acceptere funktionelle fødevarer.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Hr. Erling Christensens forhåbning om, tilsagn om, at regeringen er klar til en periode mere, vil jeg håbe bliver gjort til skamme.

Med hensyn til støtten så spørger hr. Erling Christensen: Hvad så med nationalstøtten, er det acceptabelt? Nej, som udgangspunkt er det det ikke. Som udgangspunkt skal vi holde fast i EU's fælles landbrugspolitik og ad den vej være med til at reducere støtten.

Men det, som hr. Erling Christensen antyder, er formentlig BSE-kompensationen. Når vi fra Venstres side har støttet, at man også i Danmark giver kompensation dér, så hænger det sammen med, at vi dermed skulle opnå en ligestilling. Men endnu er det jo usikkert, hvilke støtteforanstaltninger der foretages på national basis i de øvrige EU-lande, og indtil vi har et klart overblik over det, er vi afventende.

Hr. Christian H. Hansen spørger om offentliggørelsen, hvad Venstre er bange for. Vi er såmænd ikke bange, men vi ønsker, at der skal være en bagatelgrænse, et væsentlighedskriterium i offentliggørelsesproceduren, og at der også er indbygget et retssikkerhedsmoment, så den, der bliver kontrolleret og skal offentliggøres, ikke er fuldstændig uden retssikkerhed. Der skal også være en mulighed for at kunne klage over det og også for at kunne korrigere tingene.

Hr. Keld Albrechtsen sætter spørgsmålstejn ved, om mit udsagn om, at GMO er kommet for at blive, er rigtigt. Det tror jeg nu det er.

Så spørger hr. Keld Albrechtsen om mærkning. I Venstre vil vi være med til at mærke, så længe mærkningen er pålidelig, men hvis vi skal ud og kontrollere i en lang række led bagud, bliver mærkningen jo i allerhøjeste grad tvivlsom.

Dér, hvor mærkningen kan være pålidelig, dér, hvor man med sikkerhed kan fortælle forbrugeren noget, de kan bruge til noget, dér er vi med på, at vi mærker GMO-produkter.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Det var SF's ordfører, der – tror jeg nok – begyndte at nævne EU's landbrugsordninger kritisk, og da hr. Christian Mejdahl også nævner dem, men ikke helt så kritisk, vil jeg gerne spørge Venstres ordfører, om han kan bekræfte, at EU's landbrugsstøtte koster sådan omkring 750-800 kr. pr. indbygger i EU, og at man for de penge får en fødevarerikkerhed, altså sikkerhed for et rigeligt udbud af fødevarer til en fornuftig

pris, og at det netop var det oprindelige formål med EU's landbrugspolitik, og at hvis man afskaffede den EU-støtte, den landbrugsstøtte, så ville man alligevel komme til at afholde en masse af de omkostninger som socialstøtte, måske typisk i de sydeuropæiske lande, og risikere manglende udbud af fødevarer og højere priser.

Jeg synes faktisk, at det er en ganske lav forsikringspræmie, EU's borgere betaler for at have al den sikkerhed og få alle de problemer løst. Alligevel kan jeg sige, at jeg ønsker støtten nedtrappet og en mere naturlig prisdannelse, men jeg synes egentlig, at præmien her er ganske lav.

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Jeg vil gerne spørge hr. Mejdahl, om han kan være enig med mig i, at hvis vi var enige i EU om, at al landbrugsstøtte forsvandt ved næste fornyelse af »Agenda 2000«, at det gjaldt hele EU, men at man så også i WTO-forhandlingerne tog forhandlingerne op med Amerika, så også de nedtrappede eller helt udlignede deres tilskud, så ville danske landmænd ganske naturligt kunne klare sig til og på verdensmarkedet.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Jo, jo, det er jo somme tider, at munden løber over med det, hjertet er fuldt af. Sådan er det jo gudskelov mellem mennesker. For det er rigtigt, vi vil få travlt i regeringen med at gennemføre de her initiativer, og derfor er det da også klart, at Venstre har det svært, når regeringen også over for vælgerne lægger sådan et godt program frem, som vælgerne har at tage stilling til op til det kommende valg.

Vælgerne kan klart se, hvad regeringen, hvad Socialdemokratiet vil på det område her, og har måske lidt vanskeligere ved at finde ud af, hvad Venstre vil, for når hr. Christian Mejdahl vil have ligestilling omkring støtteordningen, så sker det altså ved at gå tilbage til konkurrence mellem statskasser.

Hr. Christian Mejdahl satte ikke spørgsmålstegn ved eller forsøgte sig med det, man besluttede på Berlinmødet i forbindelse med »Agenda 2000« og spurgte: Skulle vi så ikke rykke markedsordningen for oksekød, som man havde regnet med skulle rykkes i 2003, til 2001?

Jeg synes da, det kunne have klædt et liberalt parti at komme med sådan et synspunkt og ikke et liberalistisk synspunkt med, at man – nu skal jeg ikke sige ordene – vil fastholde støtteniveau-

et og så vende tilbage til konkurrence mellem statskasser.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Hr. Ole M. Nielsen bad om en bekræftelse på, at EU's landbrugsbudget androg ca. 800 kr. pr. indbygger i EU. Nu har jeg ikke den store lomme-regner med, og derfor kan jeg ikke på stående fod bekræfte de 800 kr., men hvis vi gør det til en forudsætning, at der er 360 mio. mennesker i EU, og at landbrugsbudgettet er på noget med ca. 43 mia. euro, så kan man jo give sig til at gange og dividere.

Fru Annie Lunde Hansen spurgte, om jeg ikke var enig i, at danske landmænd ville kunne klare sig til og i konkurrencen, hvis det var sådan, at EU og WTO blev enige om, at støtten skulle fjernes. Jo, altså under forudsætning af, som jeg sagde i min ordførertale, at det sker gradvis og ligeligt, så vil danske landmænd bestemt kunne klare sig i konkurrencen, og så har de ingen grund til at frygte konkurrencen.

Hr. Erling Christensen mener, at Venstre har det svært, fordi regeringen nu lægger en redegørelse frem. Jeg ved såmænd ikke, hvor svært vi har det med det, for store dele af redegørelsen har jeg jo tilkendegivet at vi er enige i, og så har jeg trukket nogle ting frem, som vi ser lidt anderledes på; så det føler jeg egentlig ikke det store besvær ved.

Når så hr. Erling Christensen spørger, om det ikke var på sin plads, at jeg havde foreslået, at det afsnit i »Agenda 2000«, som omhandler oksekødet, blev rykket frem, så vil jeg godt være med til at se på det.

Men hr. Erling Christensen opstiller ligesom den forudsætning, at så er støtteelementet til oksekød og til den produktion fuldstændig fjernet. Det er jo så ikke tilfældet, hvis vi skal følge »Agenda 2000«. Så er der en reduktion efter en vis procentsats af interventionsstøtten, og dermed bliver mindsteprisen sænket.

Men det vil vi godt være med til at se på; det skal der ikke herske tvivl om.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Det var hr. Christian Mejdahl, som var inde på at give nogle svar omkring lovforslag nr. L 133 og problematikken omkring offentliggørelse, og så siger hr. Christian Mejdahl, at det, som Venstre ønsker, er, at man skal have mulighed for at klage, at der skal være en bagatelgrænse.

Altså jeg forstår lovforslaget sådan, at man har en mulighed for at klage, og når fejlen er rettet det enkelte sted, ja, så bliver det også offentliggjort bagefter; det fremgår også klart af lovforslaget.

Men bagatelgrænsen, hvem er det, der skal bestemme bagatelgrænsen? Altså jeg går ikke ud fra, at Venstre mener, at det er forbrugeren, der skal bestemme, hvilken bagatelgrænse der er. Men virkeligheden er måske, at Venstre synes, at det er virksomhederne, der skal bestemme bagatelgrænsen, og så kan vi jo lige så godt lade være med at have nogen offentliggørelse, for så bliver alt vel bare en bagatel. Så er der sådan set ingen grund til at have den.

Det er jo, hvad skal man sige, ganske rimeligt over for forbrugerne. Det er også rimeligt over for virksomhederne, fordi både de gode og de dårlige resultater kommer frem.

Jeg prøver bare på at hjælpe Venstre lidt med at komme i trit med forbrugerne omkring det her, og jeg synes, Venstre skal tage lidt imod hjælpen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jamen jeg tror også, hr. Christian Mejdahl får hjælp behov i spørgsmålet om mærkning af gensplejsede fødevarer, for nu erkender hr. Christian Mejdahl jo, at Venstre i virkeligheden ikke ønsker en mærkning, når det gælder de led, der ligger tilbage i produktionen, altså f.eks. omkring foder eller majs og soja, der indgår i produktionen.

Det kan jo naturligvis sagtens lade sig gøre, ligesom det kan lade sig gøre at kontrollere, om økologiske fødevarer rent faktisk produceres økologisk. Det er en kontrol med produktionsmetoder osv., der skal til. Så naturligvis kan det lade sig gøre, hvis den politiske vilje er der.

Men det, der bekymrer mig, er, at Socialdemokratiets ordfører ikke svarer klart og detaljeret, men siger mærkning, ja, men ikke siger hvor langt.

Det gør Venstre så, det må jeg anerkende, mere åbent og klart. Men til gengæld skaber det hos mig den bekymring, at det her er ved at skride i Folketinget, og derfor håber jeg så, at ministeren i sin svarrunde vil afklare det her, så vi kan være sikre på, at det er Danmarks og regeringens holdning, at der skal være fuldstændig mærkning helt til bunds, også hvad angår foder og soja og majs, når det indgår.

Det bekymrer mig altså, at der er ordførere, der er uklare på den her sag under debatten.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg ved ikke, om det er uld, som Venstres ordfører har i munden, men det er i hvert fald ganske svært at forstå helt præcist, hvad Venstres holdning til EU's landbrugsstøtte er. Derfor vil jeg gerne stille tre konkrete spørgsmål, og jeg håber, jeg også får konkrete svar på dem.

EU's sukkerordning udløber til sommer og skal fornyes. Vil Venstre være med til i løbet af 2 år at reducere den til nul, så den er afskaffet og vi dermed kan give de fattigste ulande adgang til vores markeder, som vi jo egentlig ved forslaget fra Kommissionen havde stillet dem i udsigt? Det var spørgsmål nr. 1.

Spørgsmål nr. 2: Er Venstre enig i, at det er helt forkert, at vi over de sidste 3 år fra 1997 til 2000 har givet over 1½ mia. kr. i støtte til eksport af svinekød i en situation, hvor det ikke kunne afsættes på vore egne markeder? Altså en støtte til at dumpe svinekødsprodukter på andre markeder til en urealistisk lav pris med det resultat, at vi slår de pågældende landes markeder i stykker og hindrer en sund udvikling af deres landbrugserhverv.

Og spørgsmål nr. 3: Er Venstre enig i, at det er dybt umoralsk grænsende til det perverse, det, man i øjeblikket diskuterer i EU: at give støtte til at opkøbe sunde og raske dyr, kvæg for at slå det ihjel med henblik på at holde prisen kunstigt oppe? Er Venstre enig i, at det er umoralsk?

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Hr. Christian H. Hansen tilbyder hjælp. Han spørger, hvem der skal fortælle, hvad bagatelgrænsen er. Det skal myndighederne vurdere; det må være i den fase og i den proces, at man tager den vurdering, om det er en bagatel, eller om det er en større ting.

Hr. Keld Albrechtsen mener, at det er bekymrende, at vi ikke melder klarere ud på det dér med mærkning, og at der er skred i holdningen til mærkningen af GMO'er.

Jeg vil godt sige til hr. Keld Albrechtsen, at jeg vil egentlig hellere være med til, at man stiller skrappe krav til benyttelsen af GMO-teknikken i håb om, at vi når frem til noget, der er pålideligt og uden risiko, og at man så kunne bruge det også uden mærkning. Men så langt er vi jo ikke kommet endnu, og derfor er vi med på, at der

mærkes, men kun dér, hvor mærkningen er relevant og pålidelig. Hvis den er tvivlsom, giver vi jo ingen sikkerhed for forbrugeren alligevel.

Hr. Jørn Jespersen havde tre spørgsmål. Om vi ville være med til at afskaffe støtten til sukker inden for 2 år; det vil jeg ikke give tilsagn om her. Jeg vil give tilsagn om, at vi vil være med til at afvikle de støtteordninger, der er, når det kan ske ligeligt først og fremmest i EU, men også på det videre plan.

Når hr. Jørn Jespersen så spørger om eksportrestitutionerne til svinekød, vil jeg sige, at eksportrestitutionerne jo er et indbygget led i EU's ordninger, og derfor må de jo lige så vel som de øvrige støttetiltag, hektarstøtte, dyrepræmier osv., indgå i vurderingen, når man skal aftrappe EU's støtteordninger.

Og endelig til sidst, om det er umoralsk med en opkøbsordning. Det mener jeg ikke det er i den situation, som vi er i. Den situation forværes jo i øvrigt med mund- og klovsygesituationen. Selv om de to ting skal holdes adskilt, så virker det jo på samme måde på markedet, og derfor er Venstre tilhænger af, at man laver en opkøbsordning. Det resulterer ikke nødvendigvis i, at man skal destruere kød; det kan blive en sidste udvej, men opkøbsordningen er vi tilhængere af også bruges i Danmark.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Det er ikke for ingenting, at jeg karakteriserede hr. Christian Mejdahls ordførertale som ikke så ringe, for hr. Christian Mejdahl bekræftede jo også, at Venstre langt hen ad vejen er enig i redegørelsens indhold.

Så mener hr. Christian Mejdahl, at mine håb og ønsker bliver gjort til skamme, men når nu hr. Christian Mejdahl siger, at han langt hen ad vejen er enig i redegørelsen, må konklusionen da være: genvalg.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Jeg tror, hr. Christian Mejdahl havde for lidt tid til at svare på hr. Jørn Jespersens spørgsmål om dumping af svinekød på markeder, hvor man dermed ødelagde de lokale markeder og konkurrerede med ulande. Altså jeg kan ikke huske nogen ulande, der bruger svinekød i noget betydeligt omfang, eller som har en produktion af svinekød til eksport.

For sukkers og oksekøds vedkommende synes jeg, den argumentation kan bruges, der er

jeg faktisk helt enig med hr. Jørn Jespersen, men nøjagtig for svinekøds vedkommende vil jeg gerne høre hr. Christian Mejdahls mening.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Venstres ordfører siger, at man godt vil være med til at nedtrappe sukkerordningen, men at det skal ske ligeligt. Det er jo ikke noget svar, for det gør det pr. definition, i og med at det er den fælles EU-sukkerordning, der bliver nedtrappet, dermed er det ligeligt. Så spørgsmålet er kun, hvor lang tid skal der gå?

Og der synes jeg somme tider, jeg har den mistanke, som er temmelig godt underbygget, at Venstre altid siger, at i princippet vil man gerne, men det skal bare tage utrolig lang tid, og det skal i hvert fald ikke starte lige nu. Derfor vil jeg gerne have et mere præcist svar på: Hvor hurtigt mener Venstre at sukkerordningen skal nedtrappes på ligeligt grundlag, sådan at vi kommer væk fra en garanteret mindstepris og får en verdensmarkedspris på sukker?

Med hensyn til svinekødet: Det er i høj grad østeuropæiske markeder og det russiske marked, man har dumpet de her produkter på, og det er jo netop lande, som har brug for at få gang i en udvikling af deres landbrugsproduktion, og derfor har det været yderst skadeligt.

Der kan jeg konstatere, at det har Venstre ikke nogen særlig holdning til, man er i hvert fald ikke parat til at være med til at afskaffe det; der er ikke meget liberalisme tilbage her.

Og så kan jeg konstatere, hvad jeg er meget ked af, at Venstre er parat til at opkøbe sunde og raske dyr og destruere dem og dermed ødelægge godt kød, god mad, for at holde prisen kunstigt oppe. Det synes jeg er skammeligt.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Må jeg sige til hr. Erling Christensen, at regeringen jo ikke kun skal vurderes på sin fødevarepolitiske redegørelse. Jeg vil forbeholde mig ret til at anlægge en helhedsvurdering, og hr. Erling Christensen skal ikke påregne støtte fra min side eller fra Venstres side til, at regeringen bliver siddende. Det kommer formentlig ikke bag på hr. Erling Christensen.

Til hr. Ole M. Nielsen kan jeg i og for sig svare bekræftende.

Hr. Jørn Jespersen vil have et udsagn fra mig om, hvor lang tid der skal gå med nedtrappingen af sukkerstøtten. Det kan jeg ikke give på

stående fod, så meget har jeg ikke været inde i den ordning, men man har jo givet tilsagn om, at vi også vil medvirke til, at vi nedtrapper støtten til sukkerordningen.

Til sidst omkring det med opkøbsordningen: Sådan kan det jo sagtens fremstilles, at det er destruktion af godt og sundt kød. Vi er i en helt ekstraordinær situation på det europæiske marked foranlediget af BSE-krisen, og den bliver nu forstærket af mund- og klovsygeproblematikken.

I den situation, ud fra den helhedsvurdering, synes jeg, at det kan være på sin plads, at man så også støtter markedet, ved at man indfører opkøbsordningen.

Man kan jo sagtens sige: Jamen lad så markedet i den her situation passe sig selv. Det kunne man jo også, hvis det var sådan, at vi ikke i forvejen var viklet ind i støtteordninger; så kan man ikke uden videre bare sige, at så lader vi prisen styrtdykke. Nu er størstedelen af prisen på oksekød jo ikke det, producenten får, det er jo det, som lægges på i forvaltningsleddet og ikke mindst med moms til sidst, så derfor er der jo mange ting, der påvirker den pris. Producenterens pris er jo trods alt den mindste del af det, som forbrugerne betaler.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Det er ikke for at trætte hr. Christian Mejdahl, men det med offentliggørelse af de her resultater, som ligger i L 133, er noget, der interesserer Dansk Folkeparti meget. Og vi kunne nu forstå på hr. Christian Mejdahl omkring bagatelgrænsen, at det var et vurderings spørgsmål for myndighederne.

Men er det ikke mere reelt, at forbrugeren får tingene at vide, i stedet for at nogle skal sidde og vurdere, for vi har hørt hr. Christian Mejdahl og hr. Erling Christensen snakke meget om et regeringsskifte, og så kunne man jo også forestille sig, at når Venstre måske fik regeringsmagten – det vil jeg så godt anerkende at jeg måske også ser frem til at de gør – er det lige pludselig en anden bagatelgrænse end den, vi ser der vil blive fremlagt nu. Venstre har jo tidligere på dagen taget storproducenterne meget i forsvar, så kunne man jo forestille sig, at der blev rettet på denne her bagatelgrænse. Derfor må det jo være mest reelt, at forbrugerne får det hele igennem. Så er vi også fri for at have noget under gulvtæppet, også under en borgerlig regering.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Hr. Christian H. Hansen forstørrer det problem, som han forsøger at rejse her. Jeg vil henvise til, at vi om ikke så lang tid får en politisk drøftelse i Fødevarerudvalget om L 133, hvor vi også kommer til at snakke om offentliggørelse. Og der bliver der jo mere tid til sådan at udbrede sig i detaljer om, hvordan og hvorledes vi kan gøre tingene.

Men for mig er der ingen problemer i, at man lader myndigheden afgøre, hvad der er en bagatelgrænse, og det kan forbrugerne også være trygge ved, når det er myndigheden, der gør det, og ikke den enkelte, som er sat under kontrol.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Så er det hr. John Vinther som ordfører.

John Vinther (KF):

Jeg vil godt starte med at takke ministeren for redegørelsen. Det er, som det også er nævnt af flere andre, en meget omfattende redegørelse, der spænder vidt. Der er udpeget mange indsatsområder. Redegørelsen indeholder mange programmerklæringer. Nogle af dem er vi ganske enige i i Det Konservative Folkeparti, men der er altså nogle områder, hvor vi mener, at regeringen går lidt i den forkerte retning, og der er jo ikke noget underligt i, at jeg nu vil koncentrere mig om de punkter, hvor regeringen og Det Konservative Folkeparti ser forskelligt på tingene.

Helt grundlæggende vil jeg starte med at slå fast, at konservativ fødevarerpolitik bygger på to meget enkle grundsatninger.

For det første at den enkeltes fødevarervalg skal bygge på friheden til at vælge, hvad han eller hun ønsker at købe. Det frie valg skal naturligvis være et oplyst valg, og derfor skal hensynet til forbrugerne udgøres af et reelt frit valg, en forståelig og relevant varedeklaration og et veldefineret sæt grundkrav til fødevarernes kvalitet og kontrollen med disse.

For det andet at fødevarerproducenterne og den forædlende industri sikres gode produktionsvilkår, der bygger på klare retningslinjer og krav samt rimelige vilkår for tilpasning, når disse krav fra tid til anden ændres. Samtidig skal vi sikre, at vores hjemlige fødevarerpolitik ikke bremser erhvervets mulighed for at udvikle og eksportere danske fødevarer.

Fødevarerpolitikken er, som det også fremgår af redegørelsen, et væld af paradokser. Der peges på mange af dem i redegørelsen. Høje krav til fødevarer sikkerhed er ikke nødvendigvis samstemmende med ønsket om høj kvalitet. Miljøhensyn er ikke nødvendigvis samstemmende med dyrevelfærd, osv., osv. Jo, der er mange paradokser, men de to grundsætninger, jeg just definerede som rammen om konservativ fødevarerpolitik – hensynet til forbrugernes frie valg og tilgang til sunde og gode fødevarer og hensynet til producenterne og industriens vilkår – er ikke nødvendigvis modsætninger, det er en balance, der skal findes.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi i Det Konservative Folkeparti ikke mener, at regeringen helt har evnet at finde denne balance. Redegørelsen indeholder mange smukke ord om erhvervslivets vilkår og om den nødvendige forskningsindsats. Vi er enige i betragtningerne, men i virkeligheden verden forekommer det, som om fødevarerministeren for ofte glemmer, at Fødevarerministeriet også er et erhvervsministerium for fødevarerhvervene.

Jeg skal ikke gå i dybden med det, men blot pege på to forhold, eksempelvis den urimelig lange sagsbehandlingstid i Direktoratet for FødevarerErhverv, og så spørgsmålet om forhøjelsen af gebyr for dyrlægebesøgene for de små slagtehuse. Her virker det uægtelig ikke, som om Fødevarerministeriet har haft erhvervslivets vilkår særlig dybt i tankerne, og det står i skærende kontrast til redegørelsens smukke ord.

Lad mig så knytte nogle bemærkninger til en række emner, hvor regeringen efter vores opfattelse kører i det forkerte spor.

Det er først og fremmest spørgsmålet om offentliggørelse af kontrolresultater.

Vi var et af de partier, der var med til at bære fødevarerloven igennem i 1998. Vi står stadig bag den. Lidt tungere ligger det med opbakningen til den ændring af fødevarerloven, som vi for tiden har til behandling. Og det er, som fødevarerministeren også godt ved, spørgsmålet om offentliggørelse af kontrolresultater, der skiller vandene.

Vi finder, at offentliggørelse er helt på sin plads i hvert fald i to situationer: Dér, hvor befolkningens almindelige sundhedstilstand er i fare, eksempelvis ved konstaterede tilfælde af kogalskab, og dér, hvor en virksomhed groft og gentagne gange sidder ethvert påbud og almindelig sund fornuft om håndtering af fødevarer

overhørig. Dér er brug af offentliggørelse som et virkemiddel helt på sin plads.

Men vi er stadig modstandere af at offentliggøre en hvilken som helst bagatelagtig forseelse, således som fødevarerministeren lægger op til med L 133. Det er der tre gode grunde til:

For det første risikerer man at ødelægge forretningsgrundlaget for næringsdrivende på et meget bagatelagtigt grundlag.

For det andet vil det efter vores opfattelse gøre ubodelig skade på de næringsdrivendes retssikkerhed, om man offentliggør enhver bagatel, før virksomheden har haft mulighed for at klage, endsiige har haft mulighed for at reagere.

Og for det tredje udvandes offentliggørelse som det glimrende instrument, det kan være, hvis man offentliggør alt, stort som småt.

Nu er loven jo ikke vedtaget endnu, og det er stadig vort måske lidt naive og spinkle håb, at der bliver mulighed for at få en drøftelse, så vi kan komme frem til en model, der både tilgoder hensynet til forbrugerne, så forbrugerne får relevante oplysninger, og også samtidig sikrer de næringsdrivendes og producenterne retssikkerhed.

Det næste område, hvor der er en vis uoverensstemmelse mellem Det Konservative Folkeparti og regeringen, er spørgsmålet om anvendelse af genmanipulerede organismer i vore fødevarer.

Regeringen skriver det ikke direkte i redegørelsen. Men læst mellem linjerne, ja, så tegner redegørelsen jo et billede af skepsis, for ikke at sige direkte modvilje.

Det er sådan set ikke forkert. Jeg tror, de fleste af os, i hvert fald jeg selv, har en sund og naturlig skepsis over for ting, vi kun har begrænset viden om. Skepsis er i orden, men vi skal ikke være så skeptiske, at vi lukker øjnene for, at genmanipulerede organismer er kommet for at blive.

Derfor skal vi i stedet gå aktivt ind i debatten om, hvordan vi på fornuftig vis kan udnytte de teknologiske muligheder, der er. Kun derved bliver vi i stand til at samle viden, og kun dermed bliver vi i stand til også at sætte grænser for anvendelsen.

Vi lider ikke af teknologiangst i Det Konservative Folkeparti. Langt hen ad vejen er de nye teknologier jo blot en videreudvikling af, hvad man tidligere har forsøgt at nå frem til med mere konventionelle metoder. Derfor støtter Det Konservative Folkeparti også brugen af ny teknologi som et redskab til at udvikle bedre, sundere og

billigere fødevarer. Vi tror på, at GMO faktisk kan være en del af løsningen i forbindelse med at sikre forsyningen af fødevarer, ikke mindst til gavn for de fattige lande, og vi tror på, at de nye teknologier kan være med til at sikre en mindre miljøbelastende fødevarerproduktion.

Til gengæld – og her tror jeg såmænd, at vi er på linje med regeringen – er det et ufravigeligt krav, at der ikke på nogen måde kan rejses tvivl om de nye fødevarers sundhedsmæssige sikkerhed. Det skal i alle tilfælde være klart og utvetydigt dokumenteret.

Det bringer mig naturligt over til det sidste punkt, jeg vil fremhæve, nemlig spørgsmålet om sundhedsanprisninger. Også på dette punkt virker det, som om regeringen indtager en lidt defensiv holdning.

Det Konservative Folkeparti er fuldstændig enig med regeringen i, at anvendelsen af sundhedsanprisninger naturligvis skal være reguleret. Sluserne må aldrig åbnes så meget, at forbrugerne vildledes. Og befolkningens frygt for sygdomme må ikke misbruges til kommerciel brug. Men i de tilfælde, hvor en ingrediens eller produktet i sig selv har en videnskabeligt veldokumenteret positiv effekt på sundhedstilstanden, så har forbrugeren efter vores opfattelse også et krav på at få det at vide. Det hører med til vores grundlæggende ønske om at sikre forbrugeren et reelt frit valg på et oplyst grundlag.

Vores ønske om en mere offensiv og positiv indsats fra regeringens side er selvfølgelig også begrundet ud fra en samfundsmæssig betragtning. Vi er helt enige med regeringen i de betragtninger, der i redegørelsen er fremført omkring ernæringstilstanden, og vi tror faktisk, at en korrekt anvendelse af sundhedsanprisninger kan bruges som et element til at opnå en bedre ernæringstilstand.

Jeg har her fremhævet en række elementer, hvor vi er uenige. Vi er enige i langt det meste af det, der står i redegørelsen, men vi har jo nogle regler for taletid, der gør, at vi ikke kan nå ind på det hele her i debatten.

Jeg kan ikke lade være med at tilslutte mig hr. Christian Mejdahls betragtninger om, at det jo er en meget omfattende redegørelse med mange programmerklæringer. Og jeg kan ikke understå mig i at komme med den kommentar, som også hr. Christian Mejdahl kom med: At hvis regeringen skal nå at gennemføre det hele i denne regerings levetid, så får fødevarerministeren meget travlt.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen): Så er det hr. Jørn Jespersen som ordfører.

Jørn Jespersen (SF):

Hvad skal man så sige om regeringens fødevarerpolitiske redegørelse II?

Jo, hvis SF skal sige noget om den, og det skal vi jo nu, så er den pæn og nydelig. Vi foretrækker også, at det er den nuværende regering, der skriver den, frem for en eventuel anden regering, og det kan jo undre, at Dansk Folkeparti så gerne vil have en anden regering, når man samtidig anerkender, at det formentlig ville blive en svagere forbrugerbeskyttelse i den situation, men det er jo det partis problem.

Men når det er sagt, at redegørelsen er pæn og nydelig, så må vi også sige, at den ikke er særlig prangende efter vores opfattelse. Den mangler erkendelse af den helt fundamentale og meget dybe krise, som det intensive og industrialiserede landbrug og vores produktion af fødevarer er ude i. Og den mangler også klare strategier og operationelle målsætninger for, hvor regeringen ønsker at komme hen.

Lad mig bare nævne et eksempel. Hvordan ser man på de små producenters indflydelse og betydning for hele fødevarerproduktionen? Efter vores opfattelse er de små producenter meget ofte dem, der bidrager med innovation, fornyelse, kvalitet, og derfor burde der også være en meget klarere strategi for, hvordan man kan sikre de små producenters plads på markedet og deres adgang til detailhandelen.

Et andet eksempel, som er mangelen på operationelle målsætninger, er, at man siger i redegørelsen, at regeringen ønsker at begrænse pesticidforbruget. Ja, det er fint nok. Men hvor meget, hvordan og til hvornår, kunne vi godt tænke os at få svar på.

Jeg synes også, at afsnittet om den internationale indsats i EU og WTO, som har meget stor betydning, fra vores side, er noget tyndt i formuleringerne. Hvilke konkrete resultater er der nået internationalt? Hvilke slagsmål ser man forude? Og på baggrund af det: Hvilke prioriteringer og alliancer vil man lægge op til at indgå fra regeringens side?

Der tales meget om den enkeltstrengede kontrol, som kom ind i lovgivningen i forbindelse med den første revision af fødevarerloven. Hvad kan man sige om det enstrengede system indtil nu? Ja, der er én ting, man kan sige med stor sikkerhed: Det er, at det er blevet frygtelig dyrt. Det

advarede vi allerede om, dengang det blev vedtaget. Det har vist sig at være en berettiget advarsel. Men man kan vel ikke sige noget om, hvorvidt der er dokumentation for, at det er blevet meget bedre indtil nu. Vores opfattelse er, at der er totalt rod i kontrolindsatsen, og at man derfor er kommet i en situation, hvor en meget dyr indsats har bevirket en forringet kontrol i hvert fald indtil nu, og det er da trist, at det er gået den vej.

Offentliggørelse af kontrolresultater har virket u hensigtsmæssigt, men der er nu en god ordning på vej i det forslag til ændring af fødevarereloven, som er lagt frem. Vi synes, det er en helt rigtig strategi, der ligger for offentliggørelse af kontrolresultater i det pågældende lovforslag.

Der bliver talt om salmonellaplaner og bekæmpelse af zoonoser i redegørelsen. Og det er jo rigtigt, at det ser ud til, at der er gode og store resultater på salmonellaområdet. Til gengæld mangler vi altså formuleringer omkring campylobacter, som jo nu i virkeligheden har overhalet salmonella, i den forstand at flere mennesker bliver syge af campylobacter, end der er mennesker, der bliver syge af salmonella. Og her er der ikke rigtig nogen forpligtende indsatsområder.

Jeg medgiver, at man heller ikke har den fornødne viden til, hvad man skal gøre ved det, men det er da i hvert fald et problem af så stort et omfang, at man bør komme i gang med nogle overvejelser om, hvilken indsats man har tænkt sig at yde.

Fra vores side stor ros til fødevarerministeren for den måde, hun har håndteret BSE-krisen på. Den meget konsekvente indgriben på et meget tidligt tidspunkt har jo helt tydeligt virket beroligende på det danske marked og derfor betyder, at konsekvenserne er blevet meget mindre her end i så mange andre lande, og det viser også, at den kritik, der på det tidspunkt var af fødevarerministerens påståede overreaktion, var helt forfejlet, og at det tværtimod var godt med en konsekvent og hurtig indsats.

Redegørelsen nævner den succes, der har været med reduktion af brugen af antibiotiske vækstoffremmere. Det er jo en sag, som vi har interesseret os utrolig meget for, fordi vi synes, det er helt absurd og vanvittigt at bruge antibiotika som en del af foderet til i øvrigt sunde og raske dyr for at fremme væksten. Og vi synes, at den indsats, der har været ydet fra dansk side på vækstoffremmerområdet, er en god prototype og et godt eksempel på, hvordan Danmark internationalt skal arbejde i en globaliseret verden.

Vi har taget nationale initiativer, vi har fået frivillige aftaler også med erhvervet, vi har igangsat forskning og dokumentation omkring sundhedsrisiko ved brug af vækstoffremmere, og vi har stillet forslag og øvet et vedvarende pres i EU og Codex Alimentarius, som har virket, og som betyder, at nu er man internationalt ved at reducere og forbyde brugen af vækstoffremmere. Nu mangler vi bare at sætte det endelige slutmål: Hvornår ønsker vi, at brugen af antibiotiske vækstoffremmere skal være helt væk og helt forbudt i EU og på globalt plan?

Redegørelsen lægger også op til at begrænse forbruget af pesticider i jordbruget, og det er godt, men hvad med at lave en målsætning om at begrænse restindholdet af pesticider i f.eks. frugt og grønt?

Vi vil da gerne foreslå, at vi laver en målsætning, der hedder, at på det danske marked skal restindholdet reduceres til en tredjedel i løbet af tre år, og vi vil også godt foreslå de nødvendige virkemidler: en øget kontrol, bedre brug af sanktioner over for overskridelser, brug af en sumformel, sådan at man også vurderer det samlede indhold af pesticider og ikke bare for det enkelte stof, offentliggørelse på butikskædeniveau og en oplysningskampagne.

Det er vores klare opfattelse, at sådan en strategi vil virke, og at den virkelig vil slå igennem i løbet af kort tid og dermed øge sundhedsniveauet ganske voldsomt.

Når det drejer sig om tilsætningsstoffer, så synes vi stadig væk, at redegørelsen er udtryk for en alt for toksikologisk tilgang til tingene. Der er tale om, at stofferne skal være undersøgt og dokumenteret i orden osv., men hvorfor ikke have en målsætning om at fjerne alle tilsætningsstoffer, farvestoffer, konserveringsmidler osv., som ikke er nødvendige ud fra et forbrugersynspunkt?

Alt andet er der kun for at skabe en konkurrenceforvridning og for at belønne producenter af lav kvalitet, og det kan hverken erhvervene eller forbrugerne eller samfundet være interesseret i.

Vi er glade for, at man for aromastoffernes vedkommende har opretholdt en klar målsætning, nemlig at de skal forbydes i alle basisfødevarer.

Kampagnen mod vildledning har efter vores opfattelse ikke været særlig succesrig, og derfor opfordrer vi til, at den bliver gennemført en gang til, og at man denne gang bruger en form for kampagneoffentliggørelse på butikskædeni-

veau, sådan at de enkelte butikskæder får en klar interesse i at fjerne alle vildledende produkter fra deres hylder. Hvis først de ved, at det bliver kendt, om de har et højt niveau eller et lavt niveau med hensyn til vildledning, så skal de såmænd nok af helt egen kraft få ryddet op på det her område.

Det er en skam, at det ikke er lykkedes at gennemføre oprindelsesmærkning, at vi ikke er kommet igennem med kravet om produktions- og pakkedato i EU. Det er for ringe, og det kan hverken forsvares ud fra et forbrugersynspunkt eller ud fra et hensyn til at få det indre marked til at virke gennemsigtigt og dermed velfungerende.

SF går ind for GMO-mærkning hele vejen igennem produktionsprocessen. Det vil sige, vi ønsker også, at f.eks. kød og mælk, der er produceret ved hjælp af gensplejset foder til dyrene, bliver mærket. Det er fuldstændig parallelt til den kontrol, man har på det økologiske område, og selvfølgelig kan det laves. Det er et spørgsmål om politisk vilje. Det har forbrugerne krav på.

Kvalitetsmærket, som har været en stor fiasko, er der lagt op til at ændre, men vi synes ikke, at de formuleringer, der står i denne redegørelse og heller ikke formuleringerne i det lovforslag, som vi har til behandling i øjeblikket, svarer til de tanker, som man har gjort sig i ministeriet, og som vi langt hen ad vejen støtter, og derfor synes vi, der er brug for ændringer i lovforslaget, sådan at vi præcis får sagt, hvad det er for en ny indsats, der erstatter det oprindelige kvalitetsmærke.

Med hensyn til functional food, hvor der er nogle løse formuleringer om måske at åbne lidt op, vil vi kraftigt advare imod at gøre det. Functional food-området er udelukkende fødevarerindustriens forsøg på at lægge en værdi uden reel forbrugerinteresse ind i varerne og få en kunstig merpris for varm luft og ingenting andet. Det er et skråplan, og det kan have voldsomme konsekvenser for folkesundheden, hvis vi begynder at åbne op for alle mulige anprisninger på forskellige fødevarer.

Vi vil gerne lægge op til, at tilliden til de økologiske fødevarer skal styrkes. Vi har hæftet os ved, at økologiske køer nu får 100 pct. økologisk foder i fremtiden. Det er et stort fremskridt. Det viser, at der hele tiden er udvikling, forbedringer i økologien; det er vigtigt, det fortsætter.

Men der er jo aktuelt et problem med, at EU arbejder med et harmoniseret direktiv om brug

af tilsætningsstoffer i de økologiske varer, hvor der er lagt op til, at op til 50-60 stykker ekstra bliver tilladt. Det er helt uacceptabelt i forhold til forbrugertilliden, og vi vil gerne have en kommentar fra ministeren til, hvad Danmark har tænkt sig at gøre i den anledning.

Endelig med hensyn til fødevarerforskningen, som man lægger op til at reorganisere: Det er der sandelig også brug for. Vi har brug for, sagt i overskrifter, at sikre en meget mere uafhængig forskning, og vi har brug for at skabe uafhængige forskningsmiljøer. Hidtil er forskningsmidlerne jo groft sagt blevet brugt til at støtte de store virksomheders såkaldte produktudvikling, længere holdbarhed og alle mulige andre ting, som der ikke er den store forbrugerinteresse i, og vi har i dag en situation, hvor der stort set ikke eksisterer uafhængig forbrugerforskning på fødevarerområdet.

Og til allersidst: Der er meget, der tyder på, at den aktuelle krise har lagt op til et opbrud i EU's landbrugspolitik, ikke mindst ført frem af den nye tyske fødevarerminister. Omstillingen til økologi, afskaffelse af landbrugsstøtten, brug for mere offensive og gennembearbejdede forslag.

Vi håber meget, at Danmark, den danske regering, vil gå ind i den massive omstilling, som er den logiske konsekvens og det logiske svar på krisen i det intensive industrialiserede landbrug.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Tak for SF's ordførers tale.

Det er jo en kendsgerning, at hverken hr. Jørn Jespersen eller undertegnede var med i Noahs Ark, men det er vel en kendsgerning, at campylobacter og salmonella må have været med.

Men hvordan vil hr. Jørn Jespersen i grunden få styr på campylobacterne, hvis vi skal have mere og mere velfærd ind i f.eks. griseproduktionen og lukke dem ud? Kan vi så helt få campylobacterproblematikken væk?

Det næste er: Vil hr. Jørn Jespersen give undertegnede ret i, at de små producenter med nicheproduktioner mangler mulighed, det kan altså være de små primære producenter; det kan også være de små behandlingssteder? Men det er vel en kendsgerning, hvis vi går til det primære, at økologerne faktisk er ved at være de største brug, fordi de skal have nogle faciliteter.

Og hvis ikke vi har de rigtige faciliteter bl.a. til tørring af nogle afgrøder, så kan økologiske varer faktisk være betydeligt mere giftige end an-

dre landbrugsvarer produceret på en konventionel ejendom. Er det ikke korrekt forstået?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er enig med hr. Jørn Jespersen i den betragtning, at regeringens redegørelse, når det gælder indsatsen i EU og WTO, er noget tynd.

Jeg vil godt stille hr. Jørn Jespersen det spørgsmål, om der faktisk ikke er brug for en helt ny strategi, for nu nævner hr. Jørn Jespersen, at der har været visse fremskridt med hensyn til vækstfremmere. Men generelt er det jo gået baglæns i EU, f.eks. med vedtagelsen for nylig af et nyt såkaldt udsætningsdirektiv om godkendelse af nye genplejsede fødevarer – et voldsomt tilbageskridt – og nu forslaget om functional food med tilsætningsstoffer i maden. Og jeg kan sådan set blive ved med en ret lang og ubehagelig liste, der kommer fra EU.

Ville det da ikke være bedre, om vi så i Danmark går foran og f.eks. simpelt hen siger, at vi forbyder altså functional food? Det gør vi jo i forvejen, og det holder vi altså fast i, således at de enkelte lande får lov til at gå videre med bedre regler, der kan beskytte fødevarer og fødevarer i de enkelte lande, også når det gælder gensplejsning f.eks.

Jeg tror, der er grund til at overveje, om den strategi, SF har haft, måske har hvilet på for tyndt et grundlag.

(Kort bemærkning).

Christian Mejhdahl (V):

Hr. Jørn Jespersen var på et tidspunkt noget optaget af at få et svar fra mig om afvikling af støtten til sukker.

Hr. Jørn Jespersen tog udgangspunkt i den tyske landbrugsministers meldinger om omstilling af landbrugsstøtten, og hr. Jørn Jespersen havde en syrlig bemærkning om den intensive industrialiserede landbrugsproduktion, så jeg vil gerne benytte lejligheden til at spørge hr. Jørn Jespersen: Hvilke mål har SF med EU's landbrugspolitik? I hvilken takt vil SF afvikle/udvikle landbrugspolitikken?

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Hr. Jens Kirk mener at vide, at der var campylobacter i Noahs Ark. Det skal jeg ikke kunne svara på, om der har været. Men det er i hvert fald

en kendsgerning, at den type bakterier, som kan overføres fra husdyr til mennesker, har vi haft i al kendt tid.

Det, der bare er karakteristisk ved den meget moderne intensive landbrugsproduktion, er, at problemerne svulmer massivt op. Hvor vi tidligere har haft få og enkelte og spredte tilfælde, så får vi nu, hvad der ligner epidemier og en voldsom stigning i antallet af sygdomstilfælde.

Jeg synes, det er slående, at når man gør en målrettet indsats mod salmonella, så blomstrer campylobacter voldsomt op. Det får mig til at mene, at der er et eller andet i vores drift og produktionssystemer, som er ude af kontrol, og hvor vi satser så ensidigt på vækst og intensiv produktion og mere udbytte pr. enhed, at der kommer nogle uheldige konsekvenser af det. Derfor er vi nødt til at ekstensivere og neddrole vores produktion.

Vi har ikke at gøre med industriproduktion. Det burde vi i hvert fald ikke have, men med levende væsener. Derfor er der grænser for, hvor langt man kan presse dem, uden at der kommer uheldige konsekvenser ud af det.

Hr. Jens Kirk snakker om gift i økologiske varer, det kan jeg slet ikke genkende. Men det er en kendsgerning, at de få problemer, der er kendt f.eks. med svampe osv., er ganske minimale og kan håndteres udmærket i sammenligning med, hvad der er af problemer i den store konventionelle sektor.

Mine bemærkninger om de små producenter gik nu mest på forarbejdningsleddet. Jeg synes, det er meget vigtigt, at de små slagtehus, at de små mejerier, at eventuelle kommende små bryggerier, mikrobryggerier, har en chance for at være på markedet uden at blive udkonkurreret af de store monopoler.

Så har jeg meget kort tid til at sige til hr. Mejhdahl, at stod det til os, så skulle hele det planøkonomiske system i EU afskaffes over ganske få år, startende med de allersidste rester af det oprindelige støttesystem, hvor en garanteret mindstepris og totalt høje eksploderende toldmure gør, at vi virkelig lukker de fattige ulande ude og får en merpris fra forbrugerne. De skulle væk allerførst.

Men vi ved jo begge to, at det her er en forhandlingssituation, hvor det i høj grad vil være forholdet i WTO mellem USA og EU, der er afgørende. Og vi vil i hvert fald være på den liberale frihandelslinje.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Vi er enige med hr. Jørn Jespersen i, at underskoven af producenter i forarbejdningsleddet er gavnlig – også gavnlig for de store, fordi de ligesom bliver holdt i ørerne.

Men tilbage til velfærd og bakterier og her campylobacter: Er det ikke en kendsgerning, at jo mere vi lægger velfærd og miljø ind i vores opstaldningsformer og måske også sætter dyrene på friland, jo flere får vi af nogle helt andre problemer. Vi kan somme tider stå i den konflikt, at vi skal have velfærd for dyr på den ene side, og så skal vi have fødevarekvalitet og sikkerhed på den anden side.

Kan vi helt undgå den konflikt? Og er vi helt sikre på, hvor den grænse er henne, hvor slaget skal slås? Er det lige på grænsen af det frie land, eller er det lige inde i stalden? Hvor er det henne, hr. Jørn Jespersen?

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Hr. Jørn Jespersen indrømmede i sit indlæg her lige før, at der har været problemer med svampe i økologisk mad, men at det slet ikke var noget i sammenligning med de problemer, der var i konventionel mad. Hr. Jørn Jespersen nævnte også i et tidligere indlæg – måske i et spørgsmål til Venstres ordfører – problemer med pesticid- og medicinrester i konventionel mad. Jeg må indrømme, at jeg er uvidende om, hvad det er for nogle problemer, hr. Jørn Jespersen hentyder til, og jeg vil gerne høre lidt om, hvilken dokumentation han har på det.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Det bliver jo spændende at kunne følges med hr. Jørn Jespersen på den liberale frihandelslinje.

Jeg vil godt spørge om det med campylobacter. Hr. Jørn Jespersen satte det op imod det der med salmonellaen, og det viser sig jo at være endnu et paradoks. Jeg vil godt spørge hr. Jørn Jespersen, om han ikke godt kan bekræfte, at det ikke mindst er hos de fritgående dyr, campylobacterproblemet opstår, og de fritgående dyr er vel ikke dem, man traditionelt rubricerer under begrebet industriproduktion, som hr. Jørn Jespersen var inde på.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Hr. Jens Kirk mente, at der var en modsætning mellem dyrevelfærd og sygdomme. Hvis man satsede mere på dyrevelfærd, så ville der også komme flere sygdomme, sådan forstod jeg det.

Jeg skal indrømme, der er mange dilemmaer og mange steder, hvor man bliver nødt til at lave balancerede løsninger, men lige præcis på det område, som hr. Jens Kirk nævner, der tror jeg ikke, der er den modsætning. Der er det min klare overbevisning, at jo bedre dyrevelfærd, vi har, jo mindre sygdomspresser har vi også.

Eller sagt på en anden måde, der er snæver sammenhæng mellem meget intensiv tæt produktion, hvor dyrene bliver stressede og pressede, og hvor man vil producere i løbet af meget kort tid og dermed dårlig velfærd og mange sygdomme. Den sammenhæng er der, og derfor vil det alt andet lige være sådan, at jo bedre velfærd, jo mere plads, jo mindre stress, jo færre sygdomme vil der være.

I forlængelse af det nævner hr. Mejdahl, at der er problemer på friland, men det er klart, at smitemulighederne fra den ene besætning til den anden eller via naturen naturligvis bliver større, når der er tale om frilandsproduktion.

Der tror jeg bare, at hvis vi samtidig har en økologisk frilandsproduktion, så vil den forøgede velfærd, der ligger i det, medvirke til, at sygdomspresset bliver mindre og også smitten fra det ene sted til det andet, fordi der simpelt hen er mindre smitte. Det viser sig jo, at de bedste økologiske frilandsproducenter i Danmark ikke har salmonellaproblemer. Det er aldrig konstateret på slagteriet. Dyr læggerne kan ikke finde eksempler på det, netop fordi der er tale om en så sund og rigtig produktion, at problemerne ikke opstår.

Med hensyn til den liberale frihandelslinje, ja, men velkommen til Venstre, hvis I på et tidspunkt vil være med i den, men lad os lige få en grundlæggende diskussion om, hvad fair frihandel er. Det er efter vores mening, at den rige verden holder op med at beskytte sig bag kvoter og told og tekniske handelshindringer og giver de fattige lande adgang til vores markeder samtidig med, at vi respekterer, at de skal have overgangsperioder til at bygge deres egne erhverv, landbrug, industri op, som vi jo har haft i vores del af verden.

Det er fair, at de også får en chance for at gøre det, og at man ikke laver fælles spilleregler på én gang med meget forskellige udgangspositio-

ner. Der er jo ikke meget ved at skulle bokse mod Mike Tyson, hvis det er de samme regler for ham og for hr. Christian Mejdahl og mig. Der tror jeg nok, vi ville ønske lidt forskellige regler for at få en fair kamp.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Jeg tror, jeg må give den oplysning til hr. Jørn Jespersen, at man heller ikke finder salmonella eller campylobacterproblemer i de bedste konventionelle landbrug. Men det er vel en kendsgerning, at siden den nuværende statsminister trådte ind i svinestalden for nogle år siden, er der kommet mere halm, og der er i hvert fald større ammoniakfordampning. Det strider mod vores miljøbegreber, og det er et problem. Hvis vi vil give den velfærd, så opstår der et andet problem et andet sted.

Men det, jeg gerne vil tilbage til, er, at man slår meget på en KVL-undersøgelse om økologisk produktion. Både fødevareministeren, hr. Jørn Jespersen og andre har været inde på det. Men nu er der forsket i 30, hvis ikke 40 år, og har man endnu fået det første endegyldige bevis på, at der er forskel, hr. Jørn Jespersen? Kan hr. Jørn Jespersen vise mig den rapport, hvori det står sort på hvidt, at sådan hænger tingene sammen.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Hr. Jørn Jespersen nævnte, at de bedste økologiske svineproducenter ikke har salmonella. Det har de bedste konventionelle heller ikke, så der er der heller ingen forskel.

Men jeg fik ingen dokumentation for, at der var større problemer med pesticidrester, medicinrester i konventionel produktion, end der var problemer med skimmelsvamp i økologisk produktion.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Hr. Jens Kirk efterlyser dokumentation for, at økologiske varer er sundere end konventionelle og siger, at nu har der været forsket i det i 30 år.

Men præmissen er forkert. Det er lige præcis det, der ikke har. Der har ikke været gennemført grundige omfattende undersøgelser; det var præcis det, KVL fastslog for et par måneder siden. Man manglede undersøgelser med henblik på at kunne dokumentere, at der var mere sundhed i de økologiske varer.

Derfor kan man ikke komme og sige, at det nu via forskningen er bevist, at det kan man ikke dokumentere. Det eneste, man kan sige, er, at der har ikke været lavet de undersøgelser, som kunne dokumentere det.

Men man kan med sikkerhed sige, at vi ikke har problemet med pesticidrester i de økologiske varer. Og der synes jeg, man burde kunne tænke så langt selv, at det da i sig selv er en sundhedsfremmende faktor, at man ikke får pesticidrester, når man køber økologiske varer.

Dertil kommer, som jeg nævnte, at mange undersøgelser kraftigt tyder på, at indholdet af de sekundære næringsstoffer, som er af stor betydning for menneskers sundhed, også er højere i de økologiske varer.

Så siger hr. Ole M. Nielsen først, at de bedste konventionelle bedrifter heller ikke har problemer med salmonella. Men det er jo ikke rigtigt, for nogle af de konventionelle bedrifter, som har været ramt af salmonella, ligger fuldstændig i top ud fra de kriterier, som gælder for den konventionelle produktion. Det er mønsterbrug på basis af almindelig konventionel produktion. Og alligevel dukker salmonellaen op der.

Ingen af de bedrifter, der ud fra økologiske principper om god sund produktion ligger der, hvor man siger, at her har vi et økologisk mønsterbrug, har salmonellaproblemer. Og derfor er der en markant forskel i det.

Hvis jeg yderligere skal dokumentere, at den økologiske produktion er sundere og bedre, så synes jeg da, at det er påfaldende, at der ikke hidtil har været BSE-tilfælde i den økologiske produktion. Så må vi meget håbe, at det ikke dukker op, og at der ikke har været importeret dyr fra konventionelle bedrifter osv. Men det er, fordi man ikke har brugt kød- og benmel, og det er endnu et eksempel på, at man har nogle sundere principper og dermed ikke kommer ud i uforudsete problemer i nær samme omfang.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Jeg mangler altså stadig væk dokumentation for, at der er problemer med medicinrester og pesticidrester i konventionelle fødevarer. Den dokumentation fik jeg ikke, og den kan ikke gives, så det er enkelt nok.

Og så med hensyn til at de bedste konventionelle også har salmonella. Nej, for så er de ikke de bedste. De bedste konventionelle er dem, der ikke har salmonella.

Hr. Jørn Jespersen bestemmer, hvilke kriterier, der skal gælde, for at man er de bedste i konventionelle og økologiske bedrifter. Hvis det skulle være rigtigt, så skulle det økologiske brug uden salmonella jo også være det økologiske brug, der havde den bedste tilvækst. Men det ved hr. Jørn Jespersen jo ikke noget om.

Nej, de bedste konventionelle er dem, der ikke har salmonella. Og så er vi lige.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Dokumentationen for, at der ikke er nogen problemer med pesticidrester og færre problemer med medicinrester i de økologiske produkter, kan hr. Ole M. Nielsen finde i alle statistikkerne over de ting, der bliver fundet.

Det, man kan sige om det, er, at når vi ser på de danske produkter, så ligger vi internationalt – hvis det er det, hr. Ole M. Nielsen tænker på – både med hensyn til pesticidrester og medicinrester meget fint i forhold til mange andre lande, det vil jeg gerne medgive. Der har dansk landbrug gjort en god indsats, der har gjort, at vi internationalt ligger meget fint.

Men det betyder jo ikke, at det ikke kan gøres endnu bedre. Og det kan det i den økologiske produktion. Der er pr. definition ingen pesticidrester overhovedet, fordi man ikke sprøjter med dem. Og man har endnu færre medicinrester, fordi man har længere tilbageholdelsestid efter en behandling, og fordi man i det hele taget er mere varsom og forsigtig i sin produktion og baserer sig på mere sunde og naturlige principper. Derfor får man færre problemer.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.59

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptages

Anden næstformand (Henning Grove):
Hr. Christian H. Hansen som ordfører.

Christian H. Hansen (DF):

Allerførst vil jeg sige, at vi i Dansk Folkeparti hilser redegørelsen velkommen, og jeg må egentlig starte med at sige, at den indeholder nogle gode elementer. Der er ting om fødevarer-sikkerhed, uddannelse, offentliggørelse, fødevarer-kvalitet og mærkning – for bare at nævne nogle af de gode elementer, der er i redegørelsen.

Der er ingen tvivl om, at der inden for de seneste par år er blevet sat meget fokus på ikke alene fødevarer-kvalitet, men også fødevarer-sikkerheden. Vi har også her i Folketingssalen haft mange debatter og spørgsmål om, hvordan vi kunne gøre nogle ting bedre, og hvordan vi kunne være med til f.eks. at forbedre fødevarer-sikkerheden.

Også punktet om offentliggørelse er noget, som optager Dansk Folkeparti meget. Det er jo således, at regeringen har fremsat et lovforslag, L 133, som er under udvalgsbehandling i øjeblikket. Det har Dansk Folkeparti meldt positivt ud på, og vi kan også sige, at vi støtter lovforslaget, når det skal færdigbehandles. Lovforslaget lægger efter Dansk Folkepartis mening op til fuld åbenhed om kontrolresultater og skal give forbrugerne en mulighed for at reagere direkte ud fra de oplysninger, de får.

Endvidere har det været undersøgt, om man måtte tage disse kontrolresultater, som i første omgang skulle komme på Internettet, og eksempelvis sende dem ud til lokale aviser. Det ser ud til, at det må man gerne, og vi synes, at det kan være med til at skabe opmærksomhed om de her elementer. Det kunne ligeledes på længere sigt være med til, at vi undgik mange af de overtrædelser af f.eks. fødevarerhygiejnen, som vi har set ganske mange af inden for de seneste par år.

Vi har tidligere i Folketingssalen i dag også drøftet noget omkring bagateller, og vi tror måske netop, at det, at man får det offentliggjort, gør, at virksomhederne vil være mere påpasselige, og så vil de her bagateller simpelt hen slet ikke være der.

Noget, som jeg også synes er interessant, er udviklingen i produktionen af vores fødevarer. Her tænker jeg på, at det hele bliver så stort, ikke kun i primærsektoren, men også i selve forarbejdningsindustrien. Det betyder, at såfremt der sker en fejl, så bliver omfanget af fejlen meget større, end man har set før.

Det skal siges, at det hele hænger sammen, for det hænger også sammen med, hvordan den enkelte forbruger reagerer. Det er ikke kun de tendenser, vi måske hørte i statsministerens nytårs-

tale, hvor han langede temmelig meget ud efter eksempelvis landbruget. Jeg læser ikke redegørelsen, som om det er de synspunkter, der bliver videreført.

Hvad er det så, vores forbrugere går efter? Ja, det er jo interessant. Er det kvaliteten i vores fødevarer, eller er det priserne på fødevarerne? Her er der måske nok en tendens til, at man som forbruger siger, at man gerne vil have en større sikkerhed, man vil også gerne stille større krav til det enkelte produkt, men når det kommer til, at man skal betale prisen ved kasseapparatet, skal prisen stadig væk være lav, altså lavprisfødevarer.

Derfor er det vigtigt, og det mener jeg også at man lægger op til i redegørelsen, at vi får en debat om det her, nemlig en debat om vores fødevarer, og også en debat om det sundhedsmæssige aspekt i denne forbindelse.

Og noget må der være om det. Der må være en grund til, at vi skal have denne debat, og at den er så vigtig, og jeg synes også, at redegørelsen konkret peger på, at andelen af indkomsten, der anvendes til fødevarer, er faldet ganske væsentligt igennem de sidste 50 år.

Egentlig kan man undre sig lidt, for vi har alle sammen, i hvert fald mange, 2-3 tv-apparater, vi har 4-5 pc'er, vi har inlinere stående i mængder i gangen. Men vi vil have det billige oksekød, vi vil have noget billigt pålæg, og samtidig kræver vi, at det skal være i tiptop stand. Det hænger altså ikke helt sammen. Det er nødvendigt, at der skabes en dialog, således at vi som forbrugere også får en forståelse for, at pris og kvalitet hænger sammen.

Når vi eksempelvis går på en restaurant og spiser, hvornår er det så, at en restaurant bliver god? Det gør den efter min opfattelse, når den har en kvalitet, der siger spar to, når madkvaliteten er i orden og de hygiejniske ting er i orden. Det er det, der betyder meget for mig og måske også for mange andre forbrugere.

Men jeg synes ofte, at man ser en tendens til, at hvis en restaurant skal være rigtig god, så skal alt, hvad der er på menukortet helst koste mellem 50 og 100 kr. Så er det billigt, og så er det også godt. Men det hænger heller ikke sammen, og det er den debat, det er meget vigtigt at få ud til forbrugerne.

Redegørelsen kommer også ind på det erhvervspolitiske perspektiv, og her må jeg sige, at holdningerne i redegørelsen til nedtrapning og fjernelse af forskellige støtteordninger, som er med til at forvride konkurrencen og kan tilskyn-

de til en overproduktion, som ikke kan afsættes på markedsmæssige vilkår, er den, at der bliver lagt op til en nedtrapning, og vi finder i Dansk Folkeparti, at det er ganske positivt, at man arbejder i den retning.

Videre under det erhvervspolitiske afsnit er der også nævnt noget om optagelsen af de øst- og centraleuropæiske lande i EU, og der er også nævnt noget om samarbejdet på landbrugsområdet. Umiddelbart kan man sige, at samarbejde og dialog altid er godt, det er udmærket, men med hensyn til konklusionen, at man via den vej skal medvirke til en hurtigere optagelse af disse lande, dér må vi fra Dansk Folkepartis side sige til regeringen, at vi ikke synes, regeringen skal bruge alle sine kræfter på det. Vi synes, der er mange andre gode ting i redegørelsen, som man hellere skulle bruge kræfterne på og så prioritere optagelsen af disse lande lavest.

Regeringen lægger ligeledes op til i redegørelsen, at man prioriterer en høj sikkerhed på foderstofområdet. Det kan vi i Dansk Folkeparti også tilslutte os. Vi har haft både dioxinskandalen, BSE-krisen osv., og derfor er der ingen tvivl om, at foderstofferne også er et væsentligt led i hele fødevarerækeden og dermed også et vigtigt element, når vi taler om fødevarsikkerhed.

I redegørelsen kommer man også ind på mærkning og sundhedsanprisninger. Som vi i Dansk Folkeparti tolker det, er det nogle af de ting, som er vigtige. Det er nemlig vigtigt, at forbrugerne får en ordentlig og grundig information om de enkelte produkter, så forbrugerne har mulighed for at sige fra over for de produkter, som de ikke ønsker.

Med hensyn til sundhedsanprisning er det Dansk Folkepartis holdning, at det, at der bliver skabt frygt for en sygdom, ikke må gøre, at man så fra en eller anden producents side siger, at her er der virkelig mulighed for at tjene nogle penge på grund af en frygt for en sygdom. Her må det være rimeligt, at såfremt sundhedsanprisninger skal bruges i enkelte tilfælde, må det være meget grundigt dokumenteret, at det er noget, som medfører en direkte sundhedsmæssig fordel for forbrugeren. Her er det også vigtigt, at producenterne får fortalt om både de positive og negative ting ved det enkelte produkt.

Redegørelsen er jo ganske lang og ganske grundig, og tiden heroppe tillader ikke, at jeg når at komme rundt om alle synspunkterne, men overordnet vil jeg sige, at vi i Dansk Folkeparti synes, at redegørelsen giver indtryk af, at regeringen på det her område, hvor vi taler om

de fødevarepolitiske aspekter af både den ene og den anden art, faktisk er på rette kurs, og slutbemærkningen skal da også være, at Dansk Folkeparti kan bakke op om stort set de fleste tiltag, der ligger i redegørelsen.

Vi må gå ud fra, at de bliver udmøntet i nogle konkrete lovforslag, som vi kan få til drøftelse her i salen, men det skulle være mærkeligt, om der ikke kommer et par krøllet på hen ad vejen, og så er vi også villige til at drøfte dem positivt.

Så har der været en del debat i formiddags. Man er kommet meget rundt her i denne her redegørelse, og man har faktisk også drøftet, hvem der skulle have regeringsmagten. Man må sige, at det egentlig er godt klaret, når vi drøfter det her. Og jeg har lige en bemærkning til det, hr. Jørn Jespersen sagde om forbrugerne og Dansk Folkeparti, nemlig at så skulle de ikke ønske en borgerlig regering. Nu er det sådan, at vi forventer, at vi bliver det parlamentariske grundlag for den borgerlige regering, så forbrugernes sikkerhed skal vi nok varetage i den situation.

Annie Lunde Hansen (CD):

Jeg vil gerne have lov at sige tak til ministeren for redegørelsen, for der er mange gode ting i den.

Vi lever i et land, hvor ingen sulter. Derfor er det vel lidt privilegeret at stå her i dag og diskutere, hvordan en overflod af madvarer skal være. Vi har et effektivt, moderne landbrug, som er anerkendt over hele verden på grund af kvaliteten, og i det store og hele har forbrugeren tillid til fødevarerne.

Vi kræver noget af vores landbrug og af vores fødevareindustri. Vi stiller store krav til dyrevelfærd og om overholdelse af stramme miljøregler. Dette er meget fint. Vi ligger som nr. 1 i klassen i EU. Det mener jeg at jeg med stolthed kan sige. Og det er, selv om vi overholder alle disse tiltag.

Når vi har sat stramme vilkår for en branche, betyder det i mange tilfælde, at vi kan risikere, at mange af vores producenter går ned, og her vil jeg gerne nævne et eksempel som ægproducenterne. Der sker efterfølgende det, at vi importerer udenlandske æg, som ikke er fremstillet under lige så stramme regler, og de kan købes billigere end de danske æg. Her kunne man ønske sig, at forbrugerne var mere konsekvente i deres valg.

Dette er beviset på, at vi skal sørge for, at der er internationale løsninger på de fleste spørgsmål, og vi skal i de rette organer sørge for, at de

andre EU-lande lever op til de regler, der findes på dette område og på alle andre områder inden for fødevarerikthed.

Økologiske fødevarer er kommet for at blive, og der skal være plads til både det økologiske og det konventionelle landbrug. De skal arbejde sammen som venner. Økologien spiller en stor rolle for mange forbrugere, men så skal man også kunne forlange, at reglerne er overholdt, for ellers mister forbrugeren tilliden til produkterne. Ø-mærket er et kontrolmærke, der fortæller, at varerne er fabrikeret under særlige regler, men det er ikke et kvalitetsmærke. Det vil være at stikke blå i øjnene på forbrugerne.

Det er også vigtigt, at forretningerne præsenterer de økologiske varer på en indbydende måde, og at det er kvalitetsvarer, for det er kvalitet, forbrugerne ønsker at købe. Her vil jeg gerne give et eksempel, som jeg har givet før, men jeg synes selv, det er et godt eksempel, for det beviser, hvilket dilemma forbrugerne står i.

I en fødevarebutik, hvor jeg handler meget, ligger der økologiske gulerødder. De koster måske 18,95 kr., og de er visne og utiltalende, men der er et Ø-mærke på dem. Ved siden af ligger der nogle dejlige, friske gulerødder fra en nicheproduktion, nemlig lammefjordsgulerødder, til 10,95 kr. eller 11,95 kr. Jeg køber ikke lammefjordsgulerødderne på grund af prisen, men jeg køber dem, fordi jeg med større nydelse kan spise og forberede nogle varer, der ser tiltalende ud.

Her har også detailledet noget at lære, og Fødevareudvalget har været i USA og har set, hvordan supermarkederne derovre kan behandle deres grønsager, så de ser indbydende og lækre ud at sætte tænderne i.

En ting, som vi også har diskuteret i dag, som jeg stadig væk ikke er blevet overbevist om, og derfor vil jeg med stor tillid stadig væk købe konventionelle varer, er, at de økologiske fødevarer ikke er sundere end de konventionelle fødevarer. Det forventer vi at man forsker i og undersøger, således at vi i nær fremtid, hvis det viser sig, at økologiske fødevarer er bedre, får svar på dette, for forbrugerne skal kunne stole på, at mærkningen svarer til, hvad der er i pakken.

GMO-varerne vil også i fremtiden befinde sig på de danske hylder. Det er fremtiden, og vi kan ikke stå og jukke i det samme urtebed fremover. Vi må også tage mod de fremskridt, der bliver givet os. Men hvad skal man så kunne? Man skal også her kunne stole på mærkningen, så man kan vælge til og fra.

Oplysningerne til forbrugerne er vigtige, men anprisninger på fødevarer er jeg meget skeptisk over for. Jeg har ikke noget imod, at der står, at det er sundt at spise fisk, at det er sundt at spise grønsager, og at dette er flødeis, hvis det er flødeis, og ikke bare er et pulver, der er puttet i i stedet for fløde. Hjemmelavet leverpostej skal også være hjemmelavet leverpostej. Det skal ikke være lavet på en stor fabrik og kørt ud til Brugsen mærket »hjemmelavet leverpostej«.

Men hvis man begynder at sige til mig, at hvis du skal have nedsat dit blodtryk eller har for lavt blodtryk eller vil have mere kalk i din kost, er det sundt for dig at spise dette, synes jeg, det er en farlig glidebane at komme ud på. Det vil nemlig blive utrolig svært for forbrugerne at købe korrekt og godt ind i butikkerne.

Rådet for Bedre Madkvalitet synes jeg er en god idé, og jeg siger tak til ministeren, fordi hun har startet det. I dette råd vil man spørge: Hvad er det vigtigste? Svaret er: Det er kvaliteten af varen. Det skal være en fornøjelse at lave måltiderne. Og hvad kan man så gøre for de producenter, der overholder det, som Rådet for Bedre Madkvalitet sætter som norm for at være med i gruppen? Jo, man må belønne. Alt andet lige vil det være meget sjovt hvert år at se, hvem medaljen bliver givet til. Det vil også være en meget god gulerod for producenterne, som vil sige: Den medalje vil jeg gerne have næste år. Fra CD's side byder vi derfor Rådet for Bedre Madkvalitet rigtig hjertelig velkommen.

Så har jeg et lille suk, som også er kommet frem tidligere i dag: 10 pct. af vores indkomst går til indkøb af madvarer, men en stigning ville være godt, så kvaliteten blev mere vigtig end kvantiteten. Vi kan vel ikke forlange at få fem kyllinger for 100 kr. og forvente, at de har den samme kvalitet, som den ene kylling, der måske koster 50-60 kr.? Man vil måske sige, at nogle har kun råd til at købe de fem kyllinger, men det kunne jo godt være, at den store kylling til 50 kr. kunne man strække til 2 dage, og alt andet lige får man noget bedre kvalitet og måske en bedre nydelse for pengene.

Fødevarsikkerhed er vigtig, egenkontrollen er utrolig vigtig, og vi er kendt for at have en god egenkontrol. Levnedsmiddelkontrollen er et vigtigt element, men den skal være ens over hele landet, og jeg håber, det begynder at blive tilfældet, efter at den nye fødevarerlov med de 11 regioner trådte i kraft. Det skaber nemlig respekt om vore fødevarer i både ind- og udland.

Med hensyn til ernæring er det for mig at se meget vigtigt, at man starter allerede i børneinstitutionerne. I nogle børneinstitutioner er man begyndt på, at børnene selv er med til at lave mad og med til at dække bord, og de lærer, hvordan man skal behandle fødevarerne, så godt som de nu kan i den alder. Jeg er også utrolig glad for det svar, ministeren gav, hvor hun sagde, at hun ville bede regionerne om at se lidt lempeligere på, hvordan børneinstitutionernes køkken var indrettet, bare at de levede op til de gængse krav, som regionerne har stillet. I hvert fald i mit eget amt har jeg set, at det har virket, og tak for det.

Vi skal også sørge for, at skoleelever kan få i hvert fald ét sundt måltid mad af en eller anden art på skolerne. Man behøver ikke at have en stor, forkromet kantine til at starte med, man kunne nok finde et godkendt rum, som kunne bruges til dette.

En anden ting er, at undervisningen i hjemkundskab skal forbedres. Men det kan ikke gøres gratis, det kan kommunerne ikke gøre alene, så vi må anmode om, at når der tales så meget om de ting, må man også sørge for at skaffe nogle penge til at højne den undervisning ude i skolerne.

Så er der institutionerne, altså plejehjem, sygehuse og deslige. Her kunne man vel nok sørge for at gøre maden lidt mere indbydende og måske også lidt mere ernæringsrigtig.

Nu er min tid udløbet, men der var mange flere ting, som jeg synes, jeg kunne have lyst til at nævne i denne debat. Men én ting er meget vigtig for CD, nemlig at vi får en debat og dialog om fremtiden og om fornyelse og forskning, og at vi alt andet lige sørger for at behandle vort landbrug ordentligt, ikke stiller strengere krav, end landbruget kan overholde, og sørger for, at andre lande overholder de samme regler, som vi skal overholde.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Fru Annie Lunde Hansen sagde, at vi skal kunne stole på mærkningen af fødevarer, også når det gælder de gensplejsede sager. Derfor vil jeg godt spørge, om der er mulighed for et samarbejde mellem CD og Enhedslisten på det punkt, altså fuldstændig mærkning af fødevarer med gensplejset indhold. Det var der jo desværre ikke mulighed for med Venstre og De Konservative; de ville ikke være med til fuldstændig mærkning. Men sådan måtte det, fru Annie.

Lund Hansen sagde om tiltro til mærkningen, umiddelbart forstås, så jeg vil godt spørge, om CD vil være med til at sikre, at der bliver mærkning med oplysning om gensplejset indhold, også hvis der har været anvendt gensplejset foder, og hvis der er brugt den majs og soja, som i dag indgår i produkterne, men ikke bliver mærket som gensplejset.

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Hvis det på nogen måde kan måles i fødevarerne, at der er rester af gensplejsede ting i dem, skal de mærkes. Men når det har vist sig gang på gang, at man hverken kan måle det i mælk eller i kød eller i andre ting, ville det så ikke være at vildlede forbrugeren at skrive, at dette produkt er gensplejset? Det synes jeg. Jeg mener kun, det skal stå der, hvis fødevareren er testet og der er spor af det gensplejsede produkt i den.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er unægtelig skuffet over det svar, for jeg havde da håbet, at CD på det punkt havde en anden holdning end Venstre og De Konservative. Men nu kan jeg forstå, at bare man ikke umiddelbart kan afsløre de gensplejsede produkter, gør det ikke noget, at de er der, og det synes jeg stiller udsagnet fra fru Annie Lunde Hansen om, at vi skal kunne stole på mærkningen, i et noget besynderligt lys. Vi skal altså kunne stole på, at det ikke umiddelbart kan afsløres, men at det ikke gør noget, hvis det kan gemmes.

Jeg synes, det er nødvendigt at få det frem i lyset, for jeg må sige, at det, fru Annie Lunde Hansen går ind for, er at føre forbrugerne bag lyset. Det betyder jo, at en masse fødevarer, hvori der indgår gensplejsede elementer, ikke bliver mærket som gensplejsede. Det er konsekvensen af CD's linje, og det kan fru Annie Lunde Hansen altså ikke komme uden om, sådan som hun formulerer sig.

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Jamen hvad ville det fortælle forbrugeren? Hvis der ikke kan spores en disse, ville det så være korrekt at skrive, at dette produkt er gensplejset, når der intet kan spores, intet kan testes eller noget som helst? Det er altså lidt ordkløveri fra hr. Keld Albrechtsens side, og jeg vil godt sige, at uanset hvad hr. Keld Albrechtsen nu går op og siger, svarer jeg ikke hr. Keld Albrechtsen mere.

Jeg synes, det er vildledende at skrive i nogle forbrugeranvisninger, hvis der skal anvises noget, at et produkt er et gensplejset produkt, hvis der overhovedet ikke kan spores noget i det. Det vil jeg betragte som vildledende. Men når man f.eks. kan give gensplejsede sojabønner til køer og de overhovedet ikke kan spores i hverken kødet eller mælken, hvad er så det korrekte? Skal man fortælle forbrugerne, at køerne har fået 25 pct. eller 40 pct. gensplejsede roer, eller skal man skrive, at i dette produkt findes ingen spor af gensplejsning? Hvilken mærkning vil hr. Keld Albrechtsen have?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ja, jeg forstår udmærket godt, hvis fru Annie Lunde Hansen ikke kan samle mod til at gå herop en tredje gang og svare på mit spørgsmål, for nu siger fru Annie Lunde Hansen jo, at selv om vi godt ved, hvilket foder der er gensplejset, og hvilket der ikke er gensplejset – det kan man jo godt kontrollere – må det alligevel godt være til stede i det endelige produkt, bare det ikke kan måles. Hokus pokus filihankat, så er det væk!

Jeg må altså indrømme, at jeg synes, det er at føre forbrugerne bag lyset, når det rent faktisk udmærket er muligt at indføre den kontrol, så led efter led i produktionsprocessen bliver sikret. Det er udmærket muligt, det ved fru Annie Lunde Hansen også godt, men man vil ikke sikre forbrugerne, fordi man vil bane vejen for en situation, hvor man kan sige: Jamen der er jo alligevel gensplejsning i det hele, så vi kan lige så godt give op, og så må forbrugerne affinde sig med, at uanset hvad de køber, er der sandsynligvis gensplejsning i det. Så behøver man ikke længere diskutere, om vi skal have gensplejsning eller ej.

Nu kan jeg se, at fru Annie Lunde Hansen alligevel er nødt til at svare.

Anden næstformand (Henning Grove):

Ja, og jeg kan se, at tiden er gået.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Jeg markerede ikke for at få sikkerhed for, at fru Annie Lunde Hansen skulle komme herop igen, men jeg synes egentlig, det ville være relevant.

I Dansk Folkeparti er vi tilhængere af, at forbrugerne får så megen oplysning som overhovedet muligt, at de bliver fritstillede og kan træffe frie valg. Men når vi taler mærkning af gensplej-

sede varer, og fru Annie Lunde Hansen påpeger, at der er nogle produkter, hvor man ikke kan spore det overhovedet, kunne jeg godt tænke mig at spørge fru Annie Lunde Hansen: Hvis vi nu indførte en sådan mærkningsordning og man så sad og diskuterede med Enhedslisten, om det skulle være de varer, der ikke var gensplejsede produkter i, eller det var dem, der var gensplejsede produkter i, som skulle mærkes, hvilke varer tror fru Annie Lunde Hansen så der skulle bruges flest mærker til?

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Til hr. Keld Albrechtsen vil jeg sige, at uenigheden går ikke så meget på selve mærkningen. Men hr. Keld Albrechtsen vil ikke have gensplejsede ting, aldrig, heller ikke i fremtiden, hvor jeg og mit parti siger: Jamen vi kan ikke blive ved med at stå at jukke i det samme urtebed, vi må se ud i fremtiden, og når der forskes, må man gå ud fra, at tingene bliver bedre.

Så vil jeg sige, at gensplejsning er kommet for at blive, og så må vi have en vis kontrol med mærkningen af tingene. Vi skal være fair over for forbrugerne, og jeg er næsten ligeglad med, hvor megen tid man skal bruge. Hvis der kan spores noget af det i varen, skal det stå på varen; men hvis man ikke kan spore noget som helst, jamen hvor skadeligt er det så for forbrugerne, og hvilken glæde har de af, at varen er mærket?

Så vil jeg også spørge: Skal vi også til at mærke svinekødet med, at denne gris har fået penicillin, da den engang var syg? Eller skal det være, som det er i dag, at når der er gået et vist stykke tid og medicinen ikke kan spores i kødet, er kødet frit for medicinrester? Eller hvad vil man? Vil man have, at vi også skal mærke det?

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Det lyder meget fint, når fru Annie Lunde Hansen siger heroppe fra talerstolen, at det godt kan være, hr. Keld Albrechtsen har valgt at sige, at det og det vil han aldrig spise og helst være fri for. Sådan kunne jeg måske også godt have det, men er det så ikke rimeligt, at de to herrer, som er her i salen i dag, får muligheden for at fravælge? Det kan vi kun få mulighed for, hvis tingene er mærket, og det er det, det handler om. Det handler om, at man som forbruger kan se, at tingene er gensplejsede, og så kan man lægge dem ned igen, og så kan man tage en anden vare, som ikke er gensplejset. Det er kun det, det

handler om, og jeg vil gerne spørge fru Annie Lunde Hansen: Går CD også ind for, at forbrugerne skal have de relevante oplysninger, så forbrugerne frit kan vælge, hvilke varer de vil putte ned i deres indkøbskurve?

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Jeg vil gerne have, at mærkningen er relevant, vil jeg godt sige til de to herrer. Og hvad er relevant for en forbruger, når han eller hun står og skal vælge sine fødevarer? Er det helbredssikkerhed, er det sundhedssikkerhed, eller hvad er det? Men hvad nu, hvis der ikke kan måles en pind i mælken?

Det kunne jo godt være – det har vi jo prøvet og målt – at økologiske landmænd er kommet til at give gensplejset foder, men det har ikke kunnet måles i mælken. Hvad er så vildledning? Er det vildledning at sige, at denne mælk indeholder gensplejsede produkter, eller at denne mælk er fri for alt, der er sundhedsfarligt? Hvad er vigtigt? Man skal vel ikke være verdensmester for at gå i byen og købe ind.

Jeg mødte en dag en mor med fire børn. Hun skulle købe ind, og alle hendes børn var allergiske over for et eller andet. Det vil sige, at hun skulle kigge på alle e-numrene, for det var ikke den samme allergi, børnene havde. Hun brugte mange timer hver dag til at gå i byen. Det skal vel helst ikke være sådan, at det bliver en viden-skab at købe ind? Jeg vil bare have, man skal kunne stole på det, der står om, hvad der er brugt til varerne.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg synes ikke, det er særlig høfligt af hr. Keld Albrechtsen og hr. Christian H. Hansen, at de ikke har forklaret CD's ordfører, hvorfor moderne forbrugere eventuelt godt kunne tænke sig at vide lidt om, hvorvidt der er brugt gensplejsningsteknologi i produktionsprocessen. Men hvis jeg nu giver et eksempel, kunne det være, at vi kunne få CD til også at forholde sig til den problemstilling.

Når vi taler om økologi og økologimærkning, så er der selvfølgelig dels det aspekt, der hedder, at selve varen er fri for sprøjttemiddelrester osv. Men så er der også miljøaspektet, fordi vi ved, at økologisk landbrug har den fordel, at der ikke kommer pesticidrester i grundvandet, og at der lever flere fugle og insekter på økologiske mar-

ker. Dermed har det en miljøkonsekvens, for der er bedre dyrevelfærd osv.

Moderne forbrugere har faktisk en tendens til at lægge vægt på hele produktionsprocessen, på miljøaspektet, på dyrevelfærden osv., og nøjagtig det samme gør sig gældende på gensplejningsområdet. Der er også miljøkonsekvenser af at bruge gensplejsede produkter, og derfor vil moderne forbrugere gerne vide: Har der været brugt gensplejsningsteknologi i den bagvedliggende produktionsproces? Og hvis det er tilfældet, er der mange, der gerne vil have mulighed for at fravælge varen. Hvorfor vil CD ikke være med til at give forbrugerne den valgmulighed?

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Jeg vil gerne sige til hr. Jørn Jespersen, at det vil vi også gerne. Det er et klart og tydeligt svar.

Så vil jeg også godt lige have lov at sige, at når vi taler om miljøforanstaltninger, er det jo meget sjovt, at Fødevarerudvalget lige har været i USA og bl.a. har set hormonkød og hørt meget om det. Når man giver dyrene hormoner, spiser de mindre, og hvad vil det ikke medføre af miljøkonsekvenser? Når køerne spiser mindre, kommer der også mindre ud af den anden ende.

Vi kan blive ved med at diskutere det, men jeg synes, vi skal sætte os ned, få en debat, se ud i fremtiden og tage imod noget af det nye. Og de, der ikke vil det, jamen de vælger det fra.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Nu tror jeg altså, vi skal holde os til én ting ad gangen, for i forvejen er det vanskeligt nok at finde ud af, hvad CD mener. Skal vi ikke holde os til gensplejningsproblematikken?

Nu svarer fru Annie Lunde Hansen, at CD vil også gerne give moderne forbrugere valgmuligheder, også med hensyn til den bagvedliggende produktionsproces: Er der brugt gensplejset foder til dyrene, som leverer de produkter, vi bagefter køber i butikkerne? Men det er præcis det modsatte af, hvad der er blevet sagt fra CD's side hidtil, så nu har vi altså to fuldstændig modsatte, uforenelige synspunkter fra CD: på den ene side der skal kun mærkes, hvis man kan spore det i varen, men på den anden side er der kommet et nyt synspunkt, der hedder, man vil gerne fortælle om den bagvedliggende produktionsproces.

Hvis vi nu lover ikke at spørge mere, kunne vi så ikke bare få et sidste svar på, hvilken af de to

holdninger der er CD's, når det kommer til stykket?

Anden næstformand (Henning Grove):

Så går vi videre i ordførerrækken.

Vibeke Peschardt (RV):

Jeg synes, det er forståeligt, at en redegørelse af den kvalitet, som jeg synes vi ser her, påkalder sig så stor interesse, at vi her over frokost på en torsdag faktisk ikke engang er færdige med debatten.

Vi synes i Det Radikale Venstre, og specielt synes jeg, at redegørelsen er et meget spændende dokument, der kort og præcist beskriver den samfundsudvikling, der har ført til, at vi i dag står med et næsten totalt industrialiseret og specialiseret landbrug, som er et erhverv med ganske store problemer, især i primærsektoren. Primærsektoren er første led i kæden fra jord til bord, det er her, råvarerne til industrien bliver til, og det er især i dette led ude hos landmændene, at der i hvert fald for tiden er stor offentlig fokus på produktionen.

Den udvikling i sektoren, der beskrives så glimrende i redegørelsen, afdækker på sin vis også primærsektorens store problemer. Krav om større produktivitet, helt relevante krav til miljø – der efter min mening godt kan skærpes – krav om dyrevelfærd, store priser på gyllejorden og frem for alt primærsektorens store gæld, der udhuler indtjeningen for de 55.000 landmænd, der er tilbage i sektoren. Hertil kommer, at hjemmemarkedet gennem de sidste 50 år har betalt stadig mindre for de fødevarer, der spises. I dag viser husholdningernes budget, at 10 pct. af husstandsindkomsten går til mad, men dengang var det næsten 40 pct. Det er nogle af de meget spændende oplysninger, der står i redegørelsen.

Jeg plejer at sige, når jeg indimellem diskuterer disse ting i landbrugskredse, at primærsektoren i landbruget er inde i det, der hedder landbrugets trædemølle. Uanset hvor meget primærlandbruget over årene har arbejdet og købt nye maskiner og ny jord og sprøjtet og mekaniseret og strukturudviklet, lige lidt har det hjulpet på den samlede indtjening.

Hvis man tager landbrugets egne tal, som vi får hvert eneste år i en lille bog fra Landbrugsraadet, og ser på den samlede indtjening og gæld hos primærproducenterne, er den samlede gældsbyrde i erhvervet for øjeblikket 156 mia. kr., fordelt på 55.000 landmænd, og gennemsnitsindkomsten for en landmandsfamilie var i

1999 240.000 kr. Det kunne man godt spinde en lang ende over. Man kunne f.eks. spørge de efterfølgende led, altså industrien og alle de ansatte rundt omkring i de store detailhandelskæder, hvor stor deres gennemsnitsindkomst er, osv. osv. Men det er sådan set ikke det, der er på dagsordenen i dag. Jeg siger det kun for at påpege, at i hele kæden fra jord til bord er der altså nogle, der har et problem, og de, der efter min opfattelse virkelig har et problem, er primærproducenterne, der har svært ved at få mange ting til at løbe rundt og alligevel, tvunget af de næste led, bliver nødt til at producere mere og mere og billigere og billigere.

Så er vi fremme ved de tre ting, som egentlig er redegørelsens tema: det er et offentligt anliggende, hvordan vore fødevarer er; de skal være sikre, de skal være sunde, og der skal være kvalitet i dem.

Først kvaliteten: Hvordan får vi befolkningen til at vælge den bedste kvalitet og dermed forbedre både produktionen, miljøet og dyrevelfærden? Forstået på den måde, at højere kvalitet giver højere priser og måske også giver højere indtjening til primærlandbruget. Det er jo ikke nemt i et liberalt samfund som vores, for vi kan jo ikke tvinge befolkningen til at købe kvalitet. Det ville være helt absurd. Der står et eller andet sted i redegørelsen, at danskerne er det folkefærd i EU, der modtager og åbenbart også læser og gør brug af de fleste tilbudsaviser, og hvad betyder det? Ja, det betyder jo, at de næste led i kæden, nemlig detailhandelen og til dels også industrien beder forbrugeren om at købe de billigste produkter.

Så kommer det offentlige, staten eller Folkeetinget eller Fødevarerdirektoratet eller de myndigheder, der har med tingene at gøre, ind i billedet, og så må vi spørge: Hvordan kan vi være med til at ændre den adfærd, som er skabt i dette liberale samfund? Det er man inde på i redegørelsens sidste del og i øvrigt også i den politik, der er ført fra regeringens side om, at man af sundheds- og kvalitetsgrunde forsøger at fremskaffe gode, sunde, rene fødevarer osv. og at motivere befolkningen til at købe dem.

Den proces har været i gang i en række år. Den er ikke afsluttet, og mange af de tiltag, der har været nævnt her i dag – jeg skal ikke gentage dem alle sammen – er jo præcis udtryk for et ønske fra regeringens og også fra vores side om at få folk til at købe og betale for de bedre fødevarer, de kan få.

Der er forskellige redskaber til det. Økologi har været drøftet meget her i dag, og jeg hører til dem, der mener, at økologi i offentlige institutioner er en meget god måde at fremme økologien på. Jeg kan give et eksempel: Københavns Amts sygehusvæsen har for nogle år siden besluttet at give deres patienter den valgfrihed, der ligger i, at Københavns Amts sygehuse altid har økologisk mad på programmet. Det kostede amtet nogle penge, men ikke særlig mange, og til en af de tidligere talere – jeg husker ikke hvem – vil jeg sige, at det er jo det kommunale selvstyre, der på denne måde er med til at drive det frem, og det synes jeg er en god ting.

I øvrigt synes jeg, at økologiske fødevarers hovedfordel er, at de skåner miljøet, og jeg er i øvrigt ret overbevist om, at hvis de havde valgfriheden, ville de fleste mennesker også helst undgå sprøjtemidler i deres mad.

Der er andre ting, man kan gøre, og der har også været talt meget om dem. Der er mærkningsordninger fra jord til bord, der er Måltidets Hus, der er alle de løbende debatter, og der er tv-programmer. Der er alverdens ting, men der er meget langt igen.

Med hensyn til den rene mad har vi jo nu lagt en strategi, bl.a. med offentliggørelse af kontrolresultater. Jeg vil også nævne den måde, regeringen og specielt fødevarerministeren har håndteret BSE-krisen på, hvor man med det samme lavede nogle bestemte slagteregele, der fjernede mistanken om, at der kan der være BSE i dansk kød, i hvert fald i en meget, meget lang periode. Det har medvirket til, at danske forbrugere ikke har haft den mindste nervøsitet over for oksekød. Den er kommet nu, men det skyldes alle de informationer, der flyder ind til os rundt omkring fra.

Angående vækstfremmere har vi selv været aktive medspillere. Vi har indført en prohibitiv afgift på antibiotiske vækstfremmere i 1998. Hormonkødet mener vi ikke er en god ting, men det kan man jo have mange ideer om.

Endelig vil jeg nævne den sidste af her tre ting, nemlig sundheden og den sunde mad. Vi har også i mit parti været meget optaget af det, der hedder regeringens folkesundhedsprogram, og jeg blev meget glad, da jeg hørte under finanslovforhandlingerne sidste år, at man nu vil begynde at agere for sund mad i skolerne. Det vil altså sige, at der er sat nogle penge af til forskning med det, og vi synes i Det Radikale Venstre, at det egentlig ville være strålende, hvis man

havde virkelig ordentlige madordninger i alle skoler i Danmark.

Jeg vil godt sige, at jeg ikke har taget min folketingsgruppe og slet ikke økonomiministeren i ed for så dyrt et forslag. Men jeg mener faktisk, det er et af de steder, hvor man virkelig kunne medvirke til, at børn fik nogle ordentlige fødevarer. Man skal huske, at der måske er 20 pct. af børnene, som ikke engang får penge til mad med i skole. Det er jo ikke alle de børn, hvis forældre godt kan finde ud af det, der er problemet. Det er et af de tiltag, vi måske kommer til at møde i fremtiden. Man har det i andre lande, man har det i Sverige, jeg tror også man har det i Frankrig, og det er bare en lille del af hele det arbejde med at oparbejde sunde madvaner her i landet, som vi bør udføre.

Jeg er fuldstændig enig i de målsætninger, der er skrevet op i slutningen i bilaget, og jeg synes, at det, der påkalder sig allermost opmærksomhed, er den sidste del, hvor der ligesom er en historisk redegørelse over, hvad regeringen har udrettet de sidste 4-5 år på området. Jeg synes godt, vi kan være det bekendt, men vi er jo ikke færdige.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Den radikale ordfører nævnte, at landbrugets gæld er på 156 mia. kr. Det har jeg efterhånden hørt nogle gange fra fru Peschardt, og det blev brugt som et angreb på landbrugets troværdighed, at det har den gæld. Men hvordan skal det kunne være anderledes i et erhverv, hvor kassen tømmes, hver gang der sker et generationsskifte, hvor der betales skat af indtjeningen, og hvor der i de senere år er foretaget meget kraftige investeringer, som man ikke kan egenfinansiere?

Hvad kan 156 mia. kr. bruges til? Statens gæld er 600-700 mia. kr., og vi har en udlandsgæld på godt og vel 200 mia. kr., osv. Hvad kan sådan nogle tal bruges til? De skal jo sættes i forhold til noget.

Jeg kan sige, at landbrugets gældsprocent er ca. 60-70, det vil sige, at man har en egenkapitalprocent på 30-40. Det er faktisk ret højt i børsnoterede selskaber, hvor det er nemt at gå ud og skaffe egenkapital, og hvor der ikke sker generationsskifte. Der er det faktisk en ganske flot egenkapitalprocent. Og 30-40 pct. har man ikke i de fleste privatejede selskaber, som altså hverken er aktieselskaber eller børsnoterede.

Så hvad kan det tal bruges til? Jeg må indrømme, at det forarger mig, at det skal slynges ud som et angreb på landbruget.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Fru Vibeke Peschardt brugte det udmærkede udtryk: mærkning fra jord til bord. Jeg vil bare gerne have bekræftet, at når vi snakker om gensplejsning, så betyder mærkning fra jord til bord også mærkning, hvis der f.eks. har været anvendt gensplejset foder, og også hvis der indgår majs og soja et eller andet sted undervejs i produktionsprocessen.

Sådan må det udtryk jo forstås. Derfor blev jeg betydelig opmuntret nu efter at have hørt Venstre, De Konservative og CD svigte totalt i den sag.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Tak til den radikale ordfører. Indledningen var jo rørende. Vi kom til, at landbrugsfamilien havde 240.000 kr. i gennemsnit til sit privatforbrug, og det kunne tilføjes, at de 50.000-100.000 kr. var tjent uden for bedriften, så det faktisk kun var 150.000 kr., der i gennemsnit var tjent på bedriften.

Men hvordan kan det så være, at De Radikale sådan set i finanslovbeslutningen lægger det op, som om det ligefrem var mindst det dobbelte, man tjente i landbruget. Det forstår vi i grunden ikke helt i Venstre. Men lad det nu være.

Forbrugerne bruger ca. 10 pct. af deres indtægt til fødevarer nu, og vi har haft en masse kvalitetsmærkningsordninger. Og i L 133, fødevareloven, som er til revision nu, lægger vi op til et kvalitetsudvalg.

Hvor meget tror den radikale ordfører på, at det kan være med til at få forbrugernes øjne op for, at der virkelig er kvalitet i dansk fødevarerproduktion, og at den er værd at gå efter? Kan vi tro, at forbrugerne vil bruge 2 pct. eller 3 pct. mere af indkomsten til det end før?

(Kort bemærkning).

Vibeke Peschardt (RV):

Først til hr. Ole M. Nielsen: Den lille publikation, jeg holder mig til, er altså den her lille blå en om landbrugets tal, der kommer hvert år. Og det var faktisk ikke en anklage mod landbruget, jeg kom med, men det var en konstatering af, hvordan virkeligheden ser ud. Det var et forsøg på i den samlede tale eller analyse, eller hvad hr. Ole

M. Nielsen vil kalde det, at beskrive, hvem det er, der er klemte i hele kæden fra jord til bord.

Det er nemlig ikke detailhandelskæderne, det er heller ikke andelsselskaberne, næ, det er primærbonderne. Og hvorfor er de det? Det er de, fordi de bliver presset hele tiden til at lave de der billige fødevarer, som man påstår, at forbrugerne vil have, og hvor vi nu står og prøver på at sige: Jamen de skal købe noget, der er af bedre kvalitet, for det vil landbruget kunne tjene flere penge på. Det var sådan set det, der var min hensigt og sådan set hele ideen bag talen, og det håber jeg så at jeg nu har fået forklaret hr. Ole M. Nielsen, hvis ikke det lykkedes før.

Til hr. Keld Albrechtsen: Ja, jeg går ind for, at man mærker også foder, så man kan se, at der er gensplejsede produkter i. Men hvis jeg skal gå ind i debatten fra før, hvad jeg selvfølgelig nok skal være lidt forsigtig med, så vil jeg sige, at der kan være så små restkoncentrationer – jeg tror, det var det, fru Annie Lunde Hansen mente – så man ikke kan finde én sojabønne i 100 t, eller hvad det nu kan være, som er gensplejset.

Hvis det er det, hr. Keld Albrechtsen mener, så må jeg sige, at så er jeg enig med fru Annie Lunde Hansen. Men det betyder ikke, at jeg ikke generelt mener, at hvis der er gensplejset foder, så skal det stå på pakken eller læsset, eller hvad det er.

Så til hr. Jens Kirk: Jeg var da glad for, han syntes, at det var rørende, hvad jeg sagde om landbruget. Jeg synes jo sådan set, at det er sørgeligt. Det viser jo nemlig, at der laves for meget mad i Europa, og derfor bliver priserne presset. Det er jo ikke kun i Danmark, vi ser det her, og derfor får vi altså alt det der omkring strukturudviklingen, som ingen af os jo er interesseret i.

Så spurgte hr. Jens Kirk mig, hvad jeg tror, der kan gøres, for at vi kan få forbrugerne til at købe den dyre mad. Nu er jeg jo altså selv ud af et liberalt parti og en liberal slægt, så jeg kunne ikke drømme om at sige, at man f.eks. ikke skulle trykke alle de vanvittige tilbudsaviser, der kommer ind ad døren, men en af ideerne kunne jo være, at landbruget selv, og det vil altså sige landbrugets industri i begge led, gik ind og sagde: Vi holder op med det der, vi begynder faktisk at reklamere for noget andet.

Men jeg er helt åben over for at høre gode ideer.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Ordene specialisering og industrialisering bliver brugt mange gange om landbruget, og fru Vibeke Peschardt brugte dem også, og det var, som om der var en syrlig undertone i det, men det kan fru Peschardt få lejlighed til at korrigere, hvis jeg tager fejl.

Men specialiseringen er jo en kendsgerning. Det er noget, bønder har gjort for at blive bedre til en enkelt gren, hvad enten det nu er svin, kvæg, fjerkræ, planter, eller hvad det nu er. Inden for de enkelte grene specialiserer man sig også, nogle har søer og smågrise, andre har slagtesvin osv.

Men med hensyn til industrialisering eller industrilandbrug vil jeg godt spørge fru Peschardt: Hvad er definitionen? Er det størrelsen? Er det hvilken produktionsgren, man har? Er det mekaniseringsgraden? Er det gældsprocenten? Eller hvad er definitionen på det industrialiserede landbrug?

Som jeg oplever landbruget, er det jo varieret i størrelse, produktion osv. i en utrolig høj grad, og derfor vil jeg godt have fru Vibeke Peschardts definition på industrialisering.

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Jeg har to ting: Først vil jeg sige tak til fru Vibeke Peschardt for hendes tale. Jeg lagde bl.a. mærke til, at De Radikale gerne vil være med til en eller anden form for madordning på skolerne. Det har vores statsminister også udtalt i nytårstalen at han gerne vil, så nu kunne man jo ønske sig, at der blev sat penge nok af til det.

Vi vil spørge, om det menes så alvorligt, at der kommer penge, så det kan gavne alle. For kommunerne kan ikke skaffe penge til de ordninger, i hvert fald ikke alle kommuner.

Dernæst vil jeg godt have lov til at sige tak til det, som jeg også ligesom selv var inde på i min tale, nemlig at det er de billige madvarer og primærproducenterne; det er jo ikke dem, der tjener pengene, det er mellemliddet.

Så kunne vi måske lære fødevarerindustrien en anden prispolitik over for vores landmænd, så var der måske nogle ting dér, der var vundet, og jeg håber, at ministeren kan vifte lidt med sin højre hånd, som godt kan være en jernstang, når hun vil det. Så kunne vi måske fremad håbe på, at der ville ske nogle ting dér.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Jeg takker fru Peschardt for forklaringen på de 156 mia. kr. Jeg må indrømme, at jeg sådan synes, at jeg hørte en undertone gående ud på, at de landmænd investerer jo tosset. Men det var ikke det, der mentes.

Men de er jo nødt til at investere. De lever jo under et næsten frit markedsøkonomisk system, og det ønsker vi vel egentlig også de skal. Jeg vil sige, at selv om de så lagde om til en anden form for produktion alle sammen, økologisk produktion, så ville den jo også foregå under et markedsøkonomisk system, hvor der ville blive et prispres, hvis alle gjorde det.

Det går jo kun en tid, hvor man finder en niche, indtil alle andre også vælger den niche, og så lever man dér under det samme pres, som dansk landbrug gør nu, og det er jo egentlig det produktionssystem, som gør os alle sammen velhavende og gør, at vi alle sammen har råd til at bruge mindre og mindre på vores fødevarer og bruge meget mere på andre ting.

Men vil De Radikale et andet system, når man snakker om det dér?

(Kort bemærkning).

Vibeke Peschardt (RV):

Først til hr. Christian Mejdahl: Jeg har jo ikke en fuldt færdig definition på et industrilandbrug eller et specialiseret landbrug.

Men det, man kan se, hvis man læser redegørelsen, er jo den strukturudvikling, der har fundet sted på mejerier og slagterier. Det er den samme strukturudvikling, som finder sted i primærproduktionen.

Godt nok er gennemsnitsstørrelsen på et brug i dag 46 ha. Mange af dem vil jo inden for en kort årrække – det kan vi jo se på alle kurver og beregninger – være deltidslandmænd, hvis de ikke allerede er det. Det vil sige, at de, som bliver tilbage, bliver virkelig store. Det bliver store fabriksindustrier. Det er jo allerede ved at komme jævnfør hele debatten om den store svineproduktion som et af de steder, der måske lige bortset fra mund- og klovsyge og importforbud i USA for tiden er dér, hvor de store penge tjenes. Det er den ene ting, jeg vil sige.

Den næste ting, jeg vil sige, er: Vi ved jo, at vi inden for en 10-års-periode – det tog jeg ikke med i min tale, jeg sprang det over, men det står der faktisk – kommer ud for, at EU's landbrugsordninger skal laves om på en sådan måde, at hektarstøtte og dyrepremier og den slags anta-

gelig forsvinder. Det vil sige, at det milliardbeløb, som vi har hørt her i debatten – nu ved jeg ikke, om det er 9 mia. kr. eller 14 mia. kr., jeg tror, det er 9 mia. kr., og andre har sagt 14 mia. kr. – som dansk landbrug får i øjeblikket til eksport, men også til primærlandmænd i direkte tilskud, falder væk. Hvis det skete i morgen, så ville det hele jo gå rabundus, er jeg sikker på, og det er jo også derfor, jeg har nævnt gældsprocenten, altså gældsbyrden. Jeg har ikke nogen løsning på det, og det tror jeg heller ikke, at landbruget har, men alle er jo enige om, at man skal afskaffe den type landbrugsstøtte.

Men jeg mener, at vi har et højt specialiseret landbrug, at der er meget industri over det, at der også laves meget god kvalitet, og at der også tjenes mange penge. Det fik jeg måske ikke med før, men det mener jeg. Men det betyder altså, at det landbrug, som vi kendte det med stokroser og fra eventyrbøgerne osv., er forbi, og landmændene sidder faktisk helt alene rundt om på deres gårde to og to. Der er heller ikke råd til folkehold de fleste steder.

Så til fru Annie Lunde Hansen ...

Anden næstformand (Henning Grove):

... Næ, det er det ikke. Tiden er gået.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Ja, og det er ikke for at svare på fru Annie Lunde Hansens spørgsmål, jeg går herop, men for at sige til fru Vibeke Peschardt, at jeg var meget glad for de ord, der faldt om det gensplejsede og mærkning.

Når vi har hørt debatten her i Folketingssalen i dag, så må man jo sige, at når fru Vibeke Peschardt nu er en del af regeringen, i hvert fald er med i et regeringsparti, så var det måske gavnligt, at vi fik fremsat sådan et forslag fra regeringens side inden så længe, for jeg kan fornemme, at med Dansk Folkepartis støtte er der et flertal. Så det kunne godt være, at vi skulle have det forslag på banen.

Men jeg vil godt stille et spørgsmål til fru Vibeke Peschardt. Nu sagde fru Vibeke Peschardt noget om det med at få forbrugerne til at ofre noget mere på de madvarer, som de vil købe, og at producenterne skulle lade være med at producere dem for billigt og lade være med at udgive tilbudsaviserne. Det er jo svært.

Er det ikke bedre, at vi simpelt hen får en dialog og debat ude blandt forbrugerne – også gennem det, der er lagt op til i dette råd for mad-

kvalitet – sådan at forbrugerne kommer ind i en debat om at prioritere?

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Når jeg havde tilbøjelighed til at rose den radikale ordfører før, så var det, fordi konklusionen på det første indlæg jo var, at primærproducenten har en meget, meget ringe løn til sig selv og sin familie til sidst. Det er jo humlen her og det, jeg sådan set anklager. Men de finanslovbeslutninger, der er taget, og som også De Radikale er med i, gør det jo heller ikke lettere.

Men jeg håber, det er kendt stof også for den radikale ordfører, at det jo er sådan, at en tredjedel af den forøgelse, der skal være i indtægten til en landmand, kommer fra effektivitet, to tredjedele kommer fra udvidelse, og hvis ikke der var den udvidelse, så var de gået bag ud af dansen for længe siden.

Og kan De Radikale gå imod fri import og eksport af fødevarer? Det kan simpelt hen ikke lade sig gøre, og derfor vil jeg godt sige, at hvis vi skal være med i den liberale verden, vi lever i, så kan vi altså ikke forhindre import.

Så hvordan får vi det her synliggjort for forbrugeren? Har De Radikale en løsning på dét, så var det rart at få den frem nu.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Inden spørgsmålet så lige følgende faktuelle bemærkning til fru Vibeke Peschardt med hensyn til EU-støtten: I finansloven for 2001 står der, at landbruget får 9,5 mia. kr. i EU-støtte, hvoraf de 5 mia. kr. går til hektarstøtten, 1,6 mia. kr. til dyrerpremier og 3 mia. kr. til eksportrestitutter.

Og så vil jeg godt stille et spørgsmål til fru Vibeke Peschardt, der sagde stokroser og idyl. Er det dét landbrug, som Det Radikale Venstre ønsker, eller er det bønder, som kan metieren, og som kan bidrage til Danmarks velfærd? Det vil jeg godt i forlængelse af mit forrige spørgsmål lige have fru Vibeke Peschardts definition på.

(Kort bemærkning).

Vibeke Peschardt (RV):

Ja, man skal jo passe på, at tiden og ordene ikke løber af med én, men først til hr. Christian H. Hansen: Jeg ved ikke, om det er muligt at lave en GMO-lovgivning, men jeg så det sådan set gerne angående den mærkning. Man kunne jo forsøge i første omgang at få landbruget med på en frivillig ordning, så de selv ville mærke, og

ville de ikke det, kunne man jo ligesom have sværdet hængende, hvor man sagde, hvis det i øvrigt kan lade sig gøre for EU-reglerne, at så falder sværdet altså: Vi laver lovgivning, hvis ikke I gør det. Det synes jeg egentlig var en meget god måde at håndtere det på.

Så til Rådet for Bedre Madkvalitet: Jeg er helt sikker på, at det kan være én lille brik af mange brikker, der kan få det her puslespil til at gå op, men jeg kan jo ikke love, hvordan det virker, og det er jo en lang proces.

Til hr. Jens Kirk: Ja, hvad var det nu, han spurgte om? Det smuttede lidt for mig. Det må hr. Jens Kirk undskyldte. Men det var noget med, om vi kunne forhindre import i vores del af verden. Nej, naturligvis kan vi ikke det. Der er jo en grund til, at vi er i EU, nemlig at vi ikke er selvforsynende, men at vi lever af det, vi sælger, og de andre lever af det, de sælger til os. Det er hele mekanismen i det. Og det er også rigtigt, at en tredjedel, var det vist, nej, jeg kan ikke huske spørgsmålet. Hr. Jens Kirk må spørge igen. Jeg kan ikke præcis huske, hvad det var, jeg egentlig skulle svare på.

Til hr. Christian Mejdahl vil jeg sige: Næ, jeg tror ikke, at det skal være stokroser og idyl. Og tak for de præcise oplysninger om EU-hektarstøtten og alt det andet, som jeg tror forsvinder. Nej, stokroser og idyl, den tid er forbi. Det var sådan set det, jeg prøvede at sige er sket. Jeg har jo selv meget aktivt forsøgt ikke at gå i den retning, så vi skulle ende der, hvor jeg nu tror vi ender, og som Landbrugsrådet i årevis har sagt, nemlig 10.000 landbrug, ikke i år 2010, men så måske i år 2015. Jeg synes faktisk ikke, det er nogen lykkelig udvikling, men jeg tror, det er dér, vi ender.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Keld Albrechtsen som ordfører.

Keld Albrechtsen (EL):

Ministerens redegørelse kommer jo langt omkring og rummer positive elementer på nogle strækninger, men også en mangel på vision. Det er, som om ministeren i forhold til bl.a. de tilkendegivelser, ministeren kom med kort før sin tiltrædelse som fødevarerminister i en meget omfattende kronik indeholdende en række målsætninger bl.a. om offentliggørelse af måleresultater fra fødevarerkontrollen, faktisk har taget skridt til at få dem gennemført. Det er vi glade for i Enhedslisten.

Men nu er det, der efter min mening er brug for, at ministeren følger det op og tager de næste skridt. Og der kunne vi godt ønske, at der kom mere vision ind i redegørelsen.

De ting, som vi synes har været gode, har netop været omkring større åbenhed og offentliggørelser i fødevarekontrollen, men også f.eks. den madpakke, vi fik ind i finansloven, altså skolemadsordningen. Det var jo et initiativ, som Enhedslisten lagde op til, og jeg er faktisk meget glad for, hvis de udtalelser, der er kommet i dag bl.a. fra den radikale ordfører, men også fra CD, skal forstås sådan, at der nu er basis for, at vi i forbindelse med den næste finanslov tager et skridt længere i den retning, ikke mindst fordi der jo også her er tale om økologiske fødevarer. Så de meldinger synes jeg, at der er grund til at arbejde videre på. Og vi har det sådan i Enhedslisten, at vi altid er lykkelige, når andre partier ønsker at kopiere vores politik. Der er faktisk ikke noget bedre her i verden, end at det sker, for så er det jo, tingene begynder at bevæge sig.

Så der er altså positive ting at sige. Der er også nogle ting, som ikke pynter på regnskabet. Det er f.eks. indsatsen i forhold til EU og WTO, hvor den danske regering bl.a. medvirkede til at vedtage EU's nye gensplejsningslov, altså om godkendelse af nye gensplejsede planter og afgrøder. Jeg ved godt, at det ikke primært var fødevareministerens skyld. Det var primært miljø- og energiministerens skyld. Men det er jo en fælles regering og et fælles ansvar. Og efter min mening var det et skrækkeligt fejltrin.

Nu står vi så i den situation, at der stadig væk er et såkaldt moratorium for godkendelse af nye gensplejsede afgrøder. Det er et moratorium, der fortsætter lige så længe, som Danmark og en række andre lande, der står bag det, opretholder det. Et af kravene, som den danske regering har været med til at formulere i forbindelse med en eventuel ophævelse af moratoriet, er, at der skal være en effektiv mærkning af gensplejsede fødevarer. Det er jo derfor, at det er så fantastisk afgørende, hvordan flertallet her i salen er, når vi taler om mærkning af gensplejsede fødevarer.

Fru Vibeke Peschardt var inde på, at hvis vi laver en fuldstændig mærkning her i Danmark helt til bunds, som jeg forstod at fru Vibeke Peschardt faktisk går ind for, så ville hun i første omgang afprøve, om landbruget og butikkerne selv ville lave en frivillig ordning. Men hun gik ind for det, under den forudsætning at EU giver os lov til det.

Dertil kan man sige: Ja, det giver EU os lov til, hvis vi fastholder moratoriet. Så det bestemmer vi altså selv. Men det kræver vilje. Det kræver virkelig politisk vilje. Det kan altså lade sig gøre, hvis Danmark sammen med de andre moratorielande, Frankrig for eksempel, som jeg har forstået det, vil stå fast på en fuldstændig mærkning.

Derfor er det jo så vigtigt at få en tilkendegivelse også fra Socialdemokratiet og fra ministeren om de principper, som jeg nu kan forstå, og som det nu er kortlagt i debatten, at Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Enhedslisten er enige om, nemlig at der skal mærkes til bunds.

Så nævnte fru Vibeke Peschardt spørgsmålet om bagatelgrænsen, og det er en anden sag. Jeg vil foreslå, at vi holder den ude af diskussionen i dag, for ellers begynder vi at pløre tingene sammen. Men der er en 1 pct.s-bagatelgrænse. Den vil vi gerne have nedad, så den bliver mindre, men det er altså en anden sag.

Så nu afventer jeg spændt, hvad den socialdemokratiske ordfører og ministeren kan meddele os på det her punkt. For det er faktisk sådan, at flertallet i det danske Folketing også på europæisk plan spiller en afgørende rolle i udfaldet af den her sag. Vi står altså ikke i dag alene og tager stilling til, hvordan reglerne skal være her i Danmark, men altså også, hvordan reglerne vil kunne gå hen at blive i resten af EU. Så der er meget på spil. Det er derfor, jeg har tilladt mig at bruge forholdsvis mange korte bemærkninger på at få afklaret, hvordan Folketingets partier står.

Og jeg skal undskylde over for hr. Jørn Jespersen, at jeg glemte at nævne SF i kredsen af de partier, der selvfølgelig går ind for det. Det er hermed præciseret. Så der er altså fire partier indtil nu, der har meldt ud til fordel for fuld mærkning.

I den forbindelse har jeg endnu en gang en understregning af dette med funktionelle fødevarer. Funktionelle fødevarer er altså efter min opfattelse de fødevarer, som man f.eks. kommer vitaminer i for at peppe dem lidt op. Det er noget, man bruger i industrien, når det, man laver, i forvejen ikke er godt nok. Hvis man ønsker at bruge elendige råvarer, så kan man skjule elendigheden ved at komme nogle vitaminpiller i og skrive, at det, man producerer, er sundt. Den slags produktionsmetoder skal vi efter min mening ikke lægge op til her i Danmark.

Vi skal tværtimod fastholde, at man skal kunne leve sundt og godt af de naturlige fødevarer.

Det skal være sådan, at danske fødevarer har en kvalitet, som gør, at vi kan leve af dem, uden at det skal være nødvendigt at fylde alle mulige kunstige sager i fødevarerne for at få dem solgt.

Derfor vil jeg altså meget gerne bede om, at ministeren præciserer, at døren for det, som vist hr. Mejdahl i begyndelsen af debatten kom til at betegne som en åbning i forhold til funktionelle fødevarer, bliver lukket omgående igen. Den må overhovedet ikke stå på klem bare et øjeblik. Det synes jeg er utrolig vigtigt at få slået fast. Danmark har jo da også i de diskussioner, der er i EU om disse regler, hidtil stået på en klar position imod det. Det håber jeg så sandelig vi kan fastholde at blive ved med.

Efter min opfattelse er det generelle problem med fødevarsituationen, at vi har presset naturen for hårdt, og den slår simpelt hen igen nu. Den industrielle produktion har nået en udnyttelsesgrad i forhold til dyrene og naturgrundlaget, således at vi nu bliver mødt med naturens reaktion i form af kogalskab og mund- og klovsyge og alle mulige andre problemer, som tårner sig op.

Derfor er vi nødt til, om jeg så må sige, at nå tilbage til naturen i produktionsprocessen. Vi bliver nødt til at indrette produktionen og den måde, vi har dyrene på, efter naturens betingelser. Vi kan altså ikke til hver en tid indrette naturen efter vores forgodtbefindende; der er en grænse for det i hvert fald. Det er vel den fundamentale problematik og det, der vel i og for sig, så vidt jeg kan høre, skiller de partier, der ligger i den venstre side af Folketingssalen, helt fundamentalt fra dem, der ligger i den højre side. Dem i den højre side vil fortsætte en industriel produktionsmåde med bind for øjnene, indtil de kører ud over skrænten, og de lever efter den gamle franske solkonges motto: Efter os syndfloden. Hvorimod der altså er andre partier, der i forskellig grad har ønsket en omstilling, først og fremmest i økologisk retning.

Det synes jeg er væsentligt at trække op fra den her debat, når man skal se på nogle principielle hovedlinjer i den.

Så skal jeg slutte med et spørgsmål til ministeren i anledning af det verserende problem med dansk svineeksport til USA. Svineeksporten er blevet ramt. Jeg vil godt spørge ministeren, om ikke det er korrekt, at hvis man havde gennemført Enhedslistens forslag forrige år, da vi foreslog det, om, at dyr, der skal over grænsen, skal i karantæne, så ville vi ikke have fået det pro-

blem, som opstod, da USA lukkede for vores svineeksport. Så ville vi ...

Anden næstformand (Henning Grove):
... Og nu lukker jeg for taletiden.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Allerførst vil jeg da sige til hr. Keld Albrechtsen, at det ikke er sikkert, at hr. Keld Albrechtsen hørte min tale, for den kom ret hurtigt på, og der var ikke så mange i salen på det tidspunkt. Men i Dansk Folkeparti betragter vi os nu som det, hr. Keld Albrechtsen sagde, altså sådan på højre side. Men jeg roste ikke udelukkende storproducenterne. Jeg synes lige, at vi skal have slået det fast.

Så til mærkning af det gensplejsede, som jeg jo deler en vis glæde med hr. Keld Albrechtsen over. Det er vel, fordi hr. Keld Albrechtsen mener, at det er vigtigt, at forbrugerne har det frie valg, og at forbrugerne kan fravælge de her ting. Men så er det jo også sådan, at de folk, der så meget gerne vil have de gensplejsede varer, selvfølgelig også skal have lov til at få dem.

Vil det sige, at hvis vi får gennemført det med mærkningsordningen på de gensplejsede varer, så er det, fordi Enhedslisten går ind for frivillighed? Og vil det sige, at et beslutningsforslag som det, vi har set et par gange fra Enhedslisten, hvor man tvinger hele landbruget til at være gensplejningsfrit, vil vi aldrig se mere i Folketingssalen?

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Man må jo beundre hr. Keld Albrechtsens tro. Men det er også somme tider en fordel at vide, hvor bundgarnspælene står, eller som en mand på venstrefløj sagde engang: Det er farligt at løfte flaget, så benene ikke når jorden.

Men den bekymrede hr. Keld Albrechtsen kunne så måske tage mod til sig og trække kasketten op i panden og fortælle mig om de dér sojabønner, det afgørende proteinfoder her på Jorden, som vi ikke har her i Danmark. Den bekymrede hr. Keld Albrechtsen har vel gjort sig nogle overvejelser over eller har vel direkte foretaget nogle beregninger over, hvad prisforskellen er mellem genmanipulerede sojabønner og ikke-genmanipulerede sojabønner.

Og når hr. Keld Albrechtsen har gjort det – for hr. Keld Albrechtsen mener, der er meget, der står på spil, at det er noget, der skal pynte på

regnskabet – så kan hr. Keld Albrechtsen vel også fortælle mig, hvordan det vil påvirke forbrugerpriserne.

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Jeg vil da gerne spørge hr. Keld Albrechtsen, om han nu også er sikker på, at statsministeren i sin tale om madordningen på skolerne sagde, at de penge, der blev bevilget, skulle bruges til økologiske varer. Jeg mener, at statsministeren sagde til gode og sunde fødevarer.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ja, som den optimistiske natur, jeg er, valgte jeg at tolke statsministerens ord, således som de vel retteligen burde forstås, nemlig som økologiske fødevarer. Og det er jo også det, der er indholdet i den ordning, som på mindre skala ligger i finansloven.

Så lad os nu holde dampen oppe, vil jeg sige til fru Annie Lunde Hansen. Og med fru Annie Lunde Hansens medvirken kan vi jo nok få statsministeren med også på det økologiske i stor skala. Så vi skal ikke miste modet.

Heller ikke når det gælder om at holde dansk landbrug gensplejningsfrit, kan jeg sige. Der er der så en uenighed mellem Dansk Folkeparti og Enhedslisten. Vi er enige om, at der skal være en fuld mærkning. Det er vi enige om. Og hvis der kommer gensplejsede varer ind, fordi EU på et eller andet tidspunkt tvinger os til det, så skal forbrugerne kunne se det og kunne fravælge det. Så langt er vi enige.

Men vi er altså ikke enige, når det gælder, om der overhovedet skal være gensplejset dyrkning i Danmark eller ej. Det vil vi i hvert fald ikke risikere at der bliver, for hvis man åbner for gensplejsede frø eller altså planter, der afgiver frø, så vil de sprede sig og forurene det økologiske landbrug i Danmark og skabe meget store problemer for det økologiske landbrug. Det vil vi ikke risikere.

Det tror jeg heller ikke Dansk Folkeparti vil, når man får kigget på, hvordan spredning af pollen i realiteten vil gøre det umuligt i et lille land som Danmark. Så måske vi endda ved en tættere diskussion af det spørgsmål også dér kan nå til enighed. Det vil jeg da håbe.

Og så var det prisen på soja, som bekymrede hr. Erling Christensen. Men hr. Erling Christensen skal ikke være bekymret, for hvis det kan lykkes os at fastholde, at hovedparten af forbru-

gerne her i Europa fortsætter med ikke at ville spise gensplejsede ting, ja, så vil der heller ikke blive afsætning fra soja- og majsmarker i USA og andre steder, som dyrkes gensplejset, og så vil priserne på gensplejsede og ikke-gensplejsede ting blive så ungefær det samme på lidt længere sigt. Så det behøver hr. Erling Christensen ikke være bekymret for, medmindre vi åbner for gensplejsning i Europa, for så er det klart, så går bunden ud af badekarret.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Ja, så kunne jeg måske med rette bebrejde hr. Keld Albrechtsen, at han ikke tog med Fødevarerudvalget på turen til USA. Europa er jo et lille marked i forhold til verdensmarkedet, når det kommer dertil.

Men jeg troede, at hr. Keld Albrechtsen havde gjort sit hjemmearbejde lidt bedre i den forbindelse her, når vi snakker om sojabønner, som er det væsentlige protein, og at hr. Keld Albrechtsen havde gjort sig overvejelser over, hvor det vokser henne. Men det svar må vi altså have til gode.

Lad mig så gå over i en anden boldgade, for enhver er jo salig i sin tro, men når hr. Keld Albrechtsen siger, at naturen slår igen, så har hr. Keld Albrechtsen jo ikke taget stilling til de dilemmaer, som bliver stillet op i redegørelsen heller, f.eks.: Vil hr. Keld Albrechtsen forbyde dybstrøelse, fordi det giver miljøproblemer? Vil hr. Keld Albrechtsen forbyde fritgående dyr, fordi det giver problemer med dyrevelfærd og miljø?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ja, hvad angår importen af soja, mener jeg, at Danmark beslæglægger et areal ude i verden, måske på størrelse med Sjælland, noget i den retning, til dyrkning til brug for foder bl.a. her i Danmark. Så beslutninger her i Danmark vil få meget stor betydning også for prisdannelsen sammen med andre europæiske lande. Så jeg kan kun gentage over for hr. Erling Christensen, at det behøver han ikke at være bekymret for. Bare vi kan holde de europæiske marker og dyrene gensplejningsfri, så skal det nok gå alt sammen, også med priserne.

Så blev jeg stillet et spørgsmål om dyrevelfærd osv., de paradokser, regeringen tror der er. Jeg vil ikke i min tale gentage de betragtninger, hr. Jørn Jespersen kom med, og som var fuldstændig korrekte, nemlig at i en lang række til-

fælde er en mere ekstensiv drift, fritgående dyr f.eks., i sig selv med til at forbedre sundheden og fødevarerikkerheden, således at løsningen er bedre dyrevelfærd og bedre fødevarerikkerhed, og at det går hånd i hånd, fordi den økologiske dyrkningsform, de fritgående svin f.eks., løser en række af de problemer, hr. Jørn Jespersen var inde på med hensyn til salmonella f.eks., som der er i det industrialiserede landbrug.

Så det er, som om hr. Erling Christensen ikke har forstået de sammenhænge, som her gør sig gældende, og måske også derfor når frem til nogle lidt forkerte konklusioner. Jeg er bange for, at han i forhold til de spørgsmål, han stiller mig, er kommet lidt ind i en blindgyde.

Men der er altså ikke en modsætning her, det er tværtimod bare med at køre videre med disse principper om at dyrke så tæt som overhovedet muligt ud fra dyrenes naturlige levemåde. Så får man også stærke og sunde dyr, og så slipper man for mange af de sygdomme, der plager det industrialiserede landbrug.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Jeg tror, det var hr. Keld Albrechtsen, der her tidligere i debatten brugte udtrykket »hokus pokus filiookus« – eller »filihankat«, som man vist siger. Men så let er det altså ikke, må jeg sige til hr. Keld Albrechtsen.

At påstå at andre ikke forstår en ting, betyder jo ikke, at ens egne synspunkter er de rette eller de rigtige. Så det behøver man ikke at skyde mig i skoene. Hr. Keld Albrechtsen gør ikke prisforskellen op, når man skal til at sortere verdensmarkedet i genmanipulerede sojabønner og ikke-genmanipulerede sojabønner, og hvad den sortering koster i varepartier, afskibning osv. hele vejen igennem.

Og der er Danmark altså et lille marked. Derfor bliver hr. Keld Albrechtsen nødt til at forholde sig til det, som vi andre er nødt til at forholde os til.

Jo, vi vil undgå GMO'er, men det koster.

Og så vil jeg gerne oplyse hr. Keld Albrechtsen om, hvad der står på side 4 under fødevarerikkerhed og dyrevelfærd: Fritgående dyr vil være mere tilbøjelige til at blive inficeret med campylobacter.

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Til hr. Keld Albrechtsen: Tingene bliver nu ikke mere rigtige af at blive gentaget.

Men jeg vil meget gerne komme med et lille eksempel her. Burhønsene havde en mindre procent salmonella, end de fritgående høns havde. Jeg vil gerne her sige, så jeg ikke får skudt i skoene, at jeg går ind for burhøns, at det gør jeg ikke, men de havde en mindre procent af salmonella, end de fritgående høns har.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ja, vi havde jo en kyllingedeбат forleden, hvor vi diskuterede, hvor mange kilo levende vægt pr. kvadratmeter man må have i kyllingeproduktionen, og det var vist noget med 40 kg pr. kvadratmeter, som flertallet her i Folketinget mente ville være forsvarligt.

Men kyllinger, der opdrættes under sådan nogle vilkår, får altså et nedsat immunsystem, og de bliver simpelt hen mere syge end kyllinger, der opdrættes på naturlig vis, så de kan gå nogenlunde frit på jorden og skrabe og spise græs og sådan noget som de kyllinger, jeg har haft derhjemme i baghaven. De får altså ikke salmonella, de kyllinger, jeg har hjemme i baghaven. Det gør de altså ikke. Det gør kyllinger normalt ikke, hvis de opdrættes ordentligt. Jamen så enkelt er det.

Det er også til hr. Erling Christensen: Der er simpelt hen ikke belæg for sådanne påstande. Det kan vi jo diskutere mere teknisk og detaljeret i udvalget, men det grundlæggende er simpelt hen, at dyr, der opdrættes under forhold, der ligner de naturlige opvækstforhold for de pågældende dyr, får et stærkt immunforsvar.

Det samme gælder for så vidt også for mennesker, for at sige det rent ud. Så bliver man stærkere, så får man mere modstandskraft, og så spreder man heller ikke baciller til andre dyr og mennesker. Der er faktisk en meget enkel sammenhæng. Det behøver man ikke at være videnskabsmand for at kunne finde ud af.

Vi kan vende tilbage til det med sojaen. Jeg er selvfølgelig enig i, at hvis der er en prisforskel, så må vi betale den. Selvfølgelig, der er vi enige. Jeg siger bare, at hr. Erling Christensen behøver nok ikke at være så bekymret på lang sigt, for det vil ikke være nødvendigt med komplicerede sorteringssystemer, når der er en tilstrækkelig efterspørgsel efter garanteret gensplejningsfri soja og majs, for så ville man dyrke det i stor skala på de marker, som der så vil være efterspørgsel efter. Derfor tror jeg nok, det skal gå.

Men hvis der er en prisforskel, så betaler vi naturligvis den prisforskel. Det er vi enige om.

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Jeg vil godt sige til hr. Keld Albrechtsen, at svaret er ukorrekt. Burhønsene havde mindre salmonella, uanset hvor tæt de gik sammen. Jeg er ikke tilhænger af burhøns, men man konstaterede, selv efter at man havde sat en hel masse foranstaltninger ind, at man kunne måle en større procent af salmonella hos de fritgående høns. Jeg ved ikke, hvordan hr. Keld Albrechtsen vil klare sig ud af det.

Og så med hensyn til de 40 kg kyllinger, der kan gå på 1 m², det kunne også godt være mindre for mig, men det er ikke det, vi diskuterer i dag. Det, jeg gerne vil have, er, at når hr. Keld Albrechtsen har sagt, som han har sagt, at han så bekræfter, at det er korrekt, hvad jeg har sagt her, at burhønsene havde en mindre procent salmonella, og at de fritgående havde en større.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nej, det kan jeg ikke bekræfte. Jeg har ikke kendskab til, om der skulle foreligge en sådan rapport med de oplysninger, som fru Annie Lunde Hansen kommer med.

Jeg ved bare, at det er sådan, at dyr, der opdrættes på en sådan måde, får et stærkt immunsystem. De bliver altså mindre modtagelige over for sygdomme end dyr, der opdrættes i bure eller på riste eller på anden vis helt uden for alt, hvad der ligner deres naturlige opvækstbetingelser.

Det er, for at sige det rent ud, nærmest logik for burhøns, at sådan er det naturligvis. Hvis der er en eller anden lobbyorganisation, der har kunnet producere et videnskabeligt materiale, der på ét punkt viser noget andet, så må vi jo kigge på det. Men det kan jeg næsten ikke forestille mig. I hvert fald har jeg ikke kendskab til en sådan rapport; det må jeg sige.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Det, der gør det interessant at tage en debat med hr. Keld Albrechtsen, er jo, at vi tilbage kan huske et tidligere æret medlem her i Folketingssalen, som stod i samme situation som hr. Keld Albrechtsen og sagde, at hvis det, der blev påstået, det var fakta, så ville han benægte fakta.

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Nu vil jeg fortsætte, hvor hr. Erling Christensen sluttede, for det er jo ganske korrekt, som han siger. Derfor nytter det nok heller ikke noget, at jeg beder hr. Keld Albrechtsen om at få et svar.

Jeg vil gerne have bekræftet her fra talerstolen i dag, og meget gerne også fra ministeren, om det er korrekt, at burhønsene havde mindre salmonellaprocent, efter at der var gjort alle mulige foranstaltninger, end de fritgående havde.

Jeg køber til hver en tid æg fra fritgående høns, men det er ikke korrekt, hvad hr. Keld Albrechtsen siger, så jeg vil gerne bede om, at ministeren her fra talerstolen bekræfter, at jeg har ret, for der er flere nede i salen, der har den samme indstilling.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Keld Albrechtsen, og så går vi videre i ordførrækken nu.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Det er helt fornuftigt, synes jeg, at fru Annie Lunde Hansen, hvis hun har kendskab til en rapport, som jeg ikke har kendskab til, og som jeg derfor hverken kan bekræfte eller afkræfte naturligvis, så spørger ministeren, om hun kender den, og om hun kan bekræfte eller afkræfte det. Det synes jeg er aldeles fornuftigt, for fru Annie Lunde Hansen kan altså ikke forlange, at jeg skal stå her og bekræfte indholdet af en rapport, som hun har læst, men som jeg ikke har læst.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Ja, så er vi fremme ved hr. Ole M. Nielsen som ordfører.

Ole M. Nielsen (KRF):

Det her med fødevarer, afstamning, gennemskuelighed og sådan noget er jo ikke noget nyt. Jeg kom her til at tænke på historien om viktualiehandleren i Aalborg, der havde to slags leverpostej, en hjemmelavet og en fransk, og så ville kunden jo vide, hvad forskellen var. Jo, siger han, den hjemmelavede får vi fra Horsens, den franske laver vi selv. Så der er intet nyt under solen.

Ellers vil jeg sige, at vi egentlig synes, at det er en ganske udmærket fødevarerberetning, den her, og vi bakker op om hovedtrækkene i den.

Det kom frem her tidligere i debatten, at fødevareromkostningerne for den enkelte familie i de seneste 50 år er faldet fra 40 pct. af indkomsten til 10 pct. af indkomsten; det er jo rigtigt, og det siger ikke engang hele sandheden. Det er endda et betydeligt højere fødevarerindtag, vi har i dag, end man havde for 50 år siden, så det er jo endnu mere grelt end det. Og en mindre del af de 10 pct. går endda tilbage til landbruget end delen af de 40 pct. i sin tid, så det er faktisk ganske fantastisk, hvad der er sket.

Det er jo det, der kendetegner vores samfund, at vi har fået råd til så meget andet end at spise os mætte. Vi spiser nemlig ikke længere for at stille vores sult, nej, det er da sådan et påskud, vi har; for mange af os er det jo, fordi vi godt kan lide det. Der er også nogle af os, det kan ses på, desværre.

Måske fordi vi har fået det bedre, er fødevareromkostningerne mindre betydningsfulde for os. Måske derfor har vi også fået overskud til at have mere opmærksomhed på mange ting, også på fødevarer kvaliteten, og hvor produkterne kommer fra. Vi er måske i virkeligheden alt for optaget af det, sådan på grænsen til det umoralske og usmagelige for mig en gang imellem. Vi har løst vores basale behov, og så får vi altså overskud til at se os lidt omkring. Hvis det så bare havde givet os bedre vaner, men det har det jo ikke. Der indtages stadig mere junkfood, flere halvfabrikata, masser af tilsætningsstoffer osv., og det har selvfølgelig også noget med de ændrede familiemønstre at gøre. Familierne tror ikke, at de har tid til at lave mad. De skal jo skynde sig ind og se fjernsyn i stedet for.

Men der er også en anden trend. Der er jo også en trend imod bedre råvarer, så der er nogle ting, der går imod hinanden. Den trend er måske endda sådan, at jeg synes, den kommer lidt over og bliver lidt for meget kejserens nye klæder, men jeg synes, det er positivt, at der er nogle, der vil købe kvalitet og erkender, at man skal give noget mere for fødevarerne.

Men det, der er kendetegnende i debatten og i samfundet, er, at forbrugere er blevet bange, men det er især det forkerte, de er bange for. Mange har den opfattelse, at fødevarer er giftige eller i hvert fald usunde. Men det er de ikke; det er det, de spiser, der er giftigt og usundt, hvis folk kan se forskellen. Det er alt det, der er foregået med fødevarerne, fra de forlod privatproducenten, og indtil de havner i munden, det er i den proces, at de er blevet giftige og usunde.

Fødevarerdebatten i Danmark er simpelt hen forskruet efter min mening, og derfor kan jeg da godt lide specielt en ramme på side 40 i fødevarereberetningen, hvor der står, at regeringen vil fastholde og styrke forskning og udredning vedrørende ernæring, specielt på følgende områder, og så står der noget om sundhedsfaglig dokumentation for sammenhænge, undersøgelser af fødevarer og kostvaner, afdækning af befolkningens vilkår for udvikling af sunde vaner, undersøgelser af befolkningens sundhed og sygelighed, sociokulturel forskning om, hvordan mad og måltider indgår i hverdagslivet, forskning i, hvordan kostvaner kan forandres, og hvordan sundhed og livskvalitet kan højnes.

Det er en rigtig god ramme, den dér. Det er nogle væsentlige ting, men så mangler man at føje til: Information, oplysning i massevis til forbrugere. Jeg var inde på i et tidligere debatindlæg, at vi skal tilbage til den gammeldags køkkenskole eller noget i den retning i skolerne, og jeg tror, at vi skal tilbage til noget i retning af Husholdningsrådets 5 minutter én gang om dagen i radioen. Vi har jo masser af plads i de elektroniske midler til at bruge 5 minutter om dagen på den slags ting. Og det kunne virkelig gøre noget ved det.

Faktuel viden trænger vi til. Folk har simpelt hen ikke viden om fundamentale sammenhænge, om protein, kulhydrater, fedt osv., og hvordan vores kost er sammensat. Derimod tror de, at der er masser af medicinrester og pesticidrester i danske råvarer. Det er der ikke; det er der derimod i de importerede.

Og så vil jeg sige, at vi trænger ikke til functional food. Vi skal og vi bør kunne opretholde vores helbred og mætte os med det, vi kan spise, hvis vi køber almindelige, fundamentale fødevarer. Vi trænger derimod igen og igen til oplysning.

Vi trænger efter min mening heller ikke til bepisning i skolerne. Det er at reparere på et symptom i stedet for på en årsag, og det mener jeg simpelt hen ikke vi skal bøje os for. Jeg mener, at det er at tage ansvaret fra hjemmene og i endnu højere grad sige til hjemmene: Jamen I kan bare fortsætte med jeres dårlige vaner og jeres livsstil. Igen og igen: Oplysning ud til folk.

Functional food bør forbydes. Man kunne måske forestille sig, at det skulle være tilladt i ulande, hvor man kunne forestille sig, at man gennem genmodificerede organismer kunne forbedre f.eks. ris, hvor det er problemet, at man har et meget ensidigt fødeindtag.

Men selv dér ville jeg være betænkelig. Jeg mener, det vil være meget bedre, at vi hjælper de mennesker dér til en mere alsidig kost, altså til en anden dyrkning af deres landbrug.

Tilsætningsstoffer mener jeg i øvrigt simpelt hen også bør forbydes. Vi har ikke brug for dem. Hvis man bruger ordentlige fødevarer, har man ikke brug for kunstige smagsstoffer, og køleskabet er opfundet, så vi behøver heller ikke noget for at forlænge deres holdbarhed.

Så blev det sagt her et sted også, at vi i Danmark har den næstlaveste gennemsnitslevlealder i Europa. Og det skal nok passe. Jeg tror bare ikke, det har noget med vores kostvaner at gøre. Jo, det har nok noget med vores kostvaner at gøre, men det har ikke noget med usunde fødevarer, stadig væk basale fødevarer, at gøre.

Jeg tror i øvrigt, at det i helt overvældende grad er livsstilsbettinget. Det er noget med den livsform, vi har valgt, hvor vi er stressede, og hvor vi lever ene, hvor vi lever i konflikter, osv.; det er nok lige så væsentligt.

Men selvfølgelig er der også masser af mennesker, som rent ud sagt æder sig til en sygdom, drikker sig til en sygdom eller ryger sig til en sygdom; det må vi konstatere.

Økologiske fødevarer går jeg ind for for idens skyld, ikke for kvalitetsens skyld. Og det er jo rigtigt, at der ikke findes dokumentation fra Landbohøjskolen for, at økologiske fødevarer er bedre. Og der tror man jo så, at det er, fordi man har brugt for lidt penge på forskning. Men det findes der heller ikke nogen dokumentation for.

Jeg kan da sagtens forestille mig, at Landbohøjskolen ønsker flere penge til forskning. Men det er jo sådan set lidt åndssvagt, at hvis man ikke kan finde et resultat, så tror man, at det er, fordi man har forsket for lidt. Det kunne jo også være, det var, fordi der ikke var noget at finde.

Men det lykkes dem måske nok på et tidspunkt, for vores metoder er blevet så fine efterhånden, at man kan finde det, man leder efter. Men det er bestemt ikke, fordi der er forsket for lidt i den sag. Der er forsket, man har bare ikke endnu ikke kunnet dokumentere det, og det tror jeg også bliver vanskeligt.

Så lidt omkring EU og landbrug. Der har været diskuteret noget om landbrugsstøtten her. Kendsgerningen er, at i hele EU bruger man i hvert fald under 1.000 kr. pr. indbygger på den forsikring, som skal til, for at have gode fødevarer nok og til en rimelig pris. I USA har man faktisk firedoblet sit tilskud til landbruget de sidste 3 år, så det er ikke noget, EU er ene om.

Jeg mener, at EU-støtten skal nedad, men vi må også konstatere, at Danmark er det land, måske med undtagelse af Holland, hvor EU-støtten udgør den mindste procentdel af landbrugets indkomst. Så det er altså ikke i Danmark, at EU-støtten er det helt store problem. Vi ligger nede på 15 pct. af det primære landbrugsindtægt; i hele EU er det noget, der ligner 40 pct. Og det fortæller jo også noget om, at landbrugsstøtten i høj grad er socialstøtte.

Der er større problemer med hensyn til EU end landbrugsstøtten efterhånden, nemlig at vi ikke kan få harmoniseret på en hel række områder. Det gælder tilsætningsstoffer, dyrevelfærd, medicin og pesticider, og at man f.eks. ikke kan få gennemført zoonosedirektivet.

Vi ønsker i det hele taget et højere beskyttelsesniveau.

Så er det også diskuteret, om landbruget kan klare sig selv under frie markedsvilkår. Det siger vi jo gerne det kan, og det siger landbruget gerne det kan.

Men man må jo sige, at hvis landbruget skal klare sig selv under frie markedsvilkår, så får de jo i hvert fald ikke sammenlignelige produktionsvilkår med andre lande, så længe vi går foran på en række miljøområder med krav til dyrevelfærd, sikkerhed osv., hvad jeg rent faktisk mener vi skal. Så der ligger faktisk heri en slags argument for, at vi opretholder de ordninger, vi har.

Men landbruget påstår jo, at de nok kan klare sig. Det vil også nok vare et stykke tid, inden de får lejlighed til at bevise det, for EU's ordninger vil jo langsomt blive afviklet.

Så har fiskeriet slet ikke været nævnt i den debat her; det er faktisk med i redegørelsen, og det synes jeg er rimeligt at det er. Men vi havde jo en ganske god fiskeridebat her for et par uger siden, og jeg glæder mig meget til fortsættelsen af det arbejde. Jeg håber, at det lykkes for ministeren at komme videre med det arbejde med fiskeriets organisationer.

Og så står der her, at min tid er slut.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Det er ikke urigtigt. Hr. Keld Albrechtsen for en kort bemærkning, og derefter hr. Christian H. Hansen, ligeledes for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jamen det er kun, fordi hr. Ole M. Nielsen jo åbenbart ikke må have hørt, hvad ministeren

var oppe og forklare om den undersøgelse, for der var nogle borgerlige ordførere, der ikke rigtig havde forstået konklusionerne i den undersøgelse, nemlig at der rent faktisk er en begrundet formodning om, at en dybere undersøgelse vil kunne dokumentere videnskabeligt, at økologiske fødevarer er sundere.

Men for at kunne lave en endegyldig videnskabelig dokumentation bliver vi nødt til at fortsætte arbejdet, så det er ikke helt, synes jeg, som hr. Ole M. Nielsen fremstillede det.

Så kan man have et politisk begrundet ønske om, at sådan en undersøgelse ikke skal føre til et resultat, og sådan noget, det er så en anden sag. Det er nok det, der er tale om fra borgerlig side.

Men jeg synes, det var et væsentligt indlæg, ministeren kom med, for der blev det altså beskrevet meget præcist, hvad det var den undersøgelse havde konkluderet.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Det er også til hr. Ole M. Nielsen om økologien. Hr. Ole M. Nielsen sagde noget om, at der var ikke nogen dokumentation for, at det var bedre, at det var sundere.

Vil hr. Ole M. Nielsen forklare, om hr. Ole M. Nielsen mener, at en vare, der er oversprøjtet med et eller andet giftstof, er sundere end en vare, der ikke er oversprøjtet med nogen giftstoffer?

Man kan også sammenligne og spørge, om de varer, der blev produceret, inden vi fik al den her store produktion, inden vi begyndte at bruge forskellige midler til at sprøjte marker osv. med, ikke var sundere.

Så er der jo også en anden væsentlig ting, synes jeg, og det er faktisk smagsforskellen. Det er sådan, at smag har for mig også noget at gøre med livskvalitet; det tror jeg egentlig det har for mange mennesker.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Altså jeg undrer mig ikke spor over, der er forskere, der vil have flere midler til at forske videre i det, de arbejder med; det synes jeg er helt naturligt. Men jeg forbeholder mig retten til at forholde mig frit til deres ideer.

Jeg mener i øvrigt, at planters sammensætning af næringsstoffer og alle mulige mikroforhold osv. er bestemt af deres gensammensætning, og det er derfor, at planter, altså af samme

art, uanset hvor man finder dem, indeholder det samme.

Dér, hvor de ikke kan indeholde det samme, der gror de slet ikke, sådan er det. Sådan er planteverdenen jo altså indrettet. Den er de steder, hvor den egner sig til at være, og dér vil den have en konstant sammensætning af næringsstoffer. Det er stort set sådan, det er.

Man kan f.eks. forhøje proteinindholdet i hvede ved at give kvælstof, sådan lige nøjagtig før høsten f.eks., fordi det omsættes direkte til planten på den måde. Men ellers er det andet efter min overbevisning stort set tilfældet.

Hr. Christian H. Hansen spurgte, om jeg ikke mener, at økologiske varer bør være mere sunde end oversprøjtede varer. Jo, hvis det var sådan, at de var oversprøjtet og der var restkoncentrationer tilbage i planten, så ville det selvfølgelig være sådan. Men de produkter er udfaset; jeg vil ikke sige, at den proces er fuldt gennemført, men de er stort set udfaset i Danmark.

Jeg forholder mig til Bichelrapporten, som siger, at danskerne indtager under 1 pct. af det acceptable indtag af pesticider dagligt i deres indtag af fødevarer og drikkevand, og af den mindre end 1 pct. kommer de 70 pct. fra importerede fødevarer. Det forholder jeg mig til, jeg benægter faktisk ikke fakta.

Jeg tror på, at den måde, vi gør det på i Danmark, kan der findes fejl ved, vi er sikkert ikke fuldt færdige med det endnu, men når det ikke har kunnet dokumenteres, at den er bedre, har økologien et problem, og det synes jeg er en skam, for jeg synes om økologien som idé. Det er det, jeg siger hele tiden, at man skal købe økologiske varer, hvis man er kritisk over for det konventionelle dyrkningssystem, så bliver man ikke snydt, men hvis man køber dem, fordi de smager bedre eller har et større næringsindhold, bliver man narret.

Det er i øvrigt økologiens problem, at man ikke har dokumentation, for så er det, at der en gang imellem kommer en smutter, og så mister folk tilliden til systemet; det er ærgerligt.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes ikke, det er pænt af hr. Ole M. Nielsen, at han siger om forskerne, at de konkluderer, som de gør, fordi de gerne vil have nogle flere penge. Men det er noget, hr. Ole M. Nielsen må afklare med de pågældende forskere, som jo sikkert vil være interesseret i at drøfte den udtalelse med ham.

Men jeg vil godt spørge hr. Ole M. Nielsen, om ikke det er en grov forenkling, han gør sig skyldig i med sit synspunkt om den her genkode, for det, resultaterne tyder på, er jo netop, at der kan være f.eks. sekundære stoffer, som altså findes i en større mængde i økologiske planter. Man har ikke de endegyldige beviser for disse ting, men det er langt mere kompliceret, end hr. Ole M. Nielsen her fra talerstolen giver udtryk for. Nu er hr. Ole M. Nielsen formentlig ikke videnskabeligt uddannet inden for det her område, det er helt tilgiveligt, men det var altså en grov forenkling af tingene, hr. Ole M. Nielsen gjorde sig skyldig i. Han skulle nok overveje, om der ikke på den baggrund alligevel var brug for lidt ekstra penge til forskning.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Det, der får mig herop, er egentlig hr. Ole M. Niensens slutbemærkning, og jeg synes, det var meget upassende, og jeg synes, det var et groft angreb, når man heroppe kan stå og påstå, at hvis forbrugeren køber de økologiske varer, fordi han tror, at der er en smagsforskel på dem og så de andre varer, ja, så bliver han nærmest snydt.

Hr. Ole M. Nielsen har for nylig – og det har jeg også selv – deltaget i et arrangement, hvor man netop kunne smage de forskellige produkter, og hvis hr. Ole M. Nielsen ikke kunne smage forskel, må jeg konstatere, at så er det hr. Ole M. Niensens gane, det er galt med.

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Hr. Ole M. Nielsen sagde, at det er information, information og information, der mangler. Så vil jeg gerne spørge: Var det så ikke en idé, om man begyndte i skolerne, ja, børneinstitutionerne er såmænd begyndt? Vil Kristeligt Folkeparti så være med til at opnormere hjemkundskabstimerne?

Noget helt andet er: Kan vi ikke godt huske, hvordan madpakkerne var? Kan vi ikke huske, når vi smurte mad til vores børn, hvor mange af de madpakker der endte i papirkurven, fordi børnene rent ud sagt ikke gad æde dem?

Var det ikke bedre, om de kom hen på skolen, hvor de kunne få maden frisk og god, for jeg tror ikke kun, det er familierne, der ikke vil gøre noget for deres børn?

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Det er jo sådan en hyggelig debat på et niveau, som er til forstå for enhver, og det er jo helt udmærket.

Hr. Keld Albrechtsen siger, at det ikke er pænt af mig over for forskerne. Altså jeg kender ingen mennesker, der ikke gerne vil have flere penge til deres job og fortsætte i det. Det synes jeg er helt menneskeligt, det er overhovedet ingen anklage mod forskerne. Man kan da altid tro på, at der er noget i det, man arbejder med. Og det kan da også godt ske, at der er det. Jeg skal da ikke afvise det. Men hr. Keld Albrechtsen hentydede til et resultat. Jamen de har ikke fremlagt noget resultat. De har bare sagt: Der er måske noget at rode efter. Det kan man da ikke afvise, men jeg tror ikke på det.

Det eneste, der er bevist, er, at de ikke har fundet noget indtil nu, og at de har brugt en hel del penge på det. Nogle siger, at det ikke er ret mange, men o.k.

Hr. Christian H. Hansen mener, at jeg simpelt hen er upassende. Det skal da nok passe. Jeg kan ikke rigtig huske, hvad det var, der var upassende. Jo, det var omkring det, at man bliver snydt, hvis man køber økologiske produkter. Vi har været med til at smage noget for nylig, og så vidt jeg husker, var det, vi mest kunne smage forskel på, sådan noget med, hvordan det kød dér havde hængt osv.

Så vil jeg endelig sige, at man fik at vide af de mennesker, der stod der, hvad det var, der skulle smage bedst. Det var ingen blindtest. Jeg vil meget gerne deltage sammen med hr. Christian H. Hansen i en blindtest med det, som vi smagte den dag dér, og så se, hvordan det går. Jeg må indrømme, at jeg ikke føler mig helt sikker på, at jeg kan klare den. Det må jeg helt ærligt indrømme. Men jeg vil meget gerne være med til det. Det skulle være morsomt.

Til fru Annie Lunde Hansen om det med at begynde i skolerne: Jo, jeg mener, at vi skal oprioritere hjemkundskab. Nu er der bare det problem, at vi vil, at de skal have så meget i skolerne, men det kunne da være, at man måske kunne ændre det, man laver i de timer, man i forvejen har til rådighed.

Omkring madpakkerne dengang: Ja, der er mange, der skal lære at smøre nogle bedre madpakker. Vi har jo den dér mærkelige skik i Danmark som stort set det eneste land, at vi tror, at de forskellige fødevarer, vi skal have, skal lægges pænt oven på hinanden med et stykke rug-

brød i bunden og så et stykke pålæg og så lidt pynt på den ene led og så på den anden led. Og når det så har ligget i madpakken i 3 timer, er det løbet sammen og ser ligedan ud det hele, og det smager faktisk ikke særlig godt. Men man kan egentlig godt sammensætte en madpose på andre måder end den dér, og det var der mange danskere der kunne lære.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):
Fødevareministeren går jeg ud fra ønsker ordet.

Fødevareministeren (Ritt Bjerregaard):
Jeg vil godt takke for den debat, der har været her i dag, for de mange positive bemærkninger, der er faldet om redegørelsen »Fødevarer som offentligt anliggende«, og også de mange bemærkninger, der er gjort til en række af de konkrete forslag, der er i fødevareredegørelsen.

Det er jo nok karakteristisk, at der er partier, der har hæftet sig ved, at det var en meget omfattende redegørelse, og at ministeren ville få meget travlt med at realisere de mange gode tanker, der er i redegørelsen. Og så er der andre partier, der har efterlyst dele i redegørelsen og har spurgt: Hvorfor var der f.eks. ikke noget mere om WTO og EU? Og det kan jeg godt sige, at det var der ikke, fordi det var der mere af i den fødevarerhvervspolitiske redegørelse, der blev lagt frem sidste år, og der er jo ikke nogen grund til at gentage de gode ting, der allerede har været sagt i én redegørelse.

Der har også været en del bemærkninger om et af de lovforslag, som for øjeblikket er til behandling. Og uden at foregribe de politiske forhandlinger, som foregår på nuværende tidspunkt, vil jeg da godt sige omkring offentliggørelsesstrategien, at noget af det, der er pointen i den nye strategi, jo netop er, at det ikke kun er dem, der har gjort noget dårligt, der bliver omtalt, men at der simpelt hen offentliggøres resultatet fra alle dem, man har været at besøge. Og det betyder jo også, at man derigennem i realiteten også laver en form for graduering af det, man har set de pågældende steder.

Jeg har været en smule forbavset over diskussionen om økologi. Det har undret mig lidt, at der fra nogle partiers side har været en aggressivitet i forhold til selve økologien. Vi taler jo altså stadig væk om en forsvindende lille del af den produktion, der foregår. Vi taler stadig væk om et forsøg på at anvende andre produktionsmåder end de kendte.

Det er jo ikke sådan – og det tror jeg i hvert fald ikke gælder mange af dem, som støtter, at der også skal være plads til en økologisk udvikling – at vi mener, at det, der er opnået omkring økologien, er ideelt. Det er dertil, vi er nået med regler i dag. Der er regler, der er gode. Der er regler omkring dyrevelfærd, som jeg er sikker på vi bliver nødt til at få strammet op i den kommende tid.

Jeg må sige, at jeg undrede mig meget over, at Kristeligt Folkepartis ordfører, hr. Ole M. Nielsen, ikke havde et ord tilovers for dyrevelfærd, da han talte om økologien, men hæftede sig ved helt andre ting. Det er som bekendt en del af det koncept, som ligger bag ved den økologiske tankegang.

Jeg er enig med dem, der siger, at økologimærket i sig selv ikke er et kvalitetsmærke. Det er det ikke. Det er en valgt produktionsform, og det har i allerhøjeste grad at gøre med at beskytte miljøet. Derfor ligger der jo også i det forslag, vi har til behandling, omkring en ny strategi for kvalitet, at det nye kvalitetsmærke også kan tildele økologiske varer, fordi der her vil være nogle andre parametre end dem, der indgår i de produktionsregler, der er gældende for økologien.

Jeg skal ikke gentage, hvad jeg har nævnt tidligere om undersøgelsen på KVL. Det er tydeligt i den redegørelse, der kommer fra forskerne, at de har fundet adskillige ting, som de siger tyder på, at der er tale om produkter, der vil være sundere, men de synes ikke, at deres videnskabelige grundlag er godt nok.

Jeg tror, det især var hr. Jørn Jespersen, der spurgte til de små producenter, og her vil jeg godt pege på innovationsloven, som vi jo traf beslutning om sidste år, og som træder i kraft, lige så snart Kommissionen har godkendt den. Heri ligger i meget høj grad en håndsrækning til de mindre virksomheder. Det var jo en af de debatter, vi havde her i salen, fordi de store virksomheder ikke mere vil kunne få tilskud til solo-projekter, sådan som de kunne under produktionsudviklingsloven, som innovationsloven erstatter.

Jeg skal med hensyn til de forskellige bemærkninger, der er givet omkring de funktionelle fødevarer, henvise til side 36 i redegørelsen, hvor regeringens holdning til funktionelle fødevarer står beskrevet meget klart.

Det, der offentligt har været en diskussion om, er nemlig, som en af ordførerne nævnte det, om man kan tillade sig at sige, at man faktisk

har godt af at spise fisk og grøntsager. Og det mener vi faktisk godt at man kan tillade sig.

Ellers oplever jeg en stor og bred opbakning til den linje, regeringen kører omkring de funktionelle fødevarer.

Jeg kan også bekræfte, at regeringen konkret arbejder med forslaget, det, der her i debatten meget rammende er blevet kaldt madpakkeforslaget, og som bl.a. Enhedslisten har været med til at afsætte nogle midler til på finansloven. Der er diskussioner i gang, og vi regner bestemt med, at det kan udmøntes også i noget helt konkret, som vil være til stor glæde for børnene på skolerne.

Så har vi brugt en del kræfter også på GMO-ordningen. Jeg vil godt her bekræfte – hr. Keld Albrechtsen har stillet en del spørgsmål undervejs til ordførerne, men også til ministeren – hvad jeg har svaret på en række spørgsmål til Fødevareudvalget: Der er tale om fuld harmonisering, og derfor har vi brug for på foderstofområdet at få nogle regler på EU-plan.

Så sent som på det sidste rådsmøde i Bruxelles rykkede jeg kommissæren for at komme frem med fælles regler på foderstofområdet og blev bakket op af flere af de andre ministre. Og indtil da har jeg anmodet virksomhederne, sådan som fru Vibeke Peschardt også nævnte det her i debatten, om at etablere en frivillig ordning, sådan som den er etableret i Sverige.

Mit indtryk var, at der var en lidt henholdende og lidt forsigtig holdning hos virksomhederne. Så jeg ville da være glad for, hvis jeg på baggrund af debatten her i dag kunne sige, at der faktisk var et pænt flertal her i Folketinget, som mente, at det ville være en rimelig løsning, indtil vi havde fælles ordninger fra EU's side.

Så skal jeg bare slutte med at sige, at jeg er enig med de mange ordførere, der her i dag har nævnt, at vi også trænger til en bred debat om hele landbrugets situation på baggrund af de forskellige kriser, der udruller sig for øjeblikket. Vi har her i redegørelsen alene lagt op til det i form af en beskrivelse af den situation, der har udviklet sig, men jeg er enig med de ordførere, der har sagt, at her ligger der et emne, der trænger til at blive debatteret.

Men endnu en gang: Tak for de mange positive bemærkninger, der er faldet i debatten her i dag.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Jamen der er jo mange ting, jeg ikke nåede i mit indlæg.

Jeg sagde noget om økologi, om, hvad jeg mente, hvis man købte for ideens skyld. Ideen indebærer så også dyrevelfærd, og det var det, ministeren sagde at jeg slet ikke havde sagt noget om; det havde jeg ikke, det er rigtigt, men ideen indbefatter jo også dyrevelfærd. Men til det vil jeg sige, at dyrevelfærd har man jo ikke kun i økologisk landbrug. Altså vi har jo da også stemt for alle de love, der har været her i de sidste 3 år omkring dyrevelfærdsforbedringer, så det er klart, at vi går ind for det.

Jeg synes i det hele taget, det er helt udmærket med økologisk landbrug. Man skal bare ikke pådutte forbrugerne noget andet end det, der er virkeligheden. Det er det, jeg siger om det. Men har man den overbevisning, at det, man laver i det såkaldt konventionelle landbrug, er forkert, synes jeg, det er en god idé at købe økologiske produkter.

Så omkring GMO'er, hvilket jeg heller ikke fik med: Kristeligt Folkeparti vil gerne være med til en mærkning med en procentsats f.eks. Men jeg må nok sige, at i den debat vil jeg også gerne forholde mig til virkeligheden, og jeg må indrømme, at den nok kan være mere kompliceret end som så, og det fik vi jo et indblik i i sidste uge i USA.

Men vi er positive med hensyn til det.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne sige tak for svarene og for – for Enhedslistens vedkommende selvfølgelig – at ministeren rejste spørgsmålet om et flertal i Folketinget med hensyn til opfordringen om en frivillig ordning med mærkning, indtil man kan få en lovgivning. Der er vi selvfølgelig indstillet på at støtte den henvendelse til industrien, som regeringen har foretaget, med henblik på en frivillig mærkning, indtil vi kan få vedtaget en lovgivning.

Jeg er også glad for, at ministeren har understreget, at mærkningen altså også handler om foderstofferne, som der var nogle partier der indledte debatten med at forsøge på at få trukket ud af den.

Men så en sidste bemærkning til det dér functional food: Jeg forstod det sådan, at i hvert fald hr. Mejdahl havde tolket redegørelsens bemærkning om functional food sådan, at der var en åb-

ning fra regeringens side til nu i højere grad at gå ind og sige ja til functional food. Der synes jeg, at jeg nu hører på ministeren, at sådan skulle det ikke læses, og det er jeg glad for, hvis jeg har hørt rigtigt. Men jeg synes, at det er det eneste dunkle punkt, som er tilbage. Så hvis ministeren kunne afklare det også, ville det være fint.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg havde i min ordførertale en række konkrete forslag, som jeg vil være glad for, hvis vi kunne komme en smule længere med i dag.

Først omkring zoonoserne, hvor vi har en forbedring med hensyn til salmonellaen. Der påpegede jeg, at det er relativt begrænset, hvad der ligger af indsatser imod campylobacter, der nu er blevet et endnu større problem.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om vi er enige om, at der skal ske en meget forstærket indsats på det her område. Jeg ved godt, at man ikke med sikkerhed kan sige i dag, hvad det er der skal ske, men der er i hvert fald brug for en kraftig indsats.

Så havde jeg et konkret forslag om at sætte meget ambitiøse målsætninger for at begrænse restindholdet af pesticider i frugt og grønt og en række tiltag til, hvad man kunne gøre her, bl.a. offentliggørelse af kontrolresultater på butikskædeniveau og iværksættelse af kampagner. Der ville jeg godt høre, om det var noget, vi kunne samarbejde om.

En ny kampagne mod vildledning, hvor man også bruger offentliggørelsesinstrumentet målrettet og systematisk på butikkerne, foreslog jeg.

GMO-mærkningen: Der er det vigtigt for mig at sige, at det i hvert fald skal være en mærkning, som mærker de produkter, der er lavet ved hjælp af gensplejsning, og ikke en mærkning af de ikke-gensplejsede, som nogle taler om.

Og endelig vil jeg også gerne opfordre til en præcisering af functional food, for det er meget vigtigt, at de formuleringer, der er i redegørelsen, ikke kan misforstås, som der åbenbart har været en tendens til i dag.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Der var en ting mere, jeg ikke nåede i min ordførertale. Det kom frem på et eller andet tidspunkt i debatten – jeg kan ikke huske, hvor det kom fra – at der nu skulle være en bestemmelse på vej om, at økologiske køer skulle have hundrede procent økologisk foder.

Der vil jeg gerne høre, om ministeren ved noget om, hvor langt det er kommet. Så må jeg nok sige, at på trods af at hr. Keld Albrechtsen siger, at jeg ikke har en videnskabelig baggrund – det har jeg ikke, men jeg har faktisk en faglig baggrund på det område – vil jeg sige, at så kan Arla godt spare trykningen af indpakning til den dér økologiske ost, som vi snakkede om i sidste uge, hvis det bliver gennemført. Så falder den økologiske mælkeproduktion ganske dramatisk.

Det er altså at tro på evighedsmaskinen, output uden input, hvis man tror, det kan lade sig gøre. Det mener jeg ikke det kan, for så kan man ikke indkøbe proteinfoder. Der findes ikke sojabønner, sojaskrå osv., der er økologisk, på verdensmarkedet. Det kan simpelt hen ikke lade sig gøre, og så mangler man virkelig et input.

(Kort bemærkning).

Fødevarerministeren (Ritt Bjerregaard):

Til hr. Ole M. Nielsen: Jeg tror, de bliver kede af det på Arla, når de læser, hvad hr. Ole M. Nielsen sagde til dem her i dag, for en af aviserne har den oplysning i dag, at det vil være Arlas opfattelse, at for at kunne håndhæve det økologiske begreb, skal man gå over til fodring med hundrede procent økologisk foder.

Det har i øvrigt også været en diskussion, som Landsforeningen for Økologisk Jordbrug har været indblandet i, og den er meget udmærket refereret i det sidste nummer af deres blad, så det er helt klart, at der foregår en aktivitet på det her område.

Jeg mener ikke, der er nogen tvivl om teksten på functional food, og jeg synes, man kan se, hvad der står, så jeg mener sådan set ikke, der er noget at diskutere yderligere omkring det.

Det er rigtigt, at hr. Jørn Jespersen havde en lang række forslag. Det var der også andre ordførere der havde, og jeg mener sådan set, det er en del af en debat om en redegørelse, at der rejses nogle af de problemer og spørgsmål og sager, som man gerne vil have gjort noget ved. Det har jeg flittigt taget notater på, og jeg er helt enig i, at der skal gøres noget omkring campylobacter.

Det er også sådan i redegørelsen, at et af bilagene til sidst direkte opregner nogle af de punkter, som regeringen prioriterer. Og Fødevarerdirektoratet har taget initiativ til en yderligere kampagne mod vildledning. Jeg skal ikke her i dag gøre mig klog på, hvilket indhold den har,

om den lever op til de ønsker, som hr. Jørn Jespersen har givet udtryk for.

Der var en række andre områder, der blev nævnt i hr. Jørn Jespersens indlæg og i andre indlæg, som der selvfølgelig vil blive arbejdet videre med, og nogle af dem skal der jo komme nogle konkrete udspil på, og andre vil være nogle administrative rutiner, der vil blive ændret, og det går vi bestemt i gang med.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg er helt enig med fødevareministeren i, at det er et naturligt element i en redegørelsesdebat, at de forskellige partier fremsætter forskellige forslag, og jeg synes også, det er et naturligt element i debatten, at ministeren i det omfang, han eller hun føler sig i stand til det, kommenterer dem og reagerer på dem. Så jeg takker for, at der nu vil blive arbejdet videre med dem.

Jeg har bare et spørgsmål her omkring functional food, for det kan godt være, at ministeren mener, det er helt klart, hvad der står, men det er jo sådan i enhver form for kommunikation, at det afgørende er, om modtageren har forstået budskabet, og ikke, om afsenderen er helt sikker på, hvad afsenderen selv har ment. Og der kan vi konstatere, at der åbenbart blandt modtagerne af redegørelsen i dag er forskellige opfattelser, hvor bl.a. Venstres ordfører har karakteriseret teksten som en åbning for yderligere sundhedsanprisninger på det funktionelle fødevarerområde. Derfor bliver vi altså nødt til at have en afklaring på et eller andet tidspunkt i dag eller senere – via spørgsmål eller samråd – af, hvorvidt der er lagt op til denne åbning, som Venstre har opfattet.

Jeg synes selv, teksten kan være lidt uklar, og føler i hvert fald, selv om hr. Mejdahl måske har været lidt optimistisk ud fra sit synspunkt, at en afklaring er nødvendig, så den håber jeg vi får.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Det er til ministerens bemærkninger om Arla og økologien. Jeg er sådan set enig i, at økologisk produktion må basere sig på ene økologisk foder og ene økologisk gødning. Det er den økologiske tanke ført ud i sin fulde konsekvens.

Men så vil jeg godt have ministerens kommentar til min påstand om, at hvis det effektueres i Danmark, bliver der et problem – om ikke i år ét så i hvert fald på sigt – med at fremskaffe næringsstoffer nok til at opretholde en økolo-

gisk produktion, specielt en økologisk produktion, der er så stor, at den kan give basis for en eksport. Det vil jeg godt have ministerens kommentar til.

(Kort bemærkning).

Fødevareministeren (Ritt Bjerregaard):

Sådan set står der jo tydeligt her på side 36 om funktionelle fødevarer: »Funktionelle fødevarer kan ikke erstatte en sund og varieret kost. Regeringen er endvidere af den opfattelse, at tilsætningen af vitaminer, mineraler og andre næringsstoffer til fødevarer kun bør tillades, hvis der er påvist et ernæringsmæssigt behov, dvs. at tilsætningen vil kunne forebygge eller afhjælpe en mangeltilstand i befolkningen eller i visse befolkningsgrupper. Som det også fremgår af arbejdet i Codex Alimentarius er det vigtigt, at det undgås, at nogle forbrugere får et for højt indtag eller en ubalanceret tilførsel af næringsstoffer med risiko for uheldige sundhedsmæssige følger.«

Det, der har været fremme i avisen, har været spørgsmålet om, hvorvidt det ville falde ind under begrebet, at man sagde, at det var sundt at spise fisk, og at det var sundt at spise grøntsager. Jeg har i hvert fald ingen kvaler med at sige, at det er sundt at spise fisk, og at det er sundt at spise grøntsager.

Derfor har jeg svært ved at se, at der skulle være noget problem her, og det lød lidt mere, som om det var noget, der burde afklares af medlemmerne i Folketinget, hvor der var nogle forskellige opfattelser i ordførertalerne.

Jeg er faktisk ikke i stand til at svare på hr. Christian Mejdahls spørgsmål om den økologiske produktion. Jeg kan se, at Landsforeningen for Økologisk Jordbrug har været i tvivl om, hvor hurtigt man i givet fald ville kunne klare en hundrede procent økologisk fodring. Det kan jo udmærket hænge sammen med den problemstilling, som bliver rejst her i dag. Men jeg har ikke sat mig ind i emnet, så jeg vil nødig stå her og sige noget, som jeg ikke har haft lejlighed til at undersøge.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Det synes jeg var et fornuftigt svar fra ministeren, for det, som hr. Christian Mejdahl sandsynligvis udtrykte bedre end mig, var jo det samme, som det, jeg mente, altså at man da sagtens kan have økologisk produktion, men der er bare slet

ikke det ydelsesniveau, og derfor mener jeg ikke, der bliver det overskud af mælk, som skal til.

Så kan det selvfølgelig godt ske, at med den begrænsede mængde mælk ville det så have været en bedre forretning at lave den til økologisk ost til et amerikansk marked end til alt muligt andet. Det er selvfølgelig et kalkulationsspørgsmål. Det er klart, at man kan lave det, men det bliver i nogle helt andre mængder – så får vi ikke bøvl med for lave mælkekvoter i Danmark i hvert fald.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg takker for ministerens oplæsning af bemærkningerne på side 36 i redegørelsen, og det er ord til andet de samme ord, som jeg har læst i min redegørelse.

Det, jeg bare hæfter mig ved, er den centrale del af problemstillingen, nemlig om, hvilke typer sundhedsanprisninger der skal være tilladt i forbindelse med de produkter, der er tilsat vitaminer eller på anden måde er forandret. Der foregår jo en hidsig debat bl.a. i Codex Alimentarius, hvor forskellige lande har forskellige synspunkter om, hvilke typer sundhedsanprisninger der skal være tilladt.

Derfor er det en relevant diskussion, ikke alene mellem Folketingets partier, men jo også i høj grad om regeringens holdning til det. Men jeg vil tillade mig indtil videre at have den optimistiske tolkning af det, der er blevet sagt – og jeg håber, det er rigtigt – at regeringens linje er helt uforandret, og at der ikke er lagt op til nogen åbning med hensyn til tilladelse af nye typer sundhedsanprisninger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 176: Forslag til lov om ændring af lov om administration af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for landbrugsvare m.v. (Justering af reglerne om anvendelse af promillemidlerne samt oprettelse af Fonden for økologisk landbrug).

Af fødevareministeren (Ritt Bjerregaard).
(Fremsat 28/2 01).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Erling Christensen (S):

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at da vores ordfører for dette lovforslag, fru Margot Torp, ikke kan være til stede, skal jeg på hendes vegne fremføre Socialdemokratiets synspunkter.

Lovforslaget indeholder overordnet to elementer.

For det første lægges der op til en udvidelse af de områder, som ministeren fremover kan anvende de promillemidler til, som overføres fra Skatteministeriet til Fødevarerministeriet, til miljøforbedrende initiativer på jordbrugsområdet.

For det andet foreslås oprettelsen af en økologifond, der kan synliggøre og forstærke støtten til økologiske aktiviteter.

Der er god grund til løbende at justere anvendelsen af promillemidlerne i takt med de udfordringer, der møder danske landbrug. Dem har vi jo været lidt omkring her i løbet af i dag. Sådanne justeringer har også løbende fundet sted siden oprettelsen af promillefondene tilbage i 1970'erne.

Lige nu er det særlig relevant, fordi en tidsbegrænset tilskudsordning til miljøforbedringer og initiativer kun vil trække begrænset på midlerne efter 2003, og desværre også fordi der faktisk er et indlysende behov for at bruge flere midler på sygdomsforebyggelse, sygdomsbekæmpelse og kontrol med produktion, forarbejdning og afsætning af fødevarer.

Der er ingen tvivl om, at de aktuelle problemer med BSE og risikoen for mund- og klovsyge i Danmark, men også de forholdsvis store problemer med salmonella m.m. øger forbrugernes interesse for, hvorledes landbruget og dets følgeindustrier tackler alle disse udfordringer, og hvordan de arbejder på at skaffe forbrugerne sikre fødevarer.

Forbrugertilliden er alfa og omega for en gunstig udvikling af dansk landbrug, og der er derfor god brug for nytænkning både i primærproduktionen og i forarbejdningsledet og en effektiv kontrol og sporning af centrale punkter i den fremtidige fødevarerpolitik, der kan sikre fortsat god afsætning af danske landbrugsprodukter, selvfølgelig også på eksportmarkederne.

I Socialdemokratiet er vi også meget optaget af, at den økologiske produktionsmetode vinder stadig større udbredelse til gavn for mennesker